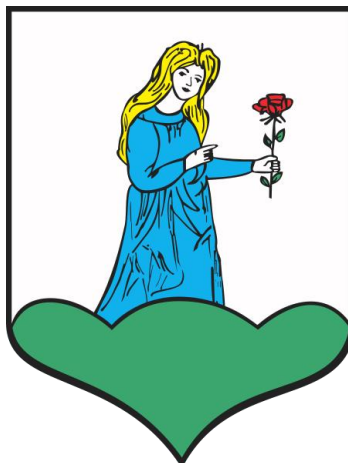

Projekt

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA SUSZ NA LATA 2009 – 2016

**URZĄD GMINY I MIASTA SUSZ
ul. Józefa Wybickiego 6
14-240 Susz**

EkoKoncept s.c., listopad 2009 r.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA SUSZ NA LATA 2009 – 2016

Opracował zespół:

EkoKoncept s.c.

Ul. Niepodległości 53/55 (lok. 304)

10-044 Olsztyn

EkoKoncept s.c.

mgr inż. Katarzyna Rasińska

mgr inż. Katarzyna Rasińska.....

EkoKoncept s.c.

mgr inż. Magdalena Zalewska

mgr inż. Magdalena Zalewska.....

EkoKoncept s.c.

mgr inż. Katarzyna Brzóska

mgr inż. Katarzyna Brzóska.....

EkoKoncept s.c.

ul. Niepodległości 53/55 (lok. 304), 10-044 Olsztyn

tel/fax 089 535-21-82, kom. 0501-089-868

NIP 739-340-45-01, Regon 519608837

www.ekokoncept.pl

Spis treści

1.	WSTĘP	5
1.1.	CEL SPORZĄDZENIA PROGRAMU	5
1.2.	PODSTAWY FORMALNO PRAWNE	5
1.3.	ZAKRES OPRACOWANIA.....	5
1.4.	ZASTOSOWANE METODY, WYKORZYSTANE MATERIAŁY	5
2.	ANALIZA ZAWARTOŚCI PROJEKTU PROGRAMU.....	8
2.1.	OGÓLNA ZAWARTOŚĆ.....	8
2.2.	GŁÓWNE CELE	11
2.3.	POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	11
3.	OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWIANIEM.....	21
3.1.	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA.....	21
3.1.1.	Powietrze atmosferyczne.....	21
3.1.2.	Hałas.....	21
3.1.3.	Promieniowanie elektromagnetyczne.....	22
3.1.4.	Wody powierzchniowe	23
3.1.5.	Wody podziemne	26
3.1.6.	Morfologia i budowa geologiczna	28
3.1.7.	Warunki glebowe	30
3.1.8.	Warunki klimatyczne	31
3.1.9.	Fauna i Flora.....	31
3.1.10.	Obszary chronione.....	32
3.1.11.	Zabytki i krajobraz kulturowy, objęte istniejącą dokumentacją, w szczególności rejestrem lub ewidencją zabytków	43
3.1.12.	Gospodarka wodno - ściekowa	46
3.1.13.	Gospodarowanie odpadami.....	47
3.2.	POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROGRAMU	47
4.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY.....	49
5.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU:	50
6.	OPIS PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA NA ŚRODOWISKO.	56
6.1.	BUDOWA ŚCIEŻKI SPACEROWO – ROWEROWEJ WOKÓŁ JEZIORA SUSKIEGO	61
6.2.	REWITALIZACJA I ZAGOSPODAROWANIE NADBRZEŻA JEZIORA SUSKIEGO DLA POTRZEB MŚP.....	61
6.3.	KŁADKA PRZEZ JEZIORO SUSKIE	62
6.4.	UTWORZENIE OGRODU RODZINNEGO NAD JEZIOREM SUSKIM.....	63
6.5.	ŚCIEŻKA DYDAKTYCZNA EKOLOGICZNA NAD JEZIOREM SUSKIM	63
6.6.	RENOWACJA I ZMIANA SPOSOBU UŻYTKOWANIA MŁYNA SUSKIEGO.....	64
6.7.	REWALORYZACJA TERENÓW ZIELONYCH W OBRĘBIE STAREGO MIASTA I ODTWORZENIE TRAKTU SPACEROWEGO –ETAP II	65
6.8.	ODBUDOWA ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO NA OBSZARZE STAREGO MIASTA W SUSZU..	66
6.9.	RENOWACJA ISTNIEJĄCEJ SIECI INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W OBRĘBIE STAREGO MIASTA.....	67
6.10.	BUDOWA PARKINGÓW DLA SUSZA W OBRĘBIE STAREGO MIASTA.....	68
6.11.	ROZBUDOWA SYSTEMU MONITORINGU	69
6.12.	BUDOWA NOWEJ STUDNI GŁĘBINOWEJ I PRZEBUDOWA INSTALACJI WODNEJ NA STARYM MIEŚCIE	69
6.13.	BUDOWA BIOGAZOWNI Z POZYSKIWANEGO BIOGAZU Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH Z FERMENTACJI METANOWEJ OSADÓW POŚCIEKOWYCH ORAZ Z WYSYPISK ODPADÓW KOMUNALNYCH..	70
6.14.	ESTETYZACJA ELEWACJI I DACHÓW BUDYNKÓW KOMUNALNYCH	71

6.15. BUDOWA BASENU W SUSZU	71
6.16. RENOWACJA KOŚCIOŁA PW. ŚW. ANTONIEGO W SUSZU	72
6.17. ZAGOSPODAROWANIE PLACU PO SPALONYM MGOK (SKATE PARK, MIEJSCE WYPOCZYNKU,...)	73
6.18. INTEGRACJA SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW ZE ŚRODOWISK MARGINALIZOWANYCH POPRZEZ SPOTKANIA INTEGRACYJNE ORAZ ORGANIZACJĘ IMPREZ OTWARTYCH.....	73
6.19. WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ORAZ AKTYWIZACJA OSÓB BEZROBOTNYCH.....	74
6.20. ZORGANIZOWANIE ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH NA BAZIE CSiR W SUSZU ORAZ SUSKIEGO OŚRODKA KULTURY I BIBLIOTEKI MIEJSKIEJ	74
6.21. AKTYWIZACJA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH POPRZEZ WARSZTATY I SPOTKANIA INTEGRACYJNE	75
6.22. ZORGANIZOWANIE DOMU POBYTU DZIENNEGO DLA OSÓB W WIEKU GERIATRYCZNYM.....	75
6.23. ZORGANIZOWANIE POKOJÓW TYMCZASOWEGO POBYTU W ŚRODOWISKOWYM DOMU SAMOPOMOCY DLA CHORYCH PSYCHICZNIE Z PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI, ESTETYZACJA OTOCZENIA I ELEWACJI.....	75
6.24. ODDZIAŁYWANIE ANALIZOWANYCH PROJEKTÓW W ZAKRESIE EMISJI ODPADÓW	76
6.25. ODDZIAŁYWANIE ANALIZOWANYCH PROJEKTÓW W ZAKRESIE EMISJI HAŁASU	78
6.26. PODSUMOWANIE.....	78
6.27. POTENCJALNE MOŻLIWOŚCI WYSTĄPIENIA KONFLIKTÓW SPOŁECZNYCH W ZWIĄZKU Z PROWADZONYMI INWESTYCJAMI	79
7. OKREŚLENIE MOŻLIWEGO TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	80
8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM NA OBSZAR NATURA 2000 OGRANICZENIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO ATMOSFERY	80
9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PROGRAMU:	84
10. WSKAZANIE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY, JAKIE NAPOTKANO, OPRACOWUJĄC PROGNOZĘ	85
11. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PROGRAMU.....	85
12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM INFORMACJI ZAWARTYCH W RAPORCIE	86
SPIS RYSUNKÓW	88
SPIS TABEL.....	88
ZAŁĄCZNIKI.....	88

1. Wstęp

1.1. Cel sporządzenia programu

Celem wykonania Prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz na lata 2009 – 2016” oraz ocena natężenia ewentualnych oddziaływań, a także określenie czy zostało uwzględnione w ocenianym dokumencie dobro środowiska przyrodniczego i kulturowego.

1.2. Podstawy formalno prawne

Podstawę prawną wykonania ww. Prognozy stanowi art. 47 ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) – ustawa weszła w życie 15.11.2008 r.

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi jeden z etapów przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

1.3. Zakres opracowania

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko został określony w piśmie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie znak RDOŚ-28-WOOS-6613-01-108/09/MT z dnia 29 września 2009 roku (załącznik nr 1) oraz w piśmie Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie znak ZNS-4302-87/KM/2009 z dnia 29 września 2009 roku (załącznik nr 2).

Zakres opracowania powinien być ponadto zgodny z art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

1.4. Zastosowane metody, wykorzystane materiały

Przy opracowywaniu Prognozy w zakresie merytorycznym korzystano z prawa polskiego głównie z ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.). Określa ona sposób postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów.

Przy opracowywaniu Prognozy przeanalizowano zapisy podstawowych dokumentów pozostających w ścisłym związku z Lokalnym Programem Rewitalizacja Miasta Susz na lata 2009-2016 m. in. posłużono się następującymi dokumentami:

1. Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Susz na lata 2009-2016 (dokument strategiczny),
2. Polityką Ekologiczną Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
3. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia na lata 2007-2013,
4. Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015,
5. Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2010,
6. Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych,

7. Projektem Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015),
8. Krajowym Programem Zwiększania Lesistości,
9. Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
10. Regionalnym Programem Operacyjnym Warmii i Mazur 2007-2013 (łącznie z dokumentami uszczegóławiającymi poszczególne osie),
11. Programem ekoenergetycznym województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2005-2010,
12. Wojewódzkim Programem Zwiększania Lesistości na lata 2001-2010,
13. Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2010,
14. Regionalną Strategią Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
15. Strategią Rowoju Turystyki w Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
16. Strategią Rozwoju Kultury Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2015 roku,
17. Planem Rozwoju Lokalnego Gminy i Miasta Susz,
18. Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Susz na lata 2004-2007 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011,
19. Planem Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Susz,
20. Raportami o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego (w latach 2003 i 2004),
21. Miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Uwzględniono także informacje zawarte w prognozach oddziaływań na środowisko sporządzonych dla przyjętych dokumentów powiązanych z Programem.

Celem przeprowadzonej analizy jest ocena czy i w jaki sposób zadania ujęte w Programie mogą oddziaływać na środowisko. W pierwszej części przeprowadzona została analiza czy i w jakim zakresie zapisy ujęte w Programie będą wspierały realizację celów umieszczonych w dokumentach strategicznych powiązanych z niniejszym Programem, sporządzonych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Następnie na podstawie dokonanej oceny stanu środowiska w mieście zdefiniowano główne problemy w zakresie ochrony środowiska. Określono też wnioski w kontekście braku realizacji Programu.

W drugiej części dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych projektów. Na tym etapie posłużono się macierzą relacyjną elementów środowiska i przyjętych projektów przewidzianych do realizacji w ramach Programu, przedstawiającą w skondensowanej postaci możliwe oddziaływanie na środowisko.

Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwstawnych osi opisywano za pomocą określonych symboli, które zostały opisane poniżej:

- (+)** – realizacja projektu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- (-)** – realizacja projektu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- (0)** – realizacja projektu nie wpłynie w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie,
- (+/-)** – realizacja projektu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- (N)** – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych

niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

Kolejnym etapem sporządzenia Prognozy było przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu. Następnie przedstawiono metody monitoringu realizacji Programu oraz sporządzono streszczenie w języku niespecjalistycznym.

2. ANALIZA ZAWARTOŚCI PROJEKTU PROGRAMU

2.1. Ogólna zawartość

We wprowadzeniu określono wymagania, z których wynika konieczność sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ponadto przedstawiono w nim kryteria, jakimi kierowano się wydzielając obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji. Wyznaczając granice obszarów rewitalizowanych wzięto pod uwagę poziom bezrobocia, ubóstwa, wykształcenie mieszkańców, ich przedsiębiorczość, degradację infrastruktury technicznej i budynków oraz zanieczyszczenie środowiska naturalnego. Wydzielono w ten sposób obszar o powierzchni 5,2 km². Przy wyznaczaniu obszarów rewitalizacji na obszarze Miasta Susz zostały uwzględnione również zasady wyznaczania obszarów zdegradowanych określone w wytycznych do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji opracowanych jako dokument uzupełniający.

W rozdziale 1 ujęto podstawowe informacje dotyczące Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz m.in. ramy czasowe jego realizacji, lokalizację i powierzchnię obszaru rewitalizowanego oraz określono cel Programu.

Celem strategicznym Lokalnego Programu Rewitalizacji jest zainicjowanie przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych w celu wyprowadzenia wyznaczonych obszarów kryzysowych, poprzez nadanie im nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do ich rozwoju, w podziale na sfery przestrzenne i społeczno – gospodarcze.

Teren objęty rewitalizacją obejmuje obszar miasta Susz o powierzchni 5,2 km²,

Ramy czasowe Lokalnego Programu Rewitalizacji określono na lata 2009 – 2016.

W rozdziale 2 przedstawiono sytuację w mieście z podziałem na sfery: przestrzenną, gospodarczą oraz społeczną. Opis każdej sfery zakończono identyfikacją najważniejszych problemów.

W sferze przestrzennej zostały zdiagnozowane m.in. następujące problemy:

- zły system komunikacji na terenie miasta m.in. zła nawierzchnia,
- niewystarczająco rozwinięta sieć ciepłownicza, brak ekologicznych sieci ciepłowniczych,
- niewystarczająco rozwinięta sieć gazowa,
- niewystarczający poziom norm miejsc przeznaczonych do składowania odpadów,
- niski poziom segregacji odpadów,
- wysoki poziom emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- niszczące obiekty o dużej wartości historycznej,
- niezagospodarowane, zdegradowane przestrzenie zielone w obrębie jeziora Suskiego,
- obszary wymagające estetyzacji.

Wśród najważniejszych problemów dotyczących sfery gospodarki wymieniono m.in.:

- wysoka liczba bezrobotnych, stopa bezrobocia ciągle rośnie,
- wzrost liczby bezrobotnych wśród kobiet,
- mała liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku,
- niski wskaźnik aktywności zawodowej, szczególnie wśród kobiet i osób z niskim wykształceniem,

- spadek liczby przedsiębiorstw usługowych,
- niski poziom wykształcenia wśród osób bezrobotnych,
- niski poziom aktywności gospodarczej w branży turystycznej, brakuje dobrze rozwiniętej bazy usług turystycznych na terenie miasta Susz.

W sferze społecznej głównymi problemami są:

- wysoki poziom wykluczenia społecznego i zubożenia społeczeństwa,
- brak nowych miejsc pracy,
- wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym w populacji osób bezrobotnych,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców miasta,
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym,
- wzrost liczby dzieci w wieku przedszkolnym,
- niski poziom aktywności społecznej, sportowej, rekreacyjnej,
- brak świadomości na temat roli ruchu dla profilaktyki chorób somatycznych i psychicznych, które są kosztownym problemem społecznym,
- brak opieki dziennej nad ludźmi w wieku geriatrycznym,
- niedostatek infrastruktury dającej możliwości alternatywnej aktywności ludziom młodym i starszym,
- niski poziom wiedzy o przedsiębiorczości, ekologii, kulturze, historii lokalnej,
- niski poziom aktywności organizacji pozarządowych.

Kolejnym elementem rozdziału drugiego jest analiza SWOT, która stanowi podsumowanie rozdziału, przedstawia mocne i słabe strony miasta, oraz szanse i zagrożenia wynikające z otoczenia.

Rozdział 3 nawiązuje do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno – społeczno – gospodarczego miasta i regionu.

Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji zostały przedstawione w rozdziale 4. Ramy czasowe Programu określono na lata 2009 – 2016. Ustalono tu również granice obszaru objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru przedstawia poniższa mapa:

Rysunek 1. Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Susz

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz na lata 2009 – 2016.

W rozdziale 4 określono również oczekiwane wskaźniki osiągnięć celu Programu Rewitalizacji.

Rozdział 5 stanowi plan działań przewidzianych do realizacji na terenie rewitalizowanym wraz ze wstępnym kosztorysem realizowanych projektów i latami, w których zaplanowano ich realizację.

W rozdziale 6 przedstawiono plan finansowy realizacji LPR Miasta Susz na lata 2009 – 2016. Plan zakłada, że źródła finansowania zadań objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji pochodzić będą ze środków własnych i budżetu gminy, środków innych podmiotów współpracujących z Urzędem Miasta i Gminy oraz funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Rozdział 7 prezentuje system wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2009 – 2016 będą koordynowane i zarządzane przez Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji, który został powołany przez Burmistrza Susza.

Rozdział 8 zawiera krótki opis funkcjonowania systemu monitoringu. Monitoring prowadzony będzie w celu kontroli realizacji projektów inwestycyjnych oraz osiągania planowanych wskaźników produktów i rezultatów dla poszczególnych inwestycji. Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym. Monitoring rzeczowy będzie polegał na kontroli stopnia osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu, natomiast monitoring finansowy obejmować będzie wydatkowanie przeznaczonych środków finansowych. Ponadto w rozdziale tym przedstawiono system komunikacji społecznej, który ma zapewnić dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji, nawiązać porozumienie pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji a zespołem koordynacyjnym, a także pobudzić ich do wdrażania własnych opinii, włączyć społeczność lokalną do aktywnego udziału w programowaniu, decydowaniu i odpowiedzialności.

2.2. Główne cele

Na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji przestrzenno – społeczno – gospodarczej Susza oraz identyfikacji obszarów problemowych przejawiających się największą sytuacją kryzysową na terenie miasta, został wyznaczony następujący cel główny Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz na lata 2009 – 2016:

ZAINICJOWANIE PRZEMIAN PRZESTRZENNYCH, TECHNICZNYCH, SPOŁECZNYCH I EKONOMICZNYCH W CELU WYPROWADZENIA WYZNACZONYCH OBSZARÓW KRYZYSOWYCH, POPRZEZ NADANIE IM NOWEJ JAKOŚCI FUNKCJONALNEJ I STWORZENIE WARUNKÓW DO ICH ROZWOJU, W PODZIALE NA SFERY PRZESTRZENNE I SPOŁECZNO – GOSPODARCZE.

2.3. Powiązania z innymi dokumentami strategicznymi

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Susz na lata 2009 – 2016 jest dokumentem operacyjnym. Zapisy programu są zgodne z założeniami i celami dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, wojewódzkim oraz miejscowym. Poniżej przedstawiono główne dokumenty strategiczne oraz wskazano, jakie cele są realizowane w Programie.

I. POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2016

Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych.

Cele średniokresowe do 2016 r.: Projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą zgodne z obowiązującym w tym zakresie prawem,

poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznej wersji dokumentu.

Ochrona przyrody

Cele średniookresowe do 2016 r.: Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną.

Jakość powietrza

Cele średniookresowe do 2016 r.: Dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych.

Ochrona wód

Cele średniookresowe do 2016 r.: Utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywrócenie ciągłości ekologicznej cieków.

II. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA NA LATA 2007-2013:

Dokument przedstawia analizę sytuacji społeczno – gospodarczej kraju i jej regionów, formułuje najważniejsze wyzwania dla kraju w perspektywie kolejnych lat oraz określa cele zmierzające do osiągnięcia spójności społeczno – gospodarczej i terytorialnej z krajami i regionami Wspólnoty, prezentuje alokację środków finansowych na poszczególne programy oraz ramy systemu realizacji. Dodatkowo przedstawiono opis programów operacyjnych, realizujących zakładane w NSRO cele.

Zgodność Lokalnego Programu Rewitalizacji dla miasta Susz z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia przejawia się w następujących celach:

Cel 2 – Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej poprzez:

- aktywną politykę rynku pracy,
- tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości,
- przeciwdziałanie ubóstwu i zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Cel 5 – Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej:

- pełniejsze wykorzystanie potencjału endogenicznego największych ośrodków miejskich,
- przyśpieszenie rozwoju województw Polski Wschodniej,
- przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych.

III. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2007-2015:

Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015 (SRK) jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety rozwoju społeczno – gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić.

Projekty przewidziane w ramach realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz wpisują się w następujące priorytety i cele Strategii Rozwoju Kraju:

Priorytet 1 – Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- tworzenie stabilnych podstaw makroekonomicznych rozwoju gospodarczego,
- rozwój przedsiębiorczości.

Priorytet 2 – Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej, w zakresie:

- Infrastruktury technicznej
- Infrastruktury mieszkaniowej,
  - Infrastruktury ochrony środowiska.

Infrastruktury społecznej:

- Infrastruktury edukacji,
- Infrastruktury ochrony zdrowia i socjalnej,
- Infrastruktury kultury, turystyki i sportu.

Priorytet 3 – Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości:

- tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości i zmniejszanie obciążeń pracodawców,
- dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy,
- inicjatywy na rzecz równości szans na rynku pracy.

Priorytet 4 – Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwo w zakresie:

- wspierania samoorganizacji społeczności lokalnych,
- zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- promocji polityki integracyjnej społecznej, w tym prorodzinnej, zwłaszcza w zakresie funkcji ekonomicznych, opiekuńczych i wychowawczych.

Priorytet 6 – Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej:

- podniesienie konkurencyjności polskich regionów,
- wyrównanie szans rozwojowych obszarów problemowych.

IV. KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2010

KPGO został sporządzony jako realizacja przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach, która wprowadza obowiązek opracowania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Podstawę do formułowania zadań KPGO jest II Polityka Ekologiczna Państwa, art. 5 ustawy o odpadach oraz realne problemy gospodarki odpadami.

Cele przedstawione w Krajowym Planie Gospodarki Opadami 2010 nie odnoszą się do planowanych projektów, gdyż ich zakres obejmuje kształtowanie systemu gospodarki na terenie całego kraju, a za realizację poszczególnych działań odpowiedzialne są jednostki samorządu terytorialnego. Większość planowanych projektów po ich realizacji nie będzie generowała powstawania większej ilości odpadów, niż wytwarzana obecnie. Nowym źródłem odpadów w obszarze rewitalizowanym będzie etap realizacji projektów, kiedy to będą powstawać odpady z grupy 17, tj. odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej. Powstałe odpady powinny zostać zagospodarowywane zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku o opadach (Dz. U. z 2007 r., Nr 39, poz. 251 z późn. zm.).

V. KRAJOWY PROGRAM OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych określa, zgodnie z wymogiem ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, przedsięwzięcia w zakresie budowy, rozbudowy i/lub modernizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków komunalnych, a także terminy ich realizacji niezbędne dla realizacji zapisów Traktatu Akcesyjnego, odwołującego się do dyrektywy 91/271/EWG.

Zapisy niniejszego Programu nie odnoszą się do planowanych projektów.

VI. PROJEKT NARODOWEJ STRATEGII GOSPODAROWANIA WODAMI 2030 (Z UWZGLĘDNIENIEM ETAPU 2015)

Narodowa Strategia Gospodarowania Wodami 2030 (z uwzględnieniem etapu przejściowego 2015) określa podstawowe kierunki i zasady działania umożliwiające realizację idei trwałego i zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w Polsce.

Analizując zadania zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Susz należy uznać, że ich realizacja jest zgodna z następującymi celami aktualnie obowiązującej Strategii Gospodarki Wodnej:

Cel nadrzędny: Kształtowanie rozwiązań prawnych, organizacyjnych, finansowych i technicznych w gospodarowaniu wodami, zapewniających trwałą i zrównoważoną społeczno – gospodarczy rozwój kraju, z uwzględnieniem przewidywanych zmian klimatu.

Cel strategiczny I: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów.

Cele operacyjne:

– wdrożone działania niezbędne dla zapobiegania lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych oraz dla zapobiegania pogarszaniu się stanu wszystkich części tych wód.

Cel strategiczny II: zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę do picia i dla celów sanitacji.

Cele operacyjne:

Kontrola i zmniejszenie strat wody i przecieków do wielkości akceptowalnych pod względem technicznym i ekonomicznym.

VII. KRAJOWY PROGRAMEM ZWIĘKSZANIA LESISTOŚCI

Jest instrumentem polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju i zawiera ogólne wytyczne sporządzania regionalnych planów przestrzennego zagospodarowania w dziedzinie zwiększania lesistości.

W Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Susz nie określono zadań powiązanych z ustaleniami Polityki Leśnej Państwa.

VIII. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2007-2010

Cele przedstawione w Planie Gospodarki Opadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007 – 2010 nie odnoszą się do planowanych projektów, gdyż ich zakres obejmuje kształtowanie systemu gospodarki na terenie całego województwa, a za realizację poszczególnych działań odpowiedzialne są jednostki samorządu terytorialnego. Większość planowanych projektów po ich realizacji nie będzie generowała powstawania większej ilości odpadów, niż wytwarzana obecnie. Nowym źródłem odpadów w obszarze rewitalizowanym będzie etap realizacji projektów, kiedy to będą powstawać odpady z grupy 17, tj. odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej. Powstałe odpady powinny zostać zagospodarowywane zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku o opadach (Dz. U. z 2007 r., Nr 39, poz. 251 z późn. zm.).

IX. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WARMIA I MAZURY 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013 (RPO WiM 2007-2013) jest dokumentem planistycznym o charakterze wykonawczym, którego cel główny „Wzrost konkurencyjności gospodarki oraz liczby i jakości powiązań sieciowych” oraz cele szczegółowe wynikają wprost z podstawowego planu rozwojowego, jakim jest Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego do roku 2020, stanowiąc kolejny już instrument jej wdrażania. Z drugiej strony służy osiągnięciu celów Polityki Spójności Unii Europejskiej na poziomie regionalnym, a zatem uwzględnia kierunki rozwoju i cele strategiczne określone m.in. w dokumencie „ Polityka Spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007 – 2013”, założeniach odnowionej Strategii Lizbońskiej, Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia, projekcie Strategii Rozwoju Kraju 2007 – 2013.

Zadania określone w analizowanym Lokalnym Programie Rewitalizacji wpisują się częściowo w następujące osie priorytetowe oraz zadania RPO WiM:

Oś priorytetowa 1 – Przedsiębiorczość:

Cel: Wzrost potencjału gospodarczego i konkurencyjności przedsiębiorstw Warmii i Mazur.

Oś priorytetowa 2 – Turystyka:

Cel: Wzrost udziału turystyki w gospodarce regionu poprzez zwiększenie atrakcyjności oferty turystycznej regionu.

Oś priorytetowa 3 – Infrastruktura społeczna

Cel: Szeroka dostępność do usług społecznych dobrej jakości czynnikiem wzrostu konkurencyjności regionu.

Oś priorytetowa 4 – Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast.

Cel: Wzmocnienie miast o wysokim potencjale rozwojowym jako atrakcyjnych centrów przedsiębiorczości, usług i zamieszkiwania – realizowana w całości w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Oś priorytetowa 6 – Środowisko przyrodnicze.

Cel: Wzmocnienie pozycji województwa w europejskich sieciach przyrodniczych poprzez poprawę lub zachowanie dobrego stanu środowiska i zapobieganie jego degradacji.

Rewitalizacji poświęcona została w całości 4 oś priorytetowa Programu, pt.: Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast, której celem jest: „Wzmocnienie miast o wysokim potencjale rozwojowym, jako atrakcyjnych centrów przedsiębiorczości, usług i zamieszkania”. Na realizację celów 4 osi priorytetowej przeznaczono kwotę 97 556 898 euro, która stanowi 8% ogólnej sumy środków finansowych dostępnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013.

Działania w ramach 4. osi priorytetowej, skierowane są na wyeliminowanie przyczyn i skutków degradacji obszarów miejskich oraz na ich ożywienie, zarówno w aspekcie gospodarczym jak i społecznym. Obejmować będą trzy grupy zagadnień:

- Humanizację blokowisk,
- Rewitalizację miast,
- Restrukturyzację terenów powojennych i przemysłowych.

W obszarze działania „Humanizacja blokowisk” wspierane będą projekty związane z modernizacją i remontami wspólnych części budynków wielorodzinnych, zrealizowanych w przestarzałych technologiach przemysłowych, wielkiej płyty. Przewiduje się realizację przedsięwzięć podnoszących efektywność energetyczną tych budynków (termomodernizacje), przedsięwzięć polegających na wymianie ich wewnętrznych instalacji technicznych, w tym systemów grzewczych (np. wprowadzania energii ze źródeł odnawialnych), a także zmianach w bryłach architektonicznych obiektów oraz odnowy głównej struktury budynków. Obok działań związanych z samą zabudową konieczne jest wzmocnienie funkcji społecznych na osiedlach, zwłaszcza skierowanych do młodzieży. W zasobach spółdzielni mieszkaniowych znajdują się pomieszczenia i budynki, które utraciły swoje dotychczasowe funkcje, a mogą być zmodernizowane lub zaadaptowane na cele kulturalne, sportowe, opiekuńcze, terapeutyczne – poradnicze, informatyczne. Pomoc będzie udzielana tylko na projekty modernizacyjno – adaptacyjne. Szersze wprowadzenie usług społecznych na osiedlach powiązane będzie z powstaniem nowych miejsc pracy.

Działanie „Rewitalizacja miast” ukierunkowane zostało na wdrożenie procesów, które przywrócą obszarom możliwość sprawnego działania poprzez zmianę struktury terenów, przywrócenie i umieszczenie nowych funkcji, a przede wszystkim aktywizację tej przestrzeni i ich jakościowej zmianie. Wsparcie otrzymają projekty generujące wartość dodaną dla gospodarki, powiązane z powstawaniem miejsc pracy. Rewitalizacja (w szczególności centrów miast i zabytkowych dzielnic) realizowana będzie w trzech wymiarach: przestrzennym, społecznym i gospodarczym. Oznacza to wspieranie wszystkich jej elementów: zagospodarowanie pustych przestrzeni, poprawę funkcjonalności ruchu kołowego i pieszego oraz estetyki przestrzeni publicznych, tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobieganie przestępczości, nadanie obiektom zdegradowanym funkcji kulturalnych i edukacyjnych, renowację budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym, przebudowę lub remonty publicznej infrastruktury dla rozwoju funkcji turystycznych, rekreacyjnych i sportowych, połączonych z działalnością gospodarczą oraz tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.

W ramach trzeciego działania „Restrukturyzacja terenów powojennych i poprzemysłowych” wspierane będą projekty zwiększające atrakcyjność gospodarczą i inwestycyjną tych terenów, dotyczące ich zagospodarowania i wprowadzenia nowych funkcji gospodarczych i społecznych. Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego otrzymają projekty związane z przygotowaniem terenów pod realizację nowych inwestycji gospodarczych łącznie z wyburzaniem starych obiektów, rekultywacją terenów i budową lokalnej infrastruktury technicznej. Ponadto pomoc obejmie przygotowanie istniejących obiektów na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej i/lub społecznej poprzez modernizację i adaptację zabudowy oraz budowę nowych obiektów, niezbędnych dla kompleksowości przedsięwzięcia.

Wydatki na projekty, zgłaszane do dofinansowania z 4 osi priorytetowej powinny być zaplanowane w ramach zintegrowanych programów rewitalizacji obszarów miejskich, opracowanych przez odpowiednie jednostki samorządowe, obejmujących co najmniej okres planowania 2007 – 2013 (projekty znajdujące się w wyznaczonym wg kryteriów obszarze rewitalizacji).

X. PROGRAM EKOENERGETYCZNY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2005-2010

Program określa zakres działań niezbędnych dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego województwa, czyli pokrycie potrzeb energetycznych wynikających z bilansu energetycznego przy uwzględnieniu możliwości wykorzystania lokalnych nośników energetycznych, a przede wszystkim przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii i racjonalizacji zużycia konwencjonalnych źródeł energii. Działania te uwzględniają aspekty ekologiczne pozyskiwania energii na terenie województwa warmińsko – mazurskiego i wynikają ze strategii rozwoju społeczno – gospodarczego województwa oraz są zgodne z przyjętymi w niej celami strategicznymi. Wynikają one także z obecnych i przewidywanych warunków technicznych, ekonomicznych i organizacyjnych przy uwzględnieniu istniejącej infrastruktury oraz poziomu technicznego.

Projekty przewidziane do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji są zgodne z celem strategicznym 2 Programu ekoenergetycznego województwa warmińsko – mazurskiego:

Cel 2 – Udział energii odnawialnej w ogólnym bilansie energii pierwotnej na poziomie, co najmniej 9 % w 2010 r.

Działania:

- Budowa instalacji pozyskujących biogaz powstający podczas procesów gazowych w oczyszczalni ścieków i składowisku odpadów.

XI. WOJEWÓDZKI PROGRAM ZWIĘKSZANIA LESISTOŚCI NA LATA 2001-2010

Wojewódzki Program Zwiększenia Lesistości Województwa na lata 2001 – 2010 zapewnia realizację zapisów Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego, zawartych głównie w obszarach strategicznych „Restrukturyzacja obszarów wiejskich” i „Środowisko przyrodnicze”. Program wojewódzki wskazuje główne kierunki leśnego zagospodarowania gruntów porolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia i stanowi podstawę do ubiegania się o środki finansowe pochodzące z dotacji państwowych, programów pomocowych, funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, czy od inwestorów prywatnych.

Zadania określone w analizowanym Lokalnym Programie Rewitalizacji odnoszą się do Wojewódzkiego Programu Zwiększenia Lesistości w następujących celach:

Cel główny: Zalesienia elementem zrównoważonego rozwoju Województwa

Cel 2. Znaturalizowane środowisko przyrodnicze w tym ochrona walorów środowiskowych.

Cele szczegółowe:

- 2.1.** Zwiększenie różnorodności biologicznej.
- 2.2.** Ochrona zasobu wód.

XII. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO DLA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO

Analizując projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Susz należy uznać, że ich realizacja jest zgodna z następującymi priorytetami ujętymi w aktualnie obowiązującej Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego:

Priorytet 1 – Konkurencyjna Gospodarka:

- wzrost liczby miejsc pracy,
- wzrost potencjału turystycznego,
- wzrost konkurencyjności usług dla starzejącego się społeczeństwa.

Priorytet 2 – Otwarte Społeczeństwo:

- różnorodna i dostępna edukacja,
- zabezpieczenie bezpieczeństwa publicznego,
- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego sprzyjającego integracji oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, wzrost atrakcyjności bazy sportowo – rekreacyjnej,
- wzrost dostępności mieszkań,
- wzrost atrakcyjności bazy sportowo – rekreacyjnej.

XIII. REGIONALNA STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Regionalna Strategia Innowacyjności ma za zadanie przyczynić się do efektywnego pobudzania zasobów regionalnych w celu wzrostu konkurencyjności Warmii i Mazur.

Projekty określone w analizowanym Lokalnym Programie Rewitalizacji odnoszą się do Regionalnej Strategii Innowacyjności w następujących celach:

Cel główny: Zwiększanie konkurencyjności Warmii i Mazur w procesie budowania potencjału gospodarczego i tworzenia nowoczesnych miejsc pracy.

Cele strategiczne:

- **Cel 1.** Wzrost kwalifikacji.

XIV. STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

Strategia rozwoju turystyki jest strategią rozwoju zrównoważonego, w ramach którego turystyka stanowi pole integracji rozwoju regionu.

Strategia zakłada:

- dynamiczne i optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych;
- partnerstwo branż reprezentujących ogół gospodarki regionu w podejmowaniu decyzji i działań na rzecz rozwoju turystyki;
- dążenie do zintegrowanego wewnątrznie i zewnątrznie rozwoju regionu, na wszystkich poziomach zarządzania oraz udziału społeczności lokalnej w tym procesie.

Zadania określone w Lokalnym Programie Rewitalizacji odnoszą się do Strategii Rozwoju Turystyki w następujących celach:

Cele główne:

- Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce.
- Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu.

Dla osiągnięcia celów głównych należy:

- zintegrować różne dziedziny gospodarcze i społeczne na rzecz rozwoju regionu poprzez turystykę,
- stworzyć warunki wzrostu konkurencyjności sektora turystyki.

XV. STRATEGIA ROZWOJU KULTURY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO DO 2015 ROKU

Dokument stanowi rozwinięcie celu strategicznego – Bogactwo dziedzictwa i kultury regionu istotnym czynnikiem rozwoju społeczno – gospodarczego, określonego jako jeden z ośmiu priorytetowych obszarów Strategii rozwoju społeczno –gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego.

Projekty przewidziane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji odnoszą się do poniższych obszarów i celów szczegółowych Strategii Rozwoju Kultury:

Obszar - Ochrona dziedzictwa kulturowego

- **Cel 1** Prawidłowe warunki ochrony dziedzictwa regionalnego,
- **Cel 3** Ochrona krajobrazu kulturowego i kształtowanie harmonijnego krajobrazu współczesnego.

Obszar - Organizacja i prowadzenie działalności kulturalnej

- **Cel 1** Tworzenie warunków szerokiej oferty kulturalnej,
- **Cel 2** Dostosowanie sieci placówek i instytucji kultury do potrzeb społeczności lokalnych,

XVI. PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY I MIASTA SUSZ

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy i Miasta Susz złożony jest z wyselekcjonowanych i najważniejszych projektów, których realizacja doprowadzić ma do zdecydowanego rozwoju Gminy. Plan koncentruje się na następujących obszarach rozwoju:

1. turystyka,
2. infrastruktura społeczna i techniczna,
3. ochrona środowiska,

Zgodność Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz z Planem Rozwoju Lokalnego przejawia się w następujących celach strategicznych:

Cel strategiczny 1: Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i społecznej do poziomu pozwalającego na zrównoważony rozwój Gminy i Miasta Susz,

Cel strategiczny 2: Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy i Miasta Susz.

XVII. MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO TERENU „STAREGO MIASTA” W SUSZU

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego został przyjęty Uchwałą Nr III/22/2007 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 23 lutego 2007 r. Plan ustala: przeznaczenie terenów i zasady zagospodarowania terenów, linie rozgraniczające tereny o różnym przeznaczeniu, zasady obsługi infrastrukturalnej i komunikacyjnej, zasady i warunki zagospodarowania wynikające z potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

XVIII. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY SUSZ NA LATA 2004-2007 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY NA LATA 2008-2011

Zgodność Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz z Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Susz przejawia się w celach:

Część 2: Poprawa jakości środowiska:

- **Cel 10** Dobry stan wód,
- **Cel 11** Czyste powietrze,
- **Cel 14** Dobry klimat akustyczny.

Część 3: Edukacja ekologiczna:

- **Cel 16** Wysoka świadomość ekologiczna.

XIX. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA MIASTA I GMINY SUSZ

Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Susz powstał jako realizacja ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 62 poz. 628 z późn. zm.), która wprowadza obowiązek opracowywania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy i Miasta Susz jest częścią „Programu Ochrony Środowiska Gminy Susz” i stanowi rozwinięcie rozdziału II.2.3.

Cele przedstawione w Planie Gospodarki Opadami dla Miasta i Gminy Susz nie odnoszą się do planowanych projektów, gdyż ich zakres obejmuje kształtowanie systemu gospodarki na terenie całego miasta i gminy, a za realizację poszczególnych działań odpowiedzialne są Urząd Miasta i Gminy oraz **Zakład Usług Komunalnych z Susza**. Większość planowanych projektów po ich realizacji nie będzie generowała powstawania większej ilości odpadów, niż wytwarzana obecnie. Nowym źródłem odpadów w obszarze rewitalizowanym będzie etap realizacji projektów, kiedy to będą powstawać odpady z grupy 17, tj. odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej. Powstałe odpady powinny zostać zagospodarowywane zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku o opadach (Dz. U. z 2007 r., Nr 39, poz. 251 z późn. zm.).

3. OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

3.1. Istniejący stan środowiska

3.1.1. Powietrze atmosferyczne:

Tło zanieczyszczeń

Aktualny stan jakości powietrza w miejscowości Susz według informacji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska WIOŚ w Olsztynie (załącznik nr 3) przedstawia się następująco:

- dwutlenek siarki: $R = 1,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$
- dwutlenek azotu: $R = 9,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$
- pył zaw. PM10: $R = 15,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Stan jakości powietrza określono dla substancji wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2008 r., Nr 47, poz. 281).

Podane średnioroczne stężenia nie przekraczają dopuszczalnych norm w powietrzu.

Źródła zanieczyszczeń powietrza

W rejonie gminy Susz stan jakości powietrza związany jest z ilością zanieczyszczeń emitowanych głównie przez:

- szlaki komunikacyjne,
- kotłownie CO,
- źródła tzw. emisji niskiej:
  - lokalne kotłownie,
  - indywidualne systemy grzewcze,
- zakłady hodowlane – fermy,
- zakłady przemysłowe,
- obiekty gospodarki komunalnej:
  - oczyszczalnie ścieków,
  - składowisko odpadów.

Największym źródłem zanieczyszczeń do powietrza na terenie gminy są kotłownie CO w Suszu, które zaopatrują ok. 40 % mieszkańców miasta w ciepło sieciowe oraz zakłady przemysłowe.

3.1.2. Hałas

Rolniczo – turystyczny charakter gminy sprawia, iż na jej obszarze główną uciążliwość pod względem emisji hałasu stanowi intensywny ruch samochodowy. Uciążliwość ta związana jest z powszechnością jego występowania oraz czasem oddziaływania. Wzrost poziomu hałasu komunikacyjnego w ostatnich latach spowodowany był wzrostem natężenia ruchu. Z powodu braku monitoringu nie ma możliwości dokładnej oceny skali tego problemu. Na uciążliwość hałasu w mieście i ciągach drogowych wpływa głównie nieodpowiedni stan nawierzchni dróg, wzrastający udział samochodów ciężarowych w ruchu oraz niezadowolający stan techniczny pojazdów. Problemem pozostaje również nadmierny hałas w otoczeniu szlaków komunikacyjnych, w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej.

Zlokalizowana na terenie gminy dwutorowa linia kolejowa relacji Warszawa – Gdynia jest źródłem uciążliwego hałasu, szczególnie dla ludzi mieszkających w okolicach torów.

Hałas przemysłowy ma na terenie gminy mniejsze znaczenie, ze względu na jego lokalny charakter. Odczuwalny jest bowiem głównie w sąsiedztwie jego źródeł (np. pracujących urządzeń), przede wszystkim na terenie miasta.

3.1.3. Promieniowanie elektromagnetyczne

Promieniowanie niejonizujące związane jest z występowaniem pól elektromagnetycznych. Do głównych źródeł powstawania pól elektromagnetycznych na terenie gminy należą:

- linie elektroenergetyczne i stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- stacje radiolokacyjne.

Gmina Susz zasilana jest w energię elektryczną, dostarczaną przez Elbląskie Zakłady Energetyczne EZE Elbląg S.A. Bezpośrednią obsługą odbiorców zajmuje się Rejon Energetyczny Kwidzyn - jeden z czterech terenowych oddziałów EZE. Zakłady te zajmują się przesyłaniem i sprzedażą energii oraz konserwacją i rozbudową linii przesyłowych oraz urządzeń elektroenergetycznych.

Istotny wpływ na środowisko mają linie i stacje elektroenergetyczne o napięciach znamionowych równych, co najmniej 110 kV i wyższych. Na obszarze gminy znajduje się linia wysokiego napięcia 110 kV biegnąca poprzez miejscowości: Lubnowy Małe – Lubnowy Wlk. – Dąbrówka – Susz – Emilianowo – Jakubowo Kisielickie.

W celu zabezpieczenia przed szkodliwym promieniowaniem elektromagnetycznym, na terenie gminy wyznaczane są strefy ochronne od linii wysokich napięć.

W Suszu znajduje się Punkt Zasilania GPZ, w których następuje transformacja wysokiego napięcia NW – 110 kV na napięcie średnie SN – 15 kV, a następnie rozdzielnie na poszczególne ciągi sieciowe.

Energia elektryczna dostarczana jest do odbiorców siecią średniego i niskiego napięcia, którą tworzą głównie linie napowietrzne. Ok. 30 % sieci stanowią linie podziemne – kable. Transformacja napięcia z 15 na 0,4 kV odbywa się za pomocą stacji transformatorowych, rozmieszczonych na obszarze całej gminy.

Na obszarze gminy obiektami radiokomunikacyjnymi, które mogą mieć wpływ na środowisko są stacje bazowe telefonii komórkowej. Dwie z nich znajdują się na terenie Susza przy ul. Kopernika i Kościelnej oraz w miejscowościach: Różanka, Emilianowo, Karolewo, Ulnowo.

Z największą mocą pracują anteny umieszczone na obszarach o małym ruchu. Jednak moc ich działania jest stosunkowo niewielka: jej wartość może wynosić maksymalnie 80 – 100 W, zwykle zaś 1 – 2 W. Na typowym maszcie stacji bazowej umieszczone są zwykle trzy anteny. Każda z nich emituje wiązkę fal radiowych o kształcie spłaszczonego stożka, która osiąga powierzchnię ziemi w odległości 50 – 200 m od stacji bazowej. Natężenie pola elektromagnetycznego generowanego przez stację jest w tym miejscu pięćdziesięciokrotnie niższe niż w przypadku pola generowanego przez telefon komórkowy w odległości 2,5 cm od anteny aparatu. Aby znaleźć się w obszarze, w którym natężenie fal elektromagnetycznych przekracza bezpieczne limity, należałoby się znaleźć na wprost anteny w odległości mniejszej niż 12 m. Zgodnie z normami technicznymi i przepisami aktualnie stosowanymi w Polsce stacje bazowe na terenie gminy Susz są dokładnie zabezpieczone przed taką możliwością przez swych konstruktorów. Są one mocowane na kratownicowych

masztach lub na dachach budynków, co uniemożliwia osobom postronnym znalezienie się w pobliżu anteny. Zwiększając liczbę stacji bazowych i zagęszczając ich siatkę zmniejsza się jednocześnie emitowaną moc. Rzeczywisty wpływ instalacji na otoczenie maleje wówczas jeszcze bardziej.

3.1.4. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe gminy Susz reprezentowane są przez rzeki, rowy melioracyjne, jeziora oraz bagna i mokradła. Przez północny skrawek gminy (okolice wsi Bornice) przebiega dział wodny I rzędu oddzielający dorzecze Wisły od dorzecza rzeki Elbląg.

Pod względem hydrograficznym przeważająca część gminy (75 %) należy do dorzecza Liwy. Zlewnia Osy obejmuje 22 % obszaru. Jest to południowo – wschodni teren gminy odwadniany przez Osówkę i Gardeję, prawobrzeżne dopływy Osy. Natomiast pozostałe 3 % należy do dorzecza rzeki Dzierzgoń, tj. górnego odcinka rzeki Elbląg.

Najważniejszą rzeką tego obszaru jest rzeka Liwa, wypływająca z Jeziora Piotrowskiego poza obszarem gminy. Długość rzeki na omawianym obszarze wynosi 20 km. Średni spadek Liwy na omawianym obszarze jest niewielki i wynosi 7 ‰. Na terenie gminy Liwa przepływa przez Jezioro Januszewskie i Gaudy. Pozostałe rzeki, Osówka i Gardeja odgrywają znaczenie mniejszą rolę w gospodarce wodnej gminy Susz. Związane to jest z tym, że jedynie krótkie odcinki tych rzek znajdują się na terenie gminy. Poza tym są to odcinki źródłowe o niewielkim przepływie wody.

Bardzo ważną pozycję w stosunkach wodnych gminy zajmują jeziora, występujące przede wszystkim w jej wschodniej części. Na terenie gminy znajduje się 10 jezior o powierzchni powyżej 1 ha. Są to głównie jeziora wytopiskowe, których powstanie związane jest ze stopieniem brył martwego lodu oraz jeziora rynnowe, powstałe na skutek erozyjnej działalności wód subglacjalnych. Poza tym granica gminy przebiega wzdłuż brzegów czterech jezior (Bądze, Burgale, Grażymowskie, Łabędzie), co również ma pewien wpływ na gospodarkę wodną gminy.

Ważnym elementem hydrograficznym na terenie gminy są obszary podmokłe w postaci bagien i mokradeł. Obszary te spełniają bardzo ważną rolę retencyjną, oddając nadmiar wody w okresach niskiego stanu wód w ciekach. Mokradła występują na obszarach o wysokim poziomie wody gruntowej, spowodowanym nieprzepuszczalnym podłożem lub nacięciem warstwy wodonośnej. Warunki takie mają miejsce w zagłębieniach terenowych, dolinach rzecznych oraz rynnach polodowcowych. Mokradła występują w źródłowych odcinkach rzeki Liwy, Osówki i Gardei, a także w obrębie zlewni Jeziora Januszewskiego i Gaudy. Duże obszary mokradeł zostały zmeliorowane na wschód od miejscowości Jawty Wielkie oraz na południe od Bronowa (Polder Bronowski) i są częściowo wykorzystywane jako łąki kośne lub pastwiska.

Poniżej scharakteryzowano wody powierzchniowe zlokalizowane w najbliższym otoczeniu miasta Susz (rzeka Liwa i jezioro Suskie). Charakterystyki dokonano na podstawie „Raportu o stanie środowiska województwa warmińsko – mazurskiego w 2003 roku”, „Raportu o stanie środowiska województwa warmińsko – mazurskiego w 2004 roku” opracowanych przez WIOŚ w Olsztynie oraz „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Susz na lata 2004-2007 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008 - 2011 r.”

RZĘKA LIWA

Liwa jest rzeką II rzędu, prawobrzeżnym dopływem Nogatu. Długość całkowita rzeki wynosi 111,4 km (w tym w województwie warmińsko – mazurskim 26,5 km), a powierzchnia zlewni – 990,8 km². Źródła Liwy znajdują się w centralnej części Pojezierza Iławskiego, w okolicach wsi Piotrkowo. Wyływa ona z Jeziora Piotrkowskiego na wysokości 102 m n.p.m. dużego kompleksu leśnego. Przepływ średni w przekroju ujściowym wynosił 5,0 m³/s. Rzeką Liwa znajduje się na terenie dwóch województw: warmińsko – mazurskiego i pomorskiego. W górnym biegu Liwa przepływa przez gminy Susz i Iława.

Zlewnia Liwy leży w obrębie Pojezierza Iławskiego. Jest to obszar o zróżnicowanej rzeźbie z dominacją falistej. Zbudowana jest głównie z piasków sandrowych i glin zwałowych. Na utworach gliniastych wytworzyły się gleby brunatne wylugowane, a na piaszczystych gleby bielcowe i pseudobielcowe. W zagłębieniach i nieckach powstały torfowiska. Zlewnia Liwy w obrębie województwa warmińsko – mazurskiego charakteryzuje się dużą lesistością i jeziornością. Jest to obszar bardzo atrakcyjny pod względem przyrodniczym. Część górnej zlewni leży w obrębie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Znajdują się tutaj dwa rezerваты przyrody – „Jeziora Gaudy” i „Czerwica”. W 2003 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadził badania w 3 przekrojach zlokalizowanych od miejscowości Fabianki do granicy województwa w miejscowości Bronowo. Rzeką Liwa w obrębie województwa warmińsko – mazurskiego w 2003 roku prowadziła wody pozaklasowe niedostatecznie natlenione, o wysokiej zawartości związków organicznych i fosforowych. W stosunku do badań z roku 1996 w ocenie ogólnej nie było zmian, na kontrolowanym odcinku wody Liwy w obu latach były pozaklasowe. Poprawę jakości wody zanotowano jedynie pod względem bakteriologicznym, w drugim i trzecim punkcie pomiarowym jakość wód zmieniła się z NON (w 1996 r.) na III klasę (w 2003 r.).

Tabela 1. Ocena jakości wód rzeki Łyny w 1996 i 2003 roku

Rzeka	Lokalizacja przekroju/ rok badań	Km biegu rzeki	Ocena fizykochem.	Wskaźniki obniżające jakość wody	Ocena sanitarna	Ocena ogólna
Liwa	Fabianki - 2003 r.	100,7	NON	O ₂ , BZT ₅ , ChZT-Cr	I	NON
	Kamieniec - 1996 r. - 2003 r.	92,5	NON	O ₂ , ChZT-Mn, PO ₄ , P _{og}	NON	NON
			NON	O ₂ , ChZT-Mn ChZT-Cr, Z, P _{og}	III	NON
	Bronowo - 1996 r. - 2003 r.	86,0	NON	O ₂ , BZT ₅ , ChZT-Mn, ChZT-Cr, Z, PO ₄ , P _{og}	NON	NON
			NON	O ₂ , ChZT-Mn, ChZT-Cr, Z, PO ₄ , P _{og}	III	NON

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2003 roku (WIOŚ)

Objaśnienia do tabeli:

NON – nie odpowiada normom,

ChZT-Cr – chemiczne zapotrzebowanie tlenu metodą dwuchromianową, ChZT-Mn – chemiczne zapotrzebowanie tlenu metodą nadmanganianową, O₂ – tlen rozpuszczony, BZT₅ – biochemiczne zapotrzebowanie tlenu, Z – zawiesina ogólna, PO₄ – fosfor fosforanowy, P_{og} – fosfor ogólny.

JEZIORO SUSKIE

Podstawowe dane morfometryczne:

- powierzchnia zwierciadła wody: 62,7 ha,
- głębokość maksymalna: 5,3 m,
- głębokość średnia: 2,4 m,
- objętość jeziora: 1491,4 tys. m³,
- powierzchnia zlewni całkowitej: 5,7 km.

Jezioro Suskie jest stosunkowo niewielkim, płytkim zbiornikiem położonym w granicach miasta Susz. Zasilają je wody kilku niewielkich dopływów, na ogół okresowych. Odpływ odbywa się Kanałem Suskim do Liwy.

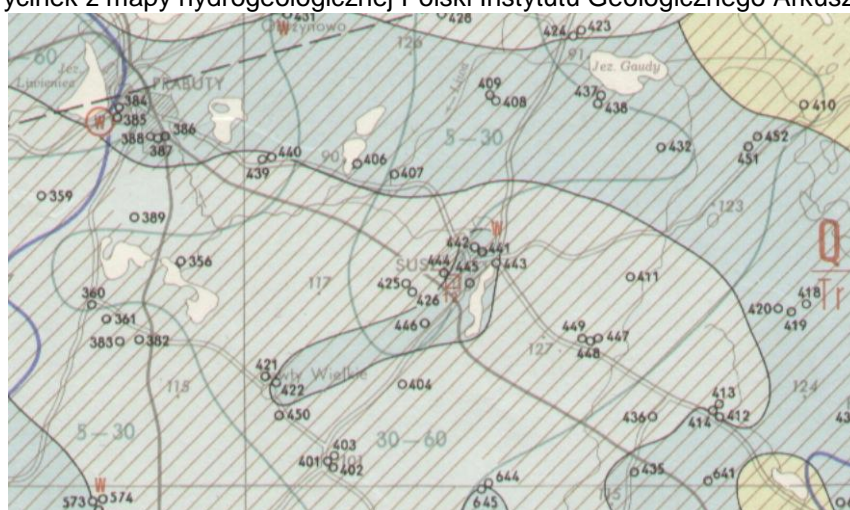
Wschodnia część zlewni całkowitej stanowią tereny użytkowane rolniczo, zaś zachodnią – miasto Susz i tereny leśne. W zlewni bezpośredniej występują różne formy użytkowania, są to: zabudowania Susza, grunty orne, lasy, łąki i nieużytki. Jezioro Suskie wykazuje słabą odporność na czynniki zlewniowe, głównie z powodu cech morfometrycznych, Jezioro to zostało zaliczone do III kategorii podatności na degradację. Cechy zlewniowe są dość korzystne, ale bliskie sąsiedztwo miasta niewątpliwie wywiera ujemny wpływ na jakość wód zbiornika. Badania jakości wód przeprowadziła Delegatura WIOŚ w Elblągu na 3 stanowiskach, zlokalizowanych w najgłębszych partiach części południowej, środkowej i północnej.

Sumaryczny wynik punktacji (3,36) plasuje wody Jeziora Suskiego poza klasami. Większość uwzględnionych w ocenie wskaźników nie odpowiadała normom. Dane pochodzące z roku 1997 wskazały na III klasę czystości. Dalszej degradacji zbiornika zapobiec mogą przedsięwzięcia ograniczające dostawę zanieczyszczeń ze zlewni oraz zastosowanie odpowiednich zabiegów rekultywacyjnych.

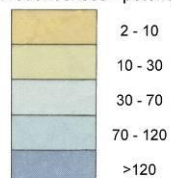
3.1.5. Wody podziemne

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Mapy hydrogeologicznej Polski Instytutu Geologicznego Arkusz nr 18 – Iława, wody na terenie gminy Susz czerpane są z głównego użytkowego poziomu wodonośnego, zlokalizowanego w utworach czwartorzędowych, który budują głównie piaski i żwiry. Warstwa wodonośna znajdująca się w utworach trzeciorzędowych ma mniejsze znaczenie dla celów użytkowych. Głębokość pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego zawiera się w przedziale 30 – 60 m. Potencjalna wydajność typowego otworu studziennego wynosi 30 – 120 m³/h. Izolacja pierwszego poziomu wodonośnego od powierzchni jest pełna (rys. 2).

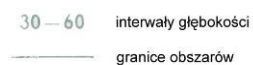
Rysunek 2. Wycinek z mapy hydrogeologicznej Polski Instytutu Geologicznego Arkusz nr 18 - Iława

Wodonośność - potencjalna wydajność typowego otworu studziennego, m³/h

Głębokość pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego, m

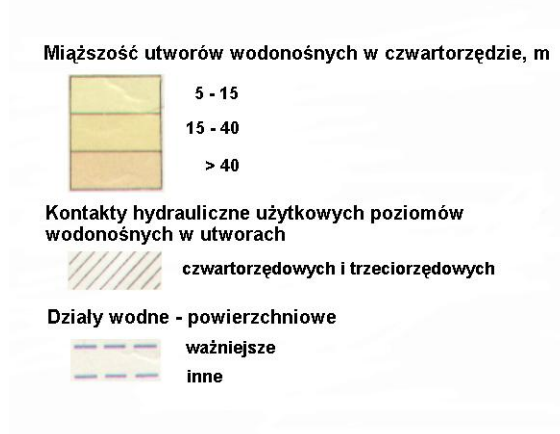
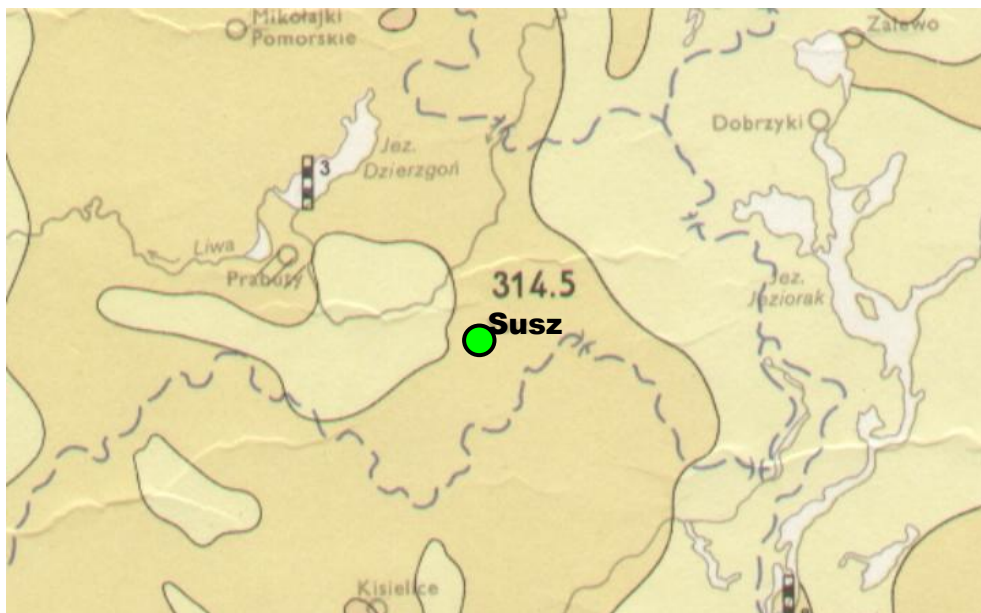
— 140 — Hydroizohipsy, m .n. p. m.

Izolacja pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego od powierzchni

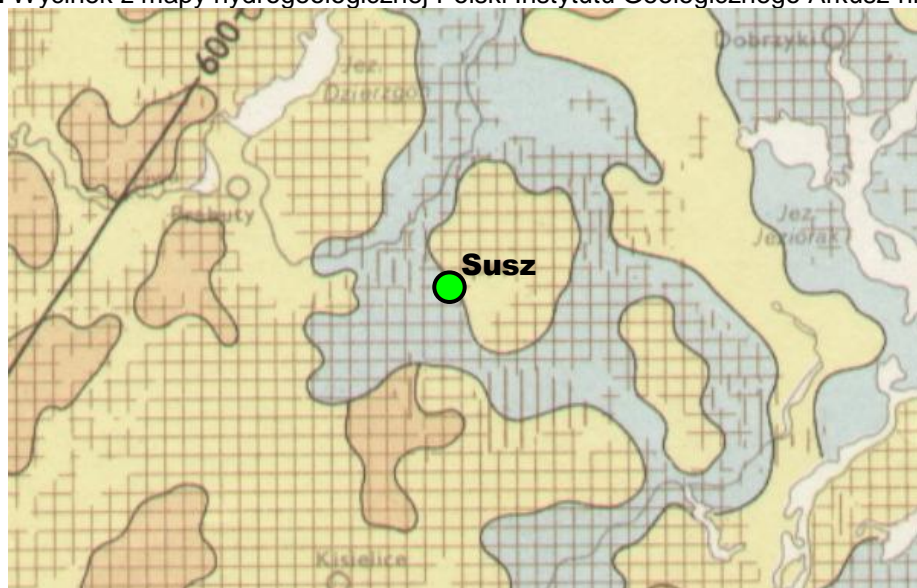
Miąższość utworów wodonośnych w czwartorzędzie waha się w granicach 15 – 40m. Na omawianym terenie nie występują kontakty hydrauliczne użytkowych poziomów wodonośnych (rys.3).

Rysunek 3. Wycinek z mapy hydrogeologicznej Polski Instytutu Geologicznego Arkusz nr 18 - Iława

Na terenie miasta Susz występują utwory powierzchniowe nieprzepuszczalne, a głębokość pierwszego zwierciadła wód podziemnych waha się w przedziale od mniej niż 5 do 20 m (rys. 4)

Rysunek 4. Wycinek z mapy hydrogeologicznej Polski Instytutu Geologicznego Arkusz nr 18 - Iława

3.1.6. Morfologia i budowa geologiczna

Geomorfologia

Obszar gminy Susz położony jest w obrębie Pojezierza Iławskiego. Rzeźba terenu gminy jest w decydującej mierze efektem działalności lądolodu skandynawskiego w okresie zlodowaceń plejstoceniowych. Istotną i decydującą rolę w tym względzie odegrało ostatnie zlodowacenie bałtyckie, a zwłaszcza stadiał pomorski. Uformowało się wówczas przestrzenne rozmieszczenie utworów powierzchniowych, a równocześnie kształtowały się zespoły form geomorfologicznych. Rzeźba kształtowała się pod wpływem wielu czynników morfogenetycznych. Formy glacialne powstały na skutek erozyjnej i akumulacyjnej działalności lodowca i wód polodowcowych. Działalność erozyjna i akumulacyjna rzek powodowała powstanie dolin rzecznych.

Dominującą formą tego terenu jest morena denna falista, urozmaicona poprzez wytopiska, doliny rzeczne oraz młode rozcięcia erozyjne. Morena denna formowała się pod lodem podczas stadiału pomorskiego i w czasie stopniowej regresji lądolodu. Zbudowana jest w przeważającej mierze z mocnej, niezwięzłej jeszcze gliny morenowej. Zagłębienia wytopiskowe powstały na skutek wytapiania się brył martwego lodu, zagrzebanych w osadach lodowcowych. Wielkość i kształt zagłębień wytopiskowych jest zależna od brył lodu. Część z nich wypełniona jest wodą, tworząc oczka wodne, względnie jeziora.

Doliny powstały wskutek erozyjnej działalności rzek stale płynących lub okresowych. Młode rozcięcia erozyjne tworzą się w wyniku spływu wód roztopowych jak i wód pochodzących z ulewnych deszczów. Północno – wschodnią część gminy zajmuje równina sandrowa powstała z topnienia lodowca. Zbudowana jest z piasków i żwirów fluwioglacjalnych. Na równinie sandrowej znajduje się ciąg jezior (Czerwica, Januszewskie, Kawki, Gaudy), których osią hydrograficzną jest rzeka Liwa.

Ukształtowanie powierzchni przejawia się w sposób najbardziej widoczny w zróżnicowaniu stosunków hipsometrycznych. Kulminację gminy stanowi wzgórze o wysokości 129,2 m n.p.m., położone na wschód od Bałszyc na terenie lasu. Natomiast najniższym punktem jest dolina rzeki Liwy (90 m n.p.m.) na granicy z gminą Prabuty.

Największe deniwelacje dochodzące do 30 m i występują sporadycznie na terenie gminy. Analiza rzeźby terenu wykazuje, że aż 65 % powierzchni gminy zalicza się do obszarów płaskorówninnych, 26 % do falistych i tylko 9 % do pagórkowatych.

Budowa geologiczna

Obszar gminy Susz znajduje się na południowym krańcu Obniżenia Perybałtyckiego (Syneklizy Perybałtyckiej), które jest jednym z elementów strukturalnych Platformy Wschodnioeuropejskiej. Tektonika Obniżenia Perybałtyckiego jest skomplikowana przez istnienie różnokierunkowych uskoków, wzdłuż których nastąpiło potrzaskanie i poprzesuwanie fundamentu krystalicznego na bloki. Krystaliczne podłoże zbudowane jest głównie z granitów i granodiorytów. Strop ich leży na głębokości około 3000 m.

Utwory budujące przypowierzchniową warstwę reprezentowane są przez osady czwartorzędowe. Czwartorzęd, liczący około półtora miliona lat, został wydzielony jako górne ogniwo kenozoiku na podstawie danych klimatycznych. Miąższość utworów czwartorzędowych na obszarze gminy Susz wynosi od 100 do 150 m. Czwartorzęd zbudowany jest głównie przez osady plejstoceny oraz najmłodsze osady holoceny z obecnego okresu geologicznego.

Utwory plejstoceny reprezentowane są przez gliny zwałowe, piaski, żwiry, mułki, ropy oraz gazy narzutowe rozrzucone pojedynczo lub w niewielkich skupiskach. Ułożenie wymienionych utworów, jakkolwiek zmienne, pozwala się ująć w pewien uproszczony schemat. Gлина zwałowa jako produkt bezpośredniej akumulacji lodowca zalega co najwyżej w trzech pokładach. Dolny pokład wiąże się ze zlodowaczeniem środkowopolskim i charakteryzuje się ciemnoszarym kolorem, a także dużym udziałem materiału wapiennego i piaskowego oraz obecności głazików kwarcowych. Na utworach zlodowaczenia środkowopolskiego leżą osady interglacjalne eemskie, reprezentowane przez kilkudziesięciometrową serię piasków i żwirów. Lokalnie napotyka się w niej niewielkie soczewki ropy i mułków, przeważnie w części spągowej. Utwory zlodowaczenia bałtyckiego reprezentowane są przez dwa pokłady gliny morenowej, przedzielone serią piaszczysto – żwirową oraz wkładkami ropy. Utwory piaszczysto – żwirowe i ilaste tworzą tak zwane serie międzymorenowe i są produktem akumulacji wodnolodowcowej. Ułożenie utworów plejstoceny zakłócają miejscami zaburzenia glaciotektoniczne, zaznaczające się spiętrzeniami warstw gliniastych i piaszczysto – żwirowych. W osadach tych występują porwaki trzeciorzędowe, a nawet mezozoiczne.

Powierzchniowe rozmieszczenie utworów plejstoceny na obszarze gminy jest dość zróżnicowane. Związane jest ono głównie z procesami morfotwórczymi, a zwłaszcza z morfogenezą glacialną. Dominującym osadem na terenie gminy Susz jest gлина zwałowa. Występują także utwory piaszczysto – żwirowe w postaci sandru

w północno – wschodniej części gminy oraz w formie niewielkich płatków na pozostałym obszarze.

Holocen stanowi najmłodszą epokę czwartorzędu, trwającą około dziesięciu tysięcy lat. Cały obszar w czasie holocenu podlega z jednej strony procesom denudacyjnym, w których erozja jest głównym czynnikiem, z drugiej zaś strony procesom akumulacyjnym, dążącym do wyrównania powierzchni.

Materiał wietrzeniowy znajdujący się na wzniesieniach zostaje przenoszony, głównie transportem wodnym, w obręb zagłębień i dolin rzecznych. W zagłębieniach terenu powstają osady organiczne, przede wszystkim torfy. W jeziorach odbywają się procesy akumulacji substancji organicznej – gytii. W dolinach rzecznych tworzą się osady piaszczyste, żwirowe i mułkowe (często z zawartością humusu). Holocen to okres kształtowania się gleb. Procesy glebotwórcze są procesami ciągłymi, zatem każdorazowy ich stan jest formą przejściową.

3.1.7. Warunki glebowe

Na obszarze gminy występują gleby brunatne, hydrogeniczne, bielcowe oraz czarne ziemie. Dominującym typem są gleby brunatne, które w zależności od odczynu i zawartości węgla wapnia dzielą się na brunatne właściwe oraz wylugowane i kwaśne. Gleby brunatne właściwe wykształciły się na glinach zwałowych zasobnych w węgiel wapnia. Charakterystyczną cechą tych gleb jest dobrze rozwinięty poziom próchniczny o zabarwieniu szarobrunatnym. Gleby brunatne właściwe zalicza się do kompleksu pszenno dobrego. Gleby brunatne wylugowane i kwaśne wykazują podobne cechy morfologiczne do gleb brunatnych właściwych. Powstały głównie na glinach lekkich i piaskach. Poziom próchnicy i poziom brunatnienia są przeważnie zakwaszone. Właściwości i przydatność rolnicza tych gleb zależy od składu mechanicznego i profilu glebowego. Gleby wytworzone z glin piaszczystych i piasków gliniastych zalicza się do kompleksu pszenno – żytniego, natomiast gleby piaszkowe do kompleksów żytnich.

Ze środowiskiem obfitującym w wodę związane są gleby hydrogeniczne. Powstały one we wszystkich obniżeniach terenu silnie zawilgoconych, przy zasadniczym udziale roślinności wodolubnej, bagiennej i łąkowej. Należą do nich gleby torfowe, mułowo – torfowe, murszowo – mineralne i glejowe. Ze względu na trwałą lub okresową podmokłość nadają się pod użytki zielone. Po dokonaniu odpowiednich zabiegów melioracyjnych można na tych glebach uprawiać warzywa lub nawet zboża. W warunkach uprawy polowej zaliczamy je do kompleksu pastewno słabego.

Czarne ziemie zajmują stosunkowo niewielką powierzchnię użytków rolnych. Występują w obniżeniach i na terenach płaskich, które w przeszłości były nadmiernie wilgotne. Charakteryzują się głębokim poziomem próchnicznym oraz znaczną zawartością próchnicy. Urodzajność i przydatność rolnicza czarnych ziem w dużym stopniu zależy od stosunków powietrzno – wodnych.

Na obszarze gminy gleby bielcowe i pseudobielcowe występują sporadycznie. Wytworzyły się głównie na piaskach gliniastych zalegających na glinie oraz glinach lekkich. Właściwości oraz wartość rolnicza tych gleb zależy głównie od składu mechanicznego, miąższości i stosunków wodnych.

Z obowiązujących dla gruntów ornych klas bonitacyjnych na obszarze gminy dominują, gleby dobre (klasa III a) i średnio dobre (klasa III b), które łącznie zajmują około 55% powierzchni gruntów ornych (klasy I i II nie występują). Głównie są, to gleby brunatne i koncentrują się one w okolicach miejscowości Brusiny, Bałoszyce,

Jawty Małe, Jawty Wielkie, Michałowo, Olbrachtówko, Olbrachtowo, Róża, Różnowo, Żakowice. Gleby średnie (klasa IV a) i gleby średnio gorsze (klasa IV b) zajmują łącznie około 28% powierzchni gruntów ornycy. Występują one wokół Babięt Wielkich, Boleszowa, Brusin Małych, Czerwonej Wody, Jakubowa Kisielickiego, Januszewa, Piotrkowa, Zielenia. Gleb słabych (klasa V) i najslabszych (klasa VI) jest najmniej, bo około 17% powierzchni i zajmują one obszar w okolicach Bornic, Falknowa, Grabowca, Jawt Wielkich, Krzywca, Lubnowych Wielkich i Małych.

3.1.8. Warunki klimatyczne

Klimat gminy Susz uwarunkowany jest lokalnymi elementami środowiska, mianowicie rzeźbą terenu, znacznymi powierzchniami lasów oraz obecnością jezior. Na obszarze gminy można wyróżnić trzy najważniejsze typy klimatu lokalnego:

- klimat wysoczyzny i wzniesień,
- klimat dolin i obniżen terenowych,
- mezoklimat lasów.

3.1.9. Fauna i Flora

Fauna

Obszar gminy i miasta zaliczany jest z zoogeograficznego punktu widzenia do krainy południowo – bałtyckiej. Na terenie tym występują następujące gatunki ssaków: dziki królik, zając szarak, wiewiórka, popielica, lis, borsuk, kuna leśna, gronostaj, wydra, bóbr, łasica, dzik, sarna, łoś, jeleń szlachetny. Sporadycznie pojawia się wilk, ryś i daniel.

W gminie można zlokalizować wiele miejsc lęgowych dużej grupy chronionych ptaków. Znajdują się tu kolonie lęgowe kormoranów i czapli (rezerwat „Jezioro Czerwica”), a także stanowiska lęgowe żurawi (Jezioro Januszewskie).

Teren gminy jest też miejscem gniazdowania wyjątkowo rzadkich ptaków: orła bielika, orła krzykliwego, rybołowa, a także orlika grubodziobego, bociana czarnego i puchacza. Odnaleziono w lasach gminy kilka gniazd myszołowa zwyczajnego. W sumie na terenie gminy występuje ok. 108 gatunków ptaków chronionych.

W licznych jeziorach występuje również wiele gatunków ryb: szczupak, lin, płoć, węgorz, karaś, okoń, leszcz i wiele innych.

Większość występujących na terenie gminy zwierząt kręgowych, a także pewna liczba gatunków bezkręgowców objęta jest ochroną gatunkową, bądź łowiecką. Niektóre gatunki ptaków objęte są ochroną strefową. Najważniejszą formą ochrony fauny jest ochrona siedlisk, która chroni całe zespoły gatunków.

Spośród zidentyfikowanych zagrożeń fauny do bardzo ważnych obecnie należą: nielegalna zabudowa brzegów jezior oraz urbanizacja innych miejsc przyrodniczo cennych; melioracje prowadzące się do drastycznego obniżania poziomu wód gruntowych; postępująca w wyniku eutrofizacji degradacja wód w jeziorach; gwałtowny rozwój motoryzacji; gwałtowny wzrost kłusownictwa; dewastacja zadrzewień śródpolnych; niedostatek dziuplastych drzewostanów; intensyfikacja działalności rolniczej; zalesianie bez uprzedniego rozpoznania przyrodniczego; zamiana trwałych użytków zielonych (łąki) na grunty orne; nagminna praktyka wczesnowiosennego wypalania suchych traw; znaczący wzrost liczby niektórych drapieżników; występujące w ostatnich latach susze.

Flora

Pod względem geobotanicznym obszar gminy Susz należy do Działu Bałtyckiego, Pododdziału Pasa Równin Przymorskich i Wysoczyzn Pomorskich, Krainy Pojezierza Pomorskiego i Okręgu Iławskiego.

Głównym składnikiem szaty roślinnej są zbiorowiska leśne, mniejszy jest udział roślinności wodnej, bagienno – torfowiskowej i łąkowej.

W zespołach roślinności jezior występuje trzcina pospolita, oczeret jeziorny, pałka wąskolistna i szerokolistna, a także moczarka kanadyjska (Gaudy, Januszewskie, Czerwica).

Zagrożeniem dla szaty roślinnej są zarówno naturalne procesy sukcesji, jak i różnorodna działalność człowieka. Można tu wymienić negatywny wpływ zanieczyszczenia wody i powietrza na szatę roślinną. Poważnym zagrożeniem jest rekreacyjna presja ukierunkowana na najcenniejsze ostoje przyrody (brzegi jezior, śródleśne polany, obrzeża lasów).

Znaczna część najbardziej wartościowych fragmentów roślinności w gminie objęta jest różnymi formami ochrony przyrody. Utrzymanie przyrodniczo cennych zbiorowisk otwartych wymagać będzie zabiegów ochrony czynnej, np. wypasania, koszenia, usuwania drzew.

Tabela 2. Wykaz terenów zielonych na obszarze miasta Susz

	Tereny zielone						
	Trawnik	Żywopłot	Drzewa i krzewy	Różanki i krzewy płożące	Byliny	Kwiaty sezonowe	Alejki
Powierzchnia (m²)	38960,0	554,1	210	326,8	50	82	3809

3.1.10. Obszary chronione

PARKI NARODOWE

Na terenie miasta Susz nie występują Parki Narodowe.

PARKI KRAJOBRAZOWE

Część gminy Susz leży na terenie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Park Krajobrazowy zlokalizowany jest w odległości ok. 7 km od obszaru objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji.

Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego

Park ten powstał na mocy rozporządzenia nr 120 Wojewody Olsztyńskiego i Elbląskiego z dnia 17 maja 1993 r. Zajmuje on centralną część Pojezierza Iławskiego, położoną na styku byłych województw: olsztyńskiego i elbląskiego. Teren parku jest stosunkowo rozległy, obejmuje bowiem 25 279 ha. W tym jest 62 % lasów, 19 % zajmują wody, 10 % grunty orne, 9 % inne użytki. Teren parku reprezentuje młody krajobraz polodowcowy ukształtowany w swoich zasadniczych rysach w fazie poznańskiej i pomorskiej zlodowacenia bałtyckiego. Charakteryzuje go typowa rzeźba młodoglacjalna, reprezentowana na omawianym terenie przede wszystkim przez pagórki moreny czołowej, morenę denną, rozległe pola sandrowe i liczne zagłębienia po martwym lodzie, wypełnione wodami jezior.

W granicach gminy Susz teren Parku charakteryzuje się zróżnicowaną wartością przyrodniczą. Te jego fragmenty, które posiadają najwyższą wartość leżą w Strefie

R-1 Gaudy. Istotą jej ustanowienia jest zachowanie bioróżnorodności gatunkowej i genetycznej, między innymi świadczącej o międzynarodowej randze Parku (biocentrum o randze międzynarodowej według ECONET-PL). Strefa ta stanowi otulinę dla rezerwatu przyrody Jezioro Gaudy, a ponadto pełni funkcje naukowo – dydaktyczne oraz turystyczno – krajoznawcze. Teren objęty strefą R-1 jest przewidziany do restytucji naturalnego krajobrazu leśnego z pozostawieniem terenów trawiastych, a także renaturalizacji terenów zabagnionych na warunkach określonych przez Dyrektora Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego.

W rejonie suskim znajduje się również strefa P-2 Olbrachtowo – Januszewo – Starzykowo. Jest to teren buforowy, dla stref R, w tym oczywiście strefy R-1 Gaudy. Strefa P-2 obejmuje obszary wypoczynkowe i żerowiskowe na okresowo zalewanych łąkach, polach oraz nieużytkach dla ptaków wodno - błotnych między innymi żurawi, bekasów, kaczek i innych. Analizowaną strefę stanowią ponadto tereny łowieckie i lęgowe orlika krzykliwego, kani, orła bielika i innych.

Rzeka Liwa wraz z pasem podmokłych łąk i bagien tworzy korytarz ekologiczny dla zwierząt związanych z siedliskami podmokłymi. Strefa pełni funkcje turystyczno – krajoznawcze z nastawieniem na agroturystykę i turystykę rodzinną. W strefie P-2 bardzo istotne jest zachowanie naturalnej szaty roślinnej na nieużytkach, miedzach oraz w enklawach śródpolnych. Bardzo ważne zadanie stanowi również renaturalizacja naturalnych zabagnień na warunkach sformułowanych przez Dyrektora Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego.

Dwie scharakteryzowane powyżej strefy Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego, znajdujące się na obszarze gminy Susz, są uzupełnione przez strefy: B-2 i B-3. Strefa o symbolu B reprezentuje tereny Parku o mniejszych wartościach przyrodniczych, a także wyróżnia się stosunkowo silnym przekształceniem przez człowieka. Strefa B-2 leży w okolicach miejscowości Bornice (północna część regionu suskiego), zaś obszar B-3 usytuowany jest w okolicy Piotrkowa (południowo – wschodni kraniec gminy). Główną przesłanką do objęcia tych terenów ochroną stało się kształtowanie urozmaiconego krajobrazu rolniczego ze zwiększonym udziałem roślinności naturalnej oraz renaturalizacja występujących tu zabagnień. Poza tym wyżej wymienione strefy pełnią istotne funkcje turystyczno – krajoznawcze, przede wszystkim w dziedzinie agroturystyki, turystyki rodzinnej, a także turystyki kwalifikowanej.

REZERWATY PRZYRODY

Na terenie gminy Susz utworzono dotychczas dwa rezerwaty ornitologiczne „Jezioro Gaudy” i „Jezioro Czerwica”. Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji nie obejmuje swym zasięgiem rezerwatów przyrody.

Rezerwat „Jezioro Gaudy”

Rezerwat „Jezioro Gaudy” utworzono w 1957 r. (MP nr 14, poz. 105). Położony jest koło wioski Kamieniec, w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Susz. Obszar o powierzchni 332,53 ha objęto ochroną w celu zachowania miejsc lęgowych ptactwa wodno – błotnego, ostoi zwierzyny łownej oraz zespołów roślinności torfowiskowej. W skład rezerwatu wchodzi jezioro Gaudy oraz przylegające do niego bagna, torfowiska niskie zarośla wierzbowe i lasy olszowe. Jezioro zajmuje powierzchnię 152 ha, resztę stanowią zatorfienia i lasy olchowe.

Jezioro Gaudy jest typowym zbiornikiem morenowym, płytkim, eutroficznym, zarastającym jeziorem o płaskim, mulistym dnie. Średnia głębokość jeziora wynosi 2 m. Jego linia brzegowa jest słabo rozwinięta i w znacznej części porośnięta

roślinnością szuwarową. Jezioro zajmuje środkową część wielkiego wytopiska lodowcowego, tworzącą dość wysoką rynnę od Jeziora Płaskiego na wschodzie, niemal do wsi Kamieniec na zachodzie. Na całym obszarze jeziora występują ramienice, rogatek sztywny *Ceratophyllum demersum*, moczarka kanadyjska *Elodea canadensis* i rzęsa trójrowkowa *Lemna trisulca*. Rozległe tereny zatorfień okalających jezioro pokryte są zbiorowiskami roślinnymi charakterystycznymi dla torfowisk niskich. Wyróżniono tu trzy główne typy: torfowiska niskie porośnięte szuwarem, torfowiska niskie porośnięte łożą oraz torfowiska niskie porośnięte olchą czarną. Bogate zbiorowiska z różnorodną roślinnością wodną i błotną stanowią doskonałe środowisko dla zwierząt, a zwłaszcza dla ptaków. Rezerwat i otaczające go Lasy Ławskie stanowią ostoję ptaków o znaczeniu europejskim. Z rezerwatem związane są m.in.: bąk, bocian czarny, krzyżówka, krakwa, cyranka, gągoł, kropiatka, zielonka, derkacz, strumieniówka, świerszczak *Locustella naevia*, podróżniczek *Luscinia svecica*, słowik szary *Luscinia luscinia*, wodnik, rybołów, bielik, orlik krzykliwy, orlik grubodzioby, puchacz, jastrząb, myszołów, kania czarna. W rezerwacie i w jego pobliżu znajdują się noclegowiska wędrownych żurawi. W latach 80-tych spotykano tu stada liczące do 3 tysięcy ptaków, obecnie obserwuje się zgrupowania kilkuset żurawi. Z rzadkich ssaków spotkać tu można wydrę i łosia. W 1998 r. reintrodukowano tu bobry.

Rezerwat „Jezioro Czerwica”

Rezerwat „Jezioro Czerwica” utworzono w 1957 r. (MP nr 83, poz. 503). Położony jest koło wsi Januszewo, w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Susz. Obszar o powierzchni 11,63 ha objęto ochroną w celu zachowania kolonii kormoranów, gniazdujących i odpoczywających na półwyspie i na dwóch wyspach jeziora Czerwica. Wraz z kormoranami gniazdują czaple siwe. Notuje się na tym terenie średnio ok. 200 gniazd obu gatunków. W rezerwacie Czerwica kormorany najbardziej upodobały sobie stary pomnikowy buk, na którym istnieje aż 28 gniazd. Ponadto często można zobaczyć tu ptaki krukowate i bielika, chętnie żerujące w kolonii i przyczyniające się do pewnej redukcji młodych kormoranów. Wyspy pokryte są drzewostanem olchowym w wieku 40-80 lat z pojedynczymi wiekowymi, martwymi sosnami. Półwysp pokryty jest starodrzewem. Na siedlisku boru mieszanego świeżego rosną 100-letnie sosny z domieszką buka, dębu, graba, brzozy. Na siedlisku lasu mieszanego świeżego rośnie 170-letni drzewostan bukowy z domieszką dębu i sosny. W tych starodrzewach znajduje się najwięcej gniazd.

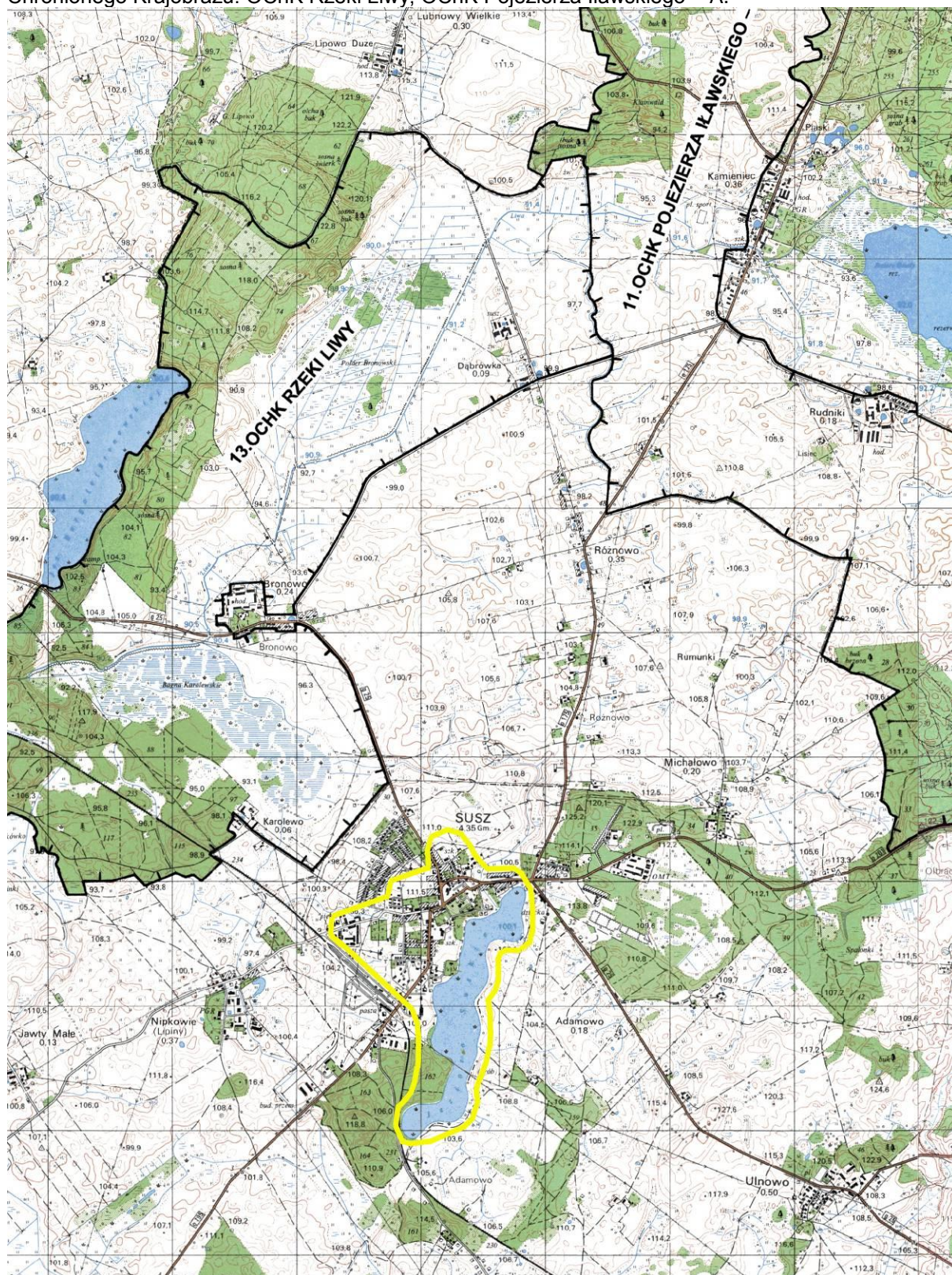
OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Teren objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Susz nie leży w Obszarze Chronionego Krajobrazu. Najbliżej usytuowanymi Obszarami Chronionego Krajobrazu względem obszaru przewidzianego pod rewitalizację są:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy oddalony od terenu objętego rewitalizacją o ok. 0,7 km. Obszar ten o powierzchni 1.937,2 ha położony jest w województwie warmińsko – mazurskim w powiecie ławskim na terenie gminy Susz.
- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ławskiego – A oddalony od terenu objętego rewitalizacją o ok. 2,5 km. Obszar ten o powierzchni 9.785,7 ha położony jest w województwie warmińsko – mazurskim, w powiecie ławskim na terenie gmin: Zalewo, Susz, Ława i miasta Ława.

Lokalizację obszaru objętego rewitalizacją względem Obszarów Chronionego Krajobrazu przedstawia rys. 5.

Rysunek 5. Lokalizacja wyznaczonego obszaru objętego rewitalizacją względem Obszarów Chronionego Krajobrazu: OCHK Rzeki Liwy, OCHK Pojezierza Iławskiego – A.

Kolor żółty na mapie - obszar objęty rewitalizacją.

UŻYTKI EKOLOGICZNE

Na terenie objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Susz nie występują użytki ekologiczne.

ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

Na terenie miasta Susz nie występują zespoły przyrodniczo – krajobrazowe.

STANOWISKA DOKUMENTACYJNE

Na terenie objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji nie występują stanowiska dokumentacyjne.

KORYTARZE EKOLOGICZNE

Obszar miasta położony jest w obrębie korytarza ekologicznego o randze międzynarodowej. Korytarz jest ważnym elementem strukturalnym sieci ECONET–PL łączącym jej mazurskie i pomorskie obszary węzłowe. Jest to łącznik pomiędzy obszarami węzłowymi: 13M – Zachodniomazurskim i 11M – Borów Tucholskich.

NATURA 2000

Najbliższy istniejący obszar Natura 2000 Lasy Iławskie PLB280005 zlokalizowany jest w odległości ok. 5,0 km na północny - wschód od granic miasta Susz.

Ponadto w okolicach Susza projektowane są dwa obszary Natura 2000 – obszar Ostoja Iławska i Aleje Pojezierza Iławskiego. Z danych udostępnionych przez Ministerstwo Środowiska ww. obszary są aktualnie poddawane pod konsultacje międzyresortowe (28.08.2009 rok.).

Obszar Ostoja Iławska zlokalizowany jest na północny - zachód od granic Susza w odległości ok. 5 km, natomiast sieć alei przydrożnych i zadrzewień obszaru Aleje Pojezierza Iławskiego przylega ze wszystkich stron do granic miasta.

Istniejące i projektowane obszary Natura 2000 zostały opisane na podstawie Standardowych Formularzy Danych zamieszczonych na stronie Ministerstwa Środowiska.

LASY IŁAWSKIE PLB280005 Powierzchnia 22 603,50 ha

Opis obszaru

Duży kompleks leśny (60% powierzchni zajmują drzewostany ponad 40-letnie), obejmujący także tereny bagienne rozproszone po całym obszarze. Rzeźba terenu została ukształtowana w czasie zlodowacenia bałtyckiego (morena czołowa, rynny polodowcowe i sandry). Występuje tu 31 jezior, o zróżnicowanej wielkości (od 0,5 do 163 ha), reprezentujących wszystkie typy troficzne. Niektóre z nich mają urozmaiconą linię brzegową i liczne wysepki, jak np. Jez. Jeziorak, najdłuższe jezioro w Polsce. Na terenie ostoi dominują drzewostany bukowe i sosnowe. W bezodpływowych zagłębieniach terenu, o wysokim poziomie wód gruntowych, rosną bory bagienne i lasy olszowe. Obok leśnych, wodnych, bagiennych i torfowiskowych zbiorowisk roślinnych występują tu różnorodne zbiorowiska segetalne.

Ogólna charakterystyka obszaru

Klasy siedlisk	% pokrycia
bagna	1,00 %
grunty orne	7,00 %
lasy iglaste	33,00 %
lasy liściaste	10,00 %
lasy mieszane	22,00 %
lasy w stanie zmian	2,00 %
łąki i pastwiska	1,00 %
tereny rolnicze z dużym udziałem elementów naturalnych	3,00 %
zbiorniki wodne	19,00 %
złożone systemy upraw i działek	2,00 %
Suma pokrycia siedlisk 100,00 %	

Wartość przyrodnicza i znaczenie

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 16. Występuje co najmniej 29 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla rybołów (PCK) – co najmniej 2%-3% populacji krajowej (C6), bielik (PCK) - co najmniej 2% populacji krajowej (C6), gągoł - co najmniej 2% populacji krajowej (C3) oraz co najmniej 1% populacji krajowej (C3,C6) następujących gatunków ptaków: kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), podgorzałka (PCK), podróżniczek (PCK), trzmiełojad; w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występuje bocian czarny, orlik krzykliwy (PCK), żuraw, rybitwa czarna. Ostoja ważna dla ochrony dobrze zachowanych siedlisk buczyny (pomorskiej i kwaśnej), zboczowych lasów klonowo-lipowych oraz grądu subatlantyckiego. Liczne są także płyty łągów jesionowo-włoszowych. Obszar ważny dla ochrony bobra i wydry. Warto też podkreślić bogatą florę roślin naczyniowych (790 taksonów) z licznymi gatunkami rzadkimi i ginącymi w skali Polski oraz gatunkami prawnie chronionymi (32).

Zagrożenia

Wycinka starodrzewi, melioracje terenów podmokłych i bagiennych, niekontrolowana presja turystyczno-rekreacyjna, w tym presja osadnicza.

Status ochrony

Występują następujące formy ochrony:

Rezerwat Przyrody:

- Czerwica (11,6 ha),
- Jasne (106,3 ha),
- Jezioro Gaudy (332,5 ha).

Park Krajobrazowy:

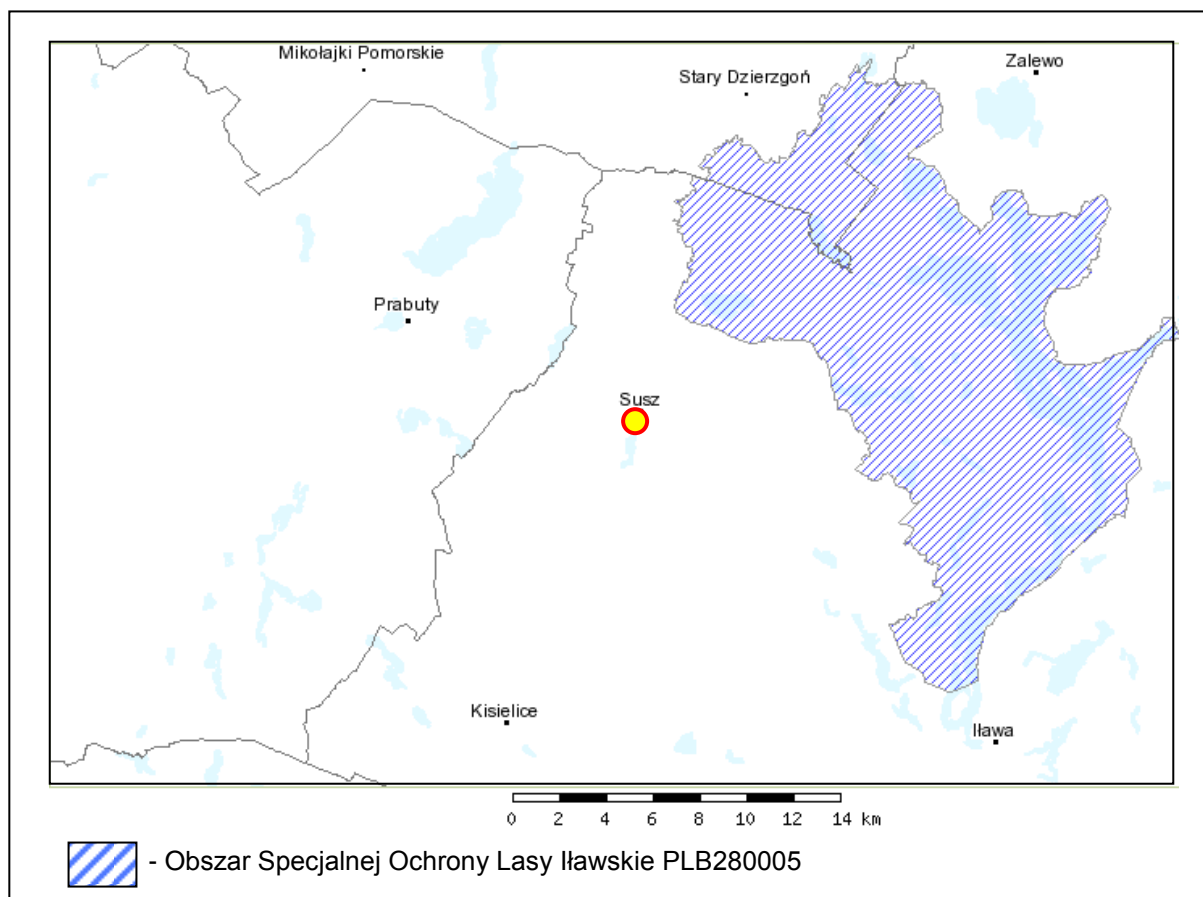
- Pojezierza Ławskiego (25279,0 ha).

Użytek Ekologiczny:

- Czaplak (95,0 ha).

Lokalizacja miasta Susz względem istniejącego obszaru Natura 2000 Lasy Ławskie opisywanego kodem PLB280005 przedstawia poniższa mapa (rys. 6).

Rysunek 6. Lokalizacja miasta Susz względem istniejącego obszaru Natura 2000 Lasy Iławskie

Źródło: Wycinek z Mapy zamieszczonej na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska www.mos.gov.pl

ALEJE POJEZIERZA ŁŁAWSKIEGO PLH280025

Powierzchnia: 377,2 ha

Opis obszaru

Obszar "Aleje Pojezierza Łławskiego" obejmuje sieć alei przydrożnych i zadrzewień (w tym parków wiejskich) w krajobrazie rolniczym środkowej części Pojezierza Łławskiego, obejmującą - w świetle obecnej wiedzy - jedno z większych skupisk drzewa zasiedlonych przez pachnicę dębową *Osmoderma eremita* w skali Polski. W skład obszaru "Aleje Pojezierza Łławskiego" wchodzi liczne otoczone alejami odcinki dróg gruntowych, w szczególności są to drogi łączące dawne majątki ziemskie w okolicach Kamieńca, Szymbarku i Gardzienia. Ponadto, ciągłość środowisk pachnący jest zapewniona dzięki włączeniu alei w pasach drogowych dróg wojewódzkich nr 515, 520 i 521 oraz kilku odcinków dróg powiatowych. Aleje te występują zarówno przy gruntowych drogach śródpolnych, jak i asfaltowych. Najczęściej występującym gatunkiem drzewa w alejach jest lipa (w większości drobnolistna *Tilia cordata*), stanowiąca ok. 52% wszystkich drzew. Znaczny jest także udział jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior* (ok. 11%), klonu zwyczajnego *Acer platanoides* (ok. 10%) i dębu szypułkowego *Quercus robur* (ok. 10%). Pozostałe gatunki stanowią łącznie 17% drzew. Większość poboczy dróg przy drogach gruntowych w ciągu sezonu wegetacyjnego nie jest koszona, co sprawia, że w terenie zdominowanym przez grunty orne stanowią one ważne refugium bezkręgowców. Krzaczaste zarośla wzdłuż dróg stanowią ważne miejsca lęgowe dla ptaków (gąsiorek, jarzębatka). Jest to jedno z większych rozpoznanych stanowisk pachnicy dębowej *Osmoderma eremita* w Polsce oraz innych gatunków owadów związanych z drzewami próchniejącymi i dziuplastymi. Aleje Pojezierza Łławskiego oprócz walorów przyrodniczych mają duże znaczenie jako godne zachowania świadectwo historii. W Szymbarku znajdują się ruiny zamku biskupów pomezzańskich otoczone naturalistycznymi założeniami parkowymi o wyraźnie zaznaczonym układzie przestrzennym w formie alei i szpalerów z dużą ilością drzew starych. Niedaleko zamku rośnie sosnowa pomnikowa "Aleja Napoleońska", która liczy ok. 90 drzew o obwodach pni od 50 do 380 cm. Ruiny barokowego pałacu von Finckensteinów w Kamieńcu również otaczają założenia parkowe z czytelnymi jeszcze alejami i szpalerami starych drzew głównie lip, grabów, kasztanowców. Część alei jest pozostałością historycznej drogi Via Regia - szczególnie odcinki łączące dawne majątki ziemskie.

Ogólna charakterystyka obszaru

Klasy siedlisk	% pokrycia
Inne tereny (miasta, wsie, drogi, śmietniska, kopalnie, tereny przemysłowe)	2%
Lasy iglaste	1%
Lasy liściaste	10%
Lasy mieszane	9%
Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie)	2%
Siedliska rolnicze (ogólnie)	76%
Suma pokrycia siedlisk 100%	

Wartość przyrodnicza i znaczenie

Sieć alei i zadrzewień na Pojezierzu Iławskim stanowi jedną z ważniejszych w skali kraju ostoj pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*, gatunku priorytetowego wymienionego w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz znaczącą ostoją organizmów saproksylicznych, spośród których tylko chrząszcze były przedmiotem wstępnego rozpoznania. Odnotowano co najmniej 23 gatunków chrząszczy rzadkich w Polsce bądź uwzględnionych na krajowej liście gatunków zagrożonych, w tym 4 gatunków chronionych (oprócz pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*, także ciótek matowy *Dorcus parallelipipedus*, tęgosz rdzawy *Elater ferrugineus* i kusak *Velleius dilatatus*). Na podkreślenie zasługuje liczne występowanie na dwu stanowiskach tęgosza rdzawego *Elater ferrugineus*, największego krajowego przedstawiciela chrząszczy z rodziny sprężykowatych. Gatunek ten objęty jest ochroną gatunkową, a także został włączony do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt i znalazł się na czerwonej liście gatunków zagrożonych z kategorią VU. Larwa tęgosza zasiedla dziuple drzew, będąc wyspecjalizowanym drapieżnikiem polującym na duże larwy chrząszczy z rodziny Cetoniidae, w tym larwy pachnicy dębowej. Obecność *Elater ferrugineus* dowodzi, że populacja pachnicy jest na tym terenie liczna. Próchnowiska w dziuplach drzew są wykorzystywane jako miejsca inkubacji jaj przez zaskrońce *Natrix natrix*. Bogata flora porostów nadrzewnych, wśród których notowano gatunki chronione tj. odnożyca jesionowa *Ramalina fraxinea* i mąkla tarniowa *Evernia prunasti*. Aleje mają także ważne znaczenie w kształtowaniu krajobrazu.

Krzaczaste zarośla wzdłuż dróg stanowią ważne miejsca lęgowe dla dwu gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG (gąsiorek *Lanius collurio*, jarzębatka *Sylvia nissoria*).

Zagrożenia

Wycinka zadrzewień, zwłaszcza podczas modernizacji dróg. Wybiórcze usuwanie pojedynczych starych okazów drzew, szczególnie istotnych dla pachnicy, uzasadniane względami poprawy bezpieczeństwa. Zasolenie poboczy dróg spowodowane zimowym ich utrzymaniem, co powoduje stopniowe zamieranie drzew. Intensyfikacja rolnictwa, wiążąca się z konsolidacją pól i likwidacją wszelkich zadrzewień. Niekontrolowana presja turystyczno-rekreacyjna, w tym presja osadnicza.

Status ochrony

Część obszaru zlokalizowana w otulinie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego, która stanowi Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego część A i B (13031,7 ha; 2003 r.)

Najstarsze fragmenty alei w okolicy Kamieńca, Szymbarku i Gardzienia chronione jako pomniki przyrody. Tą formą ochrony w chwili obecnej są objęte następujące aleje:

- Aleja Napoleńska w Szymbarku (1957 r),
- Aleja śródpolna prowadząca ze wsi Gardzień do starego koryta rzeki Osy w stronę Szymbarka (2001 r.),
- Aleja śródpolna prowadząca ze wsi Gardzień od starego koryta rzeki Osy w stronę Szymbarka do skraju oddz. 94A (L-ctwo Gardyny, N-ctwo Iława, 2007 r.),
- Śródpolna aleja o długości ok. 3 km prowadząca z miejscowości Kamionka w stronę Szymbarka wzdłuż jeziora Szymbarskiego (2007 r.),

- Aleja prowadząca od miejscowości Szymbark w kierunku wschodnim od szosy Łława - Susz do drzewostanu oddz. 180 (N-ctwo Łława, 2007 r.),
- Aleja od lasu oddz. 94 (N-ctwo Łława, L-ctwo Gardyny) w kierunku północno-zachodnim do szosy Łława – Susz (2007 r.),
- Aleja z miejscowości Zieleń do Olbrachtowa (2007 r.),
- Śródpolna aleja prowadząca od miejscowości Kamieniec w kierunku północno - wschodnim do lasu (2007 r.).

Lokalizację miasta Susz względem obszaru Natura 2000 – Aleje Pojezierza Łławskiego przedstawiono na rys. 7.

OSTOJA IŁAWSKA PLH280027

Powierzchnia: 21 034,9 ha

Opis obszaru

Duży kompleks leśny (60% powierzchni zajmują drzewostany ponad 40-letnie), obejmujący także tereny bagienne rozproszone po całym obszarze ostoi. Rzeźba terenu została ukształtowana w czasie zlodowacenia bałtyckiego (morena czołowa, rynny polodowcowe, sandry). Występuje tu 31 jezior, o zróżnicowanej wielkości (od 0,5 do 163 ha), reprezentujących wszystkie typy troficzne. Niektóre z nich mają urozmaiconą linię brzegową i liczne wysepki, jak np. jezioro Jeziorak, najdłuższe jezioro rynnowe w Polsce z największą śródlądową wyspą Wielka Żuława. Na terenie ostoi dominują drzewostany bukowe i sosnowe. W bezodpływowych zagłębieniach terenu o wysokim poziomie wód gruntowych, rosną bory bagienne i lasy olszowe. Obok leśnych, wodnych, bagiennych i torfowiskowych zbiorowisk roślinnych występują tu różnorodne zbiorowiska segetalne. Do ostoi zaliczono także małe, lecz cenne torfowisko przejściowe we wsi Mortąg (leżące w granicach województwa pomorskiego) ze względu na stanowiska lipiennika Loesela i sierpowca błyszczącego oraz dużą populację kruszczyka błotnego i kukułki szerokolistnej na tym terenie.

Ogólna charakterystyka obszaru

Klasy siedlisk	% pokrycia
Lasy iglaste	31%
Lasy liściaste	10%
Lasy mieszane	24%
Siedliska leśne (ogólnie)	3%
Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie)	1%
Siedliska rolnicze (ogólnie)	7%
Torfowiska, bagna, roślinność na brzegach wód, młaki.	2%
Wody śródlądowe (stojące i płynące)	22%
Suma pokrycia siedlisk 100%	

Wartość przyrodnicza i znaczenie

Ostoję ważną dla ochrony dobrze zachowanych siedlisk buczyny (pomorskiej i kwaśnej) na kresowych stanowiskach swojego zasięgu, a także dla grądów subatlantyckich. Liczne są tu także płaty łęgów jesionowo olszowych, borów bagiennych oraz brzeziny bagiennych. Ciekawostką jest występowanie płatów boru chrobotkowatego na wyspie Czaplak, oraz zbiorowiska wierzby rokity występujące na sąsiadującym półwyspie. Obszar ważny dla ochrony bobra i wydry. Istotne populacje bezkręgowców w tym zalotki większej i pachnicy dębowej. Warto podkreślić bogatą florę roślin naczyniowych (790 taksonów) z licznymi gatunkami rzadkimi i ginącymi

w skali Polski oraz gatunkami prawnie chronionymi (32). Na uwagę zasługuje liczne (ponad 500 egzemplarzy) stanowisko lipiennika Loesela nad jeziorem Łabędź, któremu towarzyszy sierpowiec błyszczący.

Zagrożenia

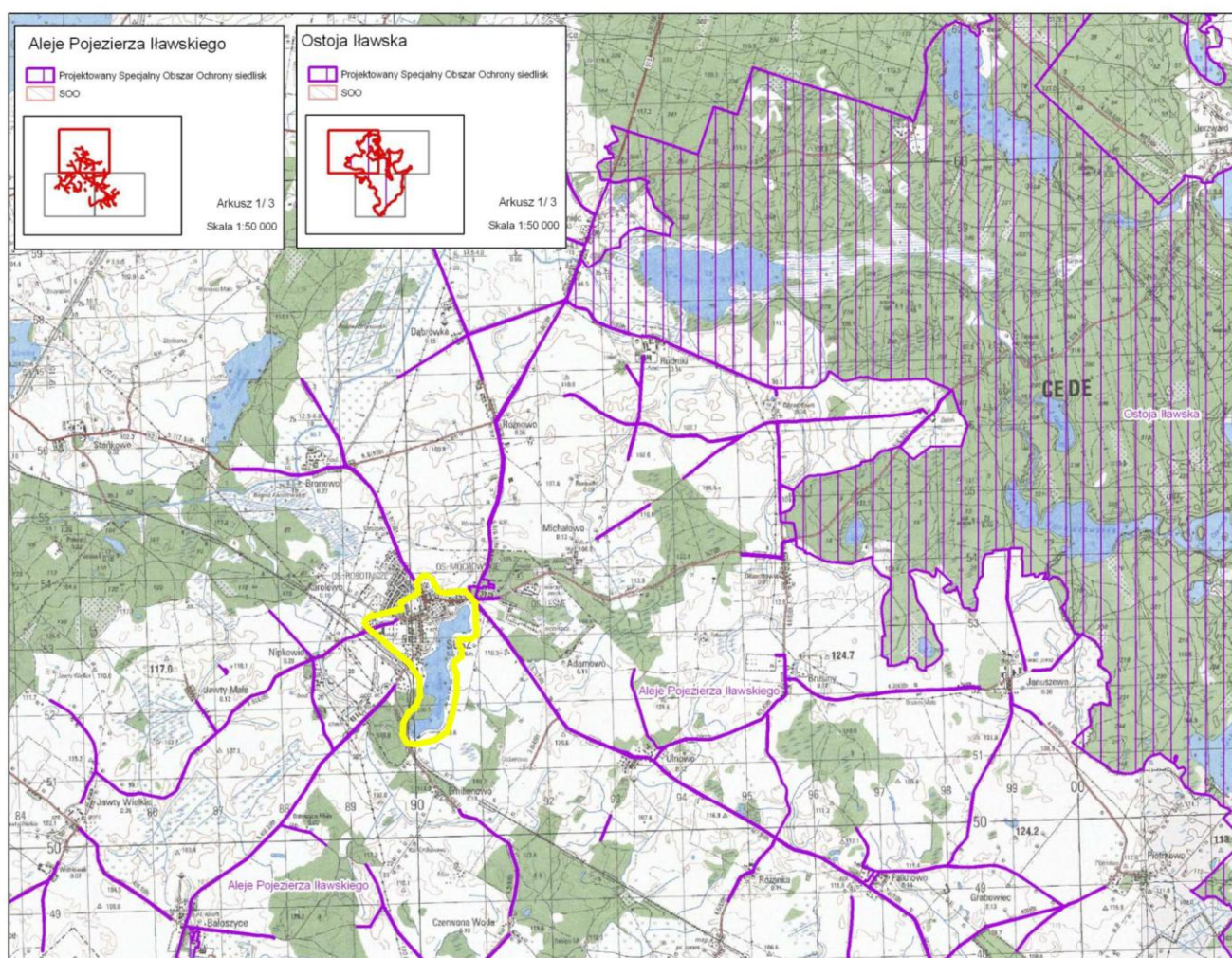
Wycinka starodrzewi w tym w pasach nadbrzeżnych, melioracje terenów podmokłych i bagiennych, zalesianie gruntów porolnych w sąsiedztwie, presja turystyczno-rekreacyjna w tym presja osadnicza.

Status ochrony

Obszar mieści się w granicach Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego (25 279 ha, 1993 r.) z rezerwatami przyrody: Czerwica (7,42 ha, 1957 r.), Jezioro Gaudy (318,78 ha, 1957 r.), Jasne (106,30 ha, 1988 r.) i użytkiem ekologicznym Czaplak (95 ha), oraz OSO Lasy Iławskie (PLB280005, 25218,54 ha).

Lokalizację miasta Susz względem obszaru Natura 2000 – Ostoja Iławska przedstawiono na rys. 7.

Rysunek 7. Lokalizacja miasta Susz względem projektowanych obszarów Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego i Ostoja Iławska

Źródło: Wycinek z Mapy zamieszczonej na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie www.olsztyn.mos.gov.pl

POMNIKI PRZYRODY

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie (wykaz pomników przyrody zamieszczony na stronie www.olsztyn.rdos.gov.pl) podano wykaz pomników przyrody na terenie miasta Susz aktualny na 2007 rok.

Tabela 3. Wykaz istniejących pomników przyrody na terenie miasta Susz

Nr rej. woj.	Rodzaj	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Data uznania	Położenie
208/98	tulipanowiec amerykański <i>Liriodendron tulipifera</i> - 2 szt.	260, 260	25, 25	1998 r.	ul. Słowiańska, przy plebanii Parafii Św. Rozalii

Źródło: Strona internetowa Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie - www.olsztyn.rdos.gov.pl

3.1.11. Zabytki i krajobraz kulturowy, objęte istniejącą dokumentacją, w szczególności rejestrem lub ewidencją zabytków

Spośród aktualnie obowiązujących Miejscowych Planów Zagospodarowanie Przestrzennego na terenie miasta Susz, dwa odnoszą się do obszaru rewitalizowanego. W poszczególnych planach znajdują się następujące zapisy odnoszące się do zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu „Starego Miasta” w Suszu przyjęty Uchwałą Nr III/22/2007 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 23 lutego 2007 r.

Plan zawiera następujące zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

1. Cały obszar w granicach opracowania planu obejmuje się strefą ochrony konserwatorskiej.
2. Plan przyjmuje ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa warmińsko – mazurskiego:
  - układ urbanistyczny Starego Miasta Susz,
  - budynki wpisane do rejestru zabytków oznaczone w części graficznej planu,
  - nawastrwienia kulturowe, oraz ochronę obiektów historycznych, znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.
3. Wszelkie działania inwestycyjne i budowlane, związane z obiektami wpisanymi do rejestru zabytków wymagają, określonej odrębnymi przepisami, pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Konserwator zabytków przedstawia zalecenia konserwatorskie określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich oraz zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku.
4. Wszelkie prace ziemne prowadzone na obszarze objętym niniejszym planem, winny być poprzedzone badaniami archeologicznymi, na które należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków w trybie oddzielnych przepisów, a wszelkie inwestycje związane z infrastrukturą podziemną winny być

prowadzone pod nadzorem archeologicznym po uzyskaniu stosownych pozwoleń wojewódzkiego konserwatora zabytków.

5. Wszystkie projekty architektoniczne nowych obiektów projektowanych na obszarze objętym niniejszym planem wymagają stosownych uzgodnień wojewódzkiego konserwatora zabytków.
6. Wprowadza się następujące ustalenia wynikające z wytycznych konserwatorskich:
  - zachowuje się istniejący, historyczny układ urbanistyczny ulic placów i działek,
  - zachowuje się historyczne linie zabudowy,
  - określa się udokumentowany i prawdopodobny przebieg murów obronnych z koniecznością zaznaczenia tego przebiegu w zagospodarowaniu terenu,
  - wprowadza się nakaz zachowania istniejących fragmentów murów obronnych oraz zachowanych fragmentów fundamentów murów obronnych,
  - zachowuje się budynki o wartościach kulturowych, znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Wszelkie zmiany, modernizacje i każda działalność budowlana dotycząca tych budynków, muszą być uzgadniane z właściwym konserwatorem zabytków, zgodnie z odrębnymi przepisami,
  - wprowadza się nakaz zachowania detali architektonicznych na elewacjach historycznych budynków wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków a przy renowacjach elewacji i remontach tych budynków, nakaz odtwarzania tych detali.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obszarze miasta Susz przyjęty Uchwałą Nr XXVII/195/2009 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 23 kwietnia 2009 r.

Plan wyznacza strefę ochrony konserwatorskiej A oraz strefę ochrony archeologicznej.

1. W obrębie strefy A obowiązują następujące zasady ochrony:
  - obiekty zabytkowe, obiekty o lokalnej wartości kulturowej, krajobrazowe założenia przestrzenne i układy zieleni należy objąć placami restauratorskimi oraz konserwatorskimi,
  - w strefie obowiązuje pełna ochrona obiektów historycznych oraz podział działek. Ochronie podlega kształt i rodzaj pokrycia dachów, artykulacja i wykończenie elewacji,
  - w przypadku lokalizacji nowej zabudowy obowiązuje zasada dostosowania do historycznej linii zabudowy oraz do sąsiadujących obiektów historycznych pod względem gabarytów, wysokości kształtu oraz pokrycia dachów, formy architektonicznej, materiałów budowlanych (dachówka ceramiczna, cegła, kamień, tynki o tradycyjnej fakturze, drewno),
  - w przypadku lokalizacji nowej zabudowy obowiązuje zasada ochrony ekspozycji historycznej zabudowy i poszczególnych budynków historycznych,
  - wszystkie inwestycje budowlane oraz działania mogące prowadzić do zmiany wyglądu budynków historycznych lub mogące naruszać ich ekspozycję (w tym montaż wszelkiego rodzaju urządzeń technicznych, tablic i reklam) podejmowane na terenie strefy wymagają zaopiniowania przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

2. Roboty budowlane przeprowadzane w granicach strefy ochrony archeologicznej wymagają poprzedzenia ich archeologicznymi badaniami sondażowymi, na które należy uzyskać pozwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Według danych uzyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie (strona internetowa WUOK) przedstawiono rejestr zabytków nieruchomych w Suszu (stan na dzień 30 września 2009 r.).

Tabela 4. Wykaz zabytków na terenie miasta Susz

Miejscowość	Ulica	Numer	Obiekt	Nr Rejestru	Data Wpisu
SUSZ	BAŁTYCKA	015	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	BAŁTYCKA	014	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	BAŁTYCKA	004	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	BAŁTYCKA	003	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	BAŁTYCKA	002	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	BAŁTYCKA	001	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	BAŁTYCKA	017	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	BAŁTYCKA	009	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	BAŁTYCKA	010	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	BAŁTYCKA	009	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	IŁAWSKA	008	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	JEDNOŚCI SŁOWIAŃSKIEJ	025	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	JEDNOŚCI SŁOWIAŃSKIEJ	027	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	KAJKI	007	GAZOWNIA, OBECNIE ROZDZIELNIA GAZU	A-4179	6 czerwca 2000
SUSZ	KOPERNIKA		WIEŻA CIŚNIEŃ	A-4147	1 lutego 2000
SUSZ	KOŚCIELNA	002	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	KOŚCIELNA	001	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	KOŚCIELNA		KOŚCIÓŁ P.W. ŚW. ANTONIEGO Z WYSTROJEM WNEŹRZA	A-226	22 marca 1957
SUSZ	KOŚCIUSZKI	004	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	KRÓTKA	002	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	PIASTOWSKA	013	BUDYNEK MIESZKALNY WRAZ Z OTOCZENIEM OBEJMUJĄCYM DZIAŁKI	A-4422	29 czerwca 2006
SUSZ	PODMURNA	012	DOM	A-169	15 września 1956
SUSZ	PODMURNA	008	DOM	A-169	15 września 1956
SUSZ	PODMURNA	014	DOM	A-169	15 września 1956
SUSZ	PODMURNA	005	DOM	A-169	15 września 1956
SUSZ	PODMURNA	004	DOM	A-169	15 września 1956
SUSZ	PODMURNA	010	DOM	A-169	15 września 1956
SUSZ	PODMURNA	019	DOM	A-169	15 września 1956
SUSZ	PODMURNA	013	DOM	A-169	15 września 1956
SUSZ	PODMURNA	021	DOM	A-169	15 września 1956
SUSZ	PODMURNA	003	DOM	A-916	18 maja 1968
SUSZ	PODMURNA	001	DOM	A-169	15 września 1956
SUSZ	PODMURNA	016	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	PODMURNA	018	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	PODMURNA	009	DOM	A-195	24 listopada 1956
SUSZ	PODMURNA	017	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	PRABUCKA	007	BUDYNEK MIESZKALNY WRAZ Z DZIAŁKĄ	A-4424	29 czerwca 2006
SUSZ	SŁOWIAŃSKA	024	BUDYNEK POCZTY WRAZ Z OGRODZENIEM I DZIAŁKĄ NR 103	A-3959	24 lutego 1997

SUSZ	SŁOWIAŃSKA	012	BUDYNEK MIESZKALNY	A-4426	29 czerwca 2006
SUSZ	STALINA	038	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	STARE MIASTO	006	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	STARE MIASTO	010	DOM	A-1220	3 marca 1977
SUSZ	STARY MIASTO	001	DOM MIESZKALNY	A-3928	14 października 1996
SUSZ	SZEWSKA	004	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	SZEWSKA	003	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	SZEWSKA	005	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	SZEWSKA	006	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	SZEWSKA	001	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	SZEWSKA	002	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	WĄSKA	001	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	WĄSKA	007	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	WĄSKA	006	DOM	A-190/T	15 września 1956
SUSZ	WĄSKA	005	BRYŁA BUDYNKU MIEJSKO-GMINNEGO OŚRODKA KULTURY, DAWNA BOŻNICA ŻYDOWSKA	A-3962	28 lutego 1997

Źródło: Strona internetowa Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie – www.bip.wuoz.olsztyn.pl

Według danych uzyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie (strona internetowa WUOZ) w rejestrze zabytków archeologicznych województwa Warmińsko – Mazurskiego na terenie miasta Susz znajduje się jeden zabytek wpisanych do rejestru zabytków archeologicznych (stan na dzień 30 września 2009 r.).

Tabela 5. Wykaz zabytków archeologicznych na terenie miasta Susz

Miejscowość	Obiekt	Nr Rejestru	Data Wpisu
SUSZ	GRODZISKO WYŻYNNE	C-052	29 listopada 1968

Źródło: Strona internetowa Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie – www.bip.wuoz.olsztyn.pl

3.1.12. Gospodarka wodno - ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Długość sieci wodociągowej w gminie i mieście wynosi 19,8 km. Większość miejscowości w gminie zaopatrywana jest w wodę z sieci wodociągowej. Podłączenia do sieci wodociągowej nie posiadają takie miejscowości jak: Leśne, Stawiec i Dolina. Stopień zwodociągowania na terenie miasta wynosi 98%, a na terenie gminy 87%. Odsetek miejscowości posiadających wodociąg wynosi 98%, a odsetek mieszkańców korzystających z wodociągu – 96%.

Zapotrzebowanie mieszkańców gminy i miasta w wodę pitną realizowane jest z ujęć wód podziemnych. Na terenie gminy znajduje się 9 ujęć wody:

- miasto Susz – 3 studnie do poboru wód podziemnych o wydajności 1.200 m³/d;
- Jawty Małe, Ulnowo – po jednej studni o wydajności 480 m³/d;
- Januszewo, Lubnowy Wielkie, Falknowo, Redaki – po dwie studnie o wydajności 480 m/d.

Dobowa zdolność produkcyjna ww. ujęć wody wynosi 1,6 tys.m³. Średnie zużycie wody w gminie wynosi 57 l/m/d.

Oczyszczanie ścieków

Miasto Susz skanalizowane jest w 98 %, a gmina w 65 %. Długość sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy wynosi 191 km.

Do wód powierzchniowych na terenie gminy odprowadza się ogółem 1250 m³/d ścieków w tym:

- przemysłowych – 230 m³/d,
- komunalnych – 1.020 m³/d.

Na obszarze gminy Susz znajduje się 1 biologiczno – chemiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 1260 m³/d. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki od około 55% mieszkańców gminy Susz. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rów melioracyjny, a następnie rzeka Liwa.

3.1.13. Gospodarowanie odpadami

Ok. 85% mieszkańców Susza jest objętych zorganizowaną zbiórką odpadów od 2002 r., którą objętych zostało ok. 70% mieszkańców gminy. Wszystkie odpady, łącznie z komunalnymi wywożone są do Zakładu Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała 8, 82-500 Kwidzyn.

3.2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu

Przewiduje się, że brak realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji spowodowałby następujące skutki:

- wzrost poziomu bezrobocia,
- dalsza degradacja terenów/budynków zniszczonych,
- dalsze zubożenie społeczeństwa i wzrost zachowań patologicznych (dewastacja terenów zielonych, zaśmiecanie itp.) wynikająca z braku pracy,
- pogorszenie się stanu technicznego budynków zabytkowych,
- pogłębianie się problemów z ruchem kołowym na obszarze rewitalizowanym, związane jest to głównie z brakiem miejsc parkingowych,
- spadek poczucia bezpieczeństwa spowodowany zaniechaniem wdrożenia systemu monitoringu,
- niewykorzystanie alternatywnych źródeł energii,
- dalsza degradacja oraz brak aranżacji i zagospodarowania terenów zielonych,
- pogłębianie się problemów związanych z brakiem miejsc parkingowych i złym stanem nawierzchni ulic,
- niedostateczna infrastruktura turystyczno-rekreacyjna.

Analizując potencjalne zmiany stanu środowiska jakie mogą wynikać z braku realizacji Lokalnego Planu Rewitalizacji można wnioskować, iż będą to zmiany negatywne.

Zaniechanie realizacji zadań Lokalnego Programu rewitalizacji będzie miało niekorzystny wpływ na środowisko naturalne. Wiąże się to głównie z zaniechaniem zadań związanych z zagospodarowaniem terenów zielonych.

Należy zwrócić ponadto uwagę, iż najważniejsze i najgłębsze skutki mogą wystąpić w sferze społecznej. Brak realizacji działań odnoszących się bezpośrednio do społeczności miasta może doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego. W społeczeństwie uboższym, gorzej wykształconym powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne, a brak możliwości polepszenia lub zmiany sytuacji będzie przyczyniał się do pogłębiania zachowań

patologicznych oraz do tworzenia grup ludzi zagrożonych wykluczeniem społecznym. Również brak realizacji wyznaczonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji działań dotyczących sfery przestrzenno – mieszkaniowej pociągnie za sobą negatywne skutki. Brak remontów obiektów zabytkowych, modernizacji ulic z infrastrukturą oraz zasobów mieszkaniowych i obiektów użyteczności publicznej wpłynie na pogorszenie wizerunku architektonicznego miasta, co osłabi zainteresowanie inwestorów oraz zmniejszy atrakcyjność miasta pod względem turystycznym i mieszkaniowym. Zaniechanie zadań związanych z aranżacją i zagospodarowaniem terenów zielonych, wpłynie na ich dalszą degradację.

Zaniechanie budowy nowych miejsc parkingowych na terenie obszaru objętego rewitalizacją może spowodować negatywne skutki dla środowiska objawiające się wzrostem zanieczyszczenia wód (przesiákanie zanieczyszczeń do wód gruntowych) i powietrza (nieodróżny układ komunikacyjny, powodowany przez samochody krązące po mieście w celu znalezienia miejsc parkingowych w centrum miasta), a także niszczeniem zieleni (samochody parkujące na terenie do tego celu nie przeznaczonym).

Reasumując, należy stwierdzić, iż korzystnym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i społecznego jest doprowadzenie do realizacji zadań zapisanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Realizacja tych zadań doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego i zdrowia mieszkańców miasta.

4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY.

Przez obszar miasta Susz przebiega korytarz ekologiczny o randze międzynarodowej, jednak przy dużej dbałości o środowisko działania planowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji nie zakłócą funkcji przyrodniczej jaką pełni korytarz ekologiczny.

Dokument LPR dotyczy obszaru zurbanizowanego, o silnie przekształconym środowisku przyrodniczym i ograniczonych walorach tego środowiska. Wpływ na takie elementy jak środowisko gruntowo – wodne, powietrze, klimat, różnorodność biologiczna, rośliny, zwierzęta itp. będzie znikomy i w przewadze pozytywny (zmniejszenie zagrożenia infiltracji zanieczyszczeń do gruntu, ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza poprzez usprawnienie układu komunikacyjnego, wykorzystanie alternatywnych źródeł energii, zagospodarowania i uporządkowania zdegradowanych i pustych przestrzeni itd.). Ze względu na skalę ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko (głównie okresowych, generowanych przez roboty wykonawcze przedsięwzięć), ich zasięg nie obejmie położonych w otaczającym rejonie obszarów chronionych opisanych w rozdziale 3 niniejszej Prognozy.

Zapisy projektu LPR w pełni respektują zalecenia dotyczące form ochrony przyrody podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Podczas opracowywania niniejszej Prognozy nie napotkano na problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu.

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU:

Ochrona środowiska jest jedną z priorytetowych gałęzi wspólnotowych polityk Unii Europejskiej. Jej zakres obejmuje wszystkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego.

Podstawowym dokumentem w zakresie ochrony środowiska ustanowionym przez Unię Europejską jest **Szósty Program Działania na rzecz Środowiska (6th European Action Plan – EAP)**. UE przyjęła w 2002 r. Szósty Program Działania na rzecz Środowiska (EAP), nową strategię środowiskową, która podkreśla istotność działań na rzecz środowiska w nadchodzących latach. Dokument „Środowisko 2010: Nasza przyszłość, nasz wybór” określa cztery główne sfery działań:

1. **Zmiany klimatyczne** – celem działań jest dążenie do zmniejszenia efektu cieplarnianego do poziomu, który nie będzie powodował nienaturalnych odchyleń w klimacie Ziemi. Dąży się do wdrożenia wymagań Protokołu z Kioto, a zatem do doprowadzenia, w latach 2008-2012 do corocznej redukcji emisji sześciu gazów cieplarnianych o 8 % w stosunku do roku bazowego (poziom emisji z 1990 roku). W dłuższej perspektywie, do 2020 roku, konieczna jest dalsza redukcja emisji o 20-40 %. Jako szczególnie istotne wymienia się m.in.: wspieranie praktyk i technik ekologicznie efektywnych w przemyśle, wspomaganie małych i średnich przedsiębiorstw w modernizacji oraz wspieranie efektywności energetycznej (ogrzewanie, bieżąca woda w budynkach).
2. **Ochrona przyrody i bioróżnorodności** – działania mają na celu ochronę i odtwarzanie struktury i funkcjonowania naturalnych ekosystemów i powstrzymanie utraty bioróżnorodności zarówno na terenie UE, jak i na całej Ziemi.
3. **Środowisko naturalne i zdrowie** – głównym celem jest osiągnięcie takiej jakości środowiska, aby poziomy zanieczyszczenia (w tym promieniowanie i hałas) nie wywierały zagrożenia dla zdrowia ludzi.
4. **Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i gospodarka odpadami** – działania mają na celu zapewnienie, że konsumpcja odnawialnych i nieodnawialnych zasobów naturalnych nie przekroczy określonych limitów (pojemności środowiska).

Szósty Program Działania na Rzecz Środowiska wskazuje również na konieczność podejścia strategicznego do problemów ochrony środowiska, poprzez udoskonalenie implementacji aktów prawnych, integrację spraw z zakresu ochrony środowiska do pozostałych polityk wspólnotowych, współpracę z biznesem, włączanie obywateli w działania na rzecz środowiska oraz uwzględnianie potrzeb środowiska w planowaniu przestrzennym.

Określone zostały również narzędzia, których stosowanie powinno przyczynić się do osiągnięcia postawionych celów:

- instrumenty prawne;
- instrumenty rynkowe - narzędzia ekonomiczne: opłaty, subwencje, kreowanie rynków oraz instrumenty fiskalne: podatki ekologiczne i ulgi podatkowe;

- poziome instrumenty wspomagające – np. badania naukowe, edukacja ekologiczna itp.;
- finansowe instrumenty wspomagające – Fundusze Strukturalne i Fundusz Spójności, instrument finansowy Wspólnoty na rzecz środowiska LIFE, programy wspierania rozwoju odnawialnych źródeł energii i jej efektywnego wykorzystania itp.

W celu skutecznego rozwiązania problemów środowiskowych, UE przyjmie także siedem strategii tematycznych:

1. Zanieczyszczenie powietrza,
2. Zagospodarowanie odpadów i recykling,
3. Ochrona środowiska morskiego,
4. Ochrona gleby,
5. Zrównoważone wykorzystanie pestycydów,
6. Zrównoważone wykorzystanie zasobów,
7. Środowisko miejskie.

Wszystkie strategie będą oparte na badaniach naukowych, a cele strategii powinny zostać osiągnięte do roku 2020.

Cele Programu wyznaczono w oparciu o założenie rozdzielania nacisków między ochroną środowiska, a wzrostem gospodarczym. Chodzi m.in.: o zasadę „zanieczyszczający płaci”, zasadę ostrożności, działania zapobiegawcze oraz zasadę usuwania zanieczyszczenia u źródła.

Polska polityka środowiskowa jest ściśle związana z polityką Unii Europejskiej. Wynika to z Traktatu Akcesyjnego oraz innych aktów i uwarunkowań prawnych.

Podstawowym dokumentem krajowym w zakresie zarządzania środowiskiem w Polsce jest „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” opracowana przez Radę Ministrów i przyjęta uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 maja 2003 r. (Monitor Polski Nr 33, poz. 433). Obecnie powstała nowa **Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do 2016 r.** W Polityce Ekologicznej Państwa zostały przedstawione główne kierunki działań, cele średniookresowe jakie należy osiągnąć do 2016 r., oraz kierunki działań jakie należy podjąć w latach 2009 – 2012 aby osiągnąć cele średniookresowe.

Poniżej podano kierunki działań oraz cele średniookresowe:

Tabela 6. Kierunki działań oraz cele średniookresowe według Polityki Ekologicznej Państwa

KIERUNEK DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH
UWZGLĘDNIENIE ZASAD OCHRONY ŚRODOWISKA W STRATEGIACH SEKTOROWYCH:
Główne cele:
Projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą zgodne z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznej wersji dokumentu.
AKTYWIZACJA RYNKU NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA
Główne cele:
Uruchomienie mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które doprowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.
ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE
Główne cele:
Przystępowanie Firm do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji objętych systemem.
UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W DZIAŁANIACH NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA:
Główne cele:
Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzącą do: <ul style="list-style-type: none"> – proekologicznych działań konsumenckich, – prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska, – organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska, – uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska.
ROZWÓJ BADAŃ I POSTĘP TECHNICZNY
Główne cele:
Zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrożeniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska.
ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY W ŚRODOWISKU
Główne cele:
Stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość występowania szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy.
ASPEKT EKOLOGICZNY W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM
Główne cele:
Przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.

OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH
OCHRONA PRZYRODY
Główne cele:
Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną.
OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW
Główne cele:
Dalsze prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactw biologicznych. Oznacza to rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI WODY
Główne cele:
Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej. Naczelnym zadaniem będzie dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI
Główne cele:
Rozpowszechnienie dobrych praktyk rolniczych i leśnych, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne. Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.
GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI
Główne cele:
Racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją. W terminie do 2016 r. jest konieczne: <ul style="list-style-type: none"> – doskonalenie prawodawstwa dotyczącego ochrony zasobów kopaliny i wód podziemnych, – ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopaliny, – eliminacja nielegalnej eksploatacji kopaliny, wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopaliny w procesie planowania przestrzennego, – wykonanie bilansu pojemności struktur geologicznych, w których możliwa jest sekwestracja dwutlenku węgla na terenie Polski, – rozpoznanie geologiczne złóż soli kamiennej, wyczerpanie złóż ropy i innych struktur geologicznych pod kątem magazynowania ropy naftowej i gazu ziemnego oraz składowania odpadów, w tym, promieniotwórczych. – dokończenie dokumentowania zasobów dyspozycyjnych wód leczniczych i termalnych oraz głównych zbiorników wód podziemnych.

POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO
ŚRODOWISKO A ZDROWIE
Główne cele:
Dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi instalacjami w kraju będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.
JAKOŚĆ POWIETRZA
Główne cele:
Dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych. Z dyrektywy LCP wynika, że emisja z dużych źródeł energii, o mocy powyżej 50 MW _c , już w 2008 r nie powinna być wyższa niż 454 tys. ton dla SO ₂ i 254 tys. ton dla NO _x . Limity te dla 2010r. wynoszą 426 tys. ton dla SO ₂ i 251 tys. ton dla NO _x , a dla roku 2012 wynoszą 358 tys. ton dla SO ₂ i 239 tys. ton dla NO _x . Zakłada się całkowitą likwidację emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski.
OCHRONA WÓD
Główne cele:
Do końca 2015 roku Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2000 RLM. Utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywrócenie ciągłości ekologicznej cieków.
GOSPODARKA ODPADAMI
Główne cele:
Utrzymanie tendencji oddzielenia wytworzonych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów itp.). Znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska. Zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja. Sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na składowisko (obowiązek wynikający z dyrektywy 2006/21/WE oraz ustawy z dnia 10 listopada 2008 roku o odpadach wydobywczych) Dz. U. z 2008 r., Nr 138, poz. 865). Eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów. Pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji. Takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.
ODDZIAŁYWANIE HAŁASU I PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH
Główne cele:
Dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. Zabezpieczenie społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

SUBSTANCJE CHEMICZNE W ŚRODOWISKU
Główne cele:
Stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami rozporządzenia REACH.

Realizacja powyższych założeń pośrednio znajduje wyraz w projektach przewidzianych do realizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Nie zakłada się jednak w pierwszym rzędzie rezultatów z zakresu ochrony środowiska.

Projekty realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji mogą pozytywnie wpłynąć np. na jakość powietrza czy efektywność energetyczną, a także na poprawę walorów krajobrazowych.

Z drugiej strony należy uwzględnić fakt, że Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze operacyjnym ograniczonym do niewielkiej, silnie przekształconej przestrzeni centrum miasta. Z tego punktu widzenia trudno tutaj określić wyraziste cele ochrony środowiska. Tematyka ochrony środowiska często może występować w rezultatach w sposób pośredni: poprzez odnowę zieleni miejskiej i kreowanie postaw proekologicznych miejscowej ludności.

Podsumowując należy stwierdzić, iż zarówno ogólne założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji jak i poszczególne projekty są zgodne z celami Polityki Ekologicznej Państwa i Unii Europejskiej.

6. OPIS PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA NA ŚRODOWISKO.

Analizując zadania przewidziane do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji uwzględniono znaczące oddziaływania na środowisko w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne.

Proponowane działania w trakcie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji mogą ulec zmianom lub mogą zostać dodane nowe zadania.

Poniżej przeprowadzono analizę proponowanych działań na poszczególne komponenty środowiska (stan obecny został porównany do stanu po zrealizowaniu zadania), do analizy wpływu planowanych działań wykorzystano metodę macierzy interakcji.

Objaśnienia do tabeli:

- „+” – realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- „-” – realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- „0” – realizacja celu nie wpłynie w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie,
- „+/-” – realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- „N” – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

Tabela 7. Analiza zadań pod kątem wpływu na komponenty środowiska

Planowane projekty w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA (W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE) NA NASTĘPUJĄCE ZAGADNIENIA I ASPEKTY ŚRODOWISKA:												
	Ludzie	Różnorodność biologiczną	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Obszary chronione	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Budowa ścieżki spacerowo – rowerowej wokół Jeziora Suskiego	+	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0
Rewitalizacja i zagospodarowanie nadbrzeża Jeziora Suskiego dla potrzeb MŚP	+	0/+	0	0/+	0	0	0	+	0	0	0	0	0
Kładka przez Jezioro Suskie	+	0	0/-	+/-	0/-	0	0	+	0	0	0	0	0
Utworzenie ogrodu rodzinnego nad jeziorem Suskim	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0
Ścieżka dydaktyczna ekologiczna nad Jeziorem Suskim	+	+	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Renowacja i zmiana sposobu użytkowania Młyna Suskiego – Adaptacja części budynku młyna na cele turystyczne, kulturalno-społeczne w PPP, – Renowacja zabytkowego Młyna Suskiego.	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	+	+
Rewaloryzacja terenów zielonych w obrębie Starego Miasta i odtworzenie traktu spacerowego – etap II	+	+	+	+	0	+	0	+	0	0	0	0	0
Odbudowa istniejącego systemu komunikacyjnego na obszarze Starego Miasta w Suszu	+	0	0	0	0	+	0/-	+	0	0	0	0	0

Planowane projekty w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA (W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE) NA NASTĘPUJĄCE ZAGADNIENIA I ASPEKTY ŚRODOWISKA:												
	Ludzie	Różnorodność biologiczną	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Obszary chronione	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Renowacja istniejącej sieci infrastruktury technicznej w obrębie Starego Miasta	+	0	0	0/-	+	0	0/-	0	0	0	0	0	0
Budowa parkingów dla Susza w obrębie Starego Miasta	+	0	0	+/-	0	+	0/-	0	0	0	0	0	+
Rozbudowa systemu monitoringu	+	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	+	+
Budowa nowej studni głębinowej i przebudowa instalacji wodnej na Starym Mieście	+	0	0	0/-	0/-	0	0/-	0	0	0	-	0	0
Budowa biogazowni z pozyskiwanego biogazu z oczyszczalni ścieków komunalnych z fermentacji metanowej osadów pościekowych oraz z wysypisk odpadów komunalnych	+	0	0	-	0	+	0/-	0	+	0	+	0	0
Estetyzacja elewacji i dachów budynków komunalnych	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	+	+
Budowa Basenu w Suszu	+	0	+/-	+/-	0	0	0/-	+	0	0	0	0	0
Renowacja kościoła pw. Św. Antoniego w Suszu	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	+	+

Planowane projekty w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA (W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE) NA NASTĘPUJĄCE ZAGADNIENIA I ASPEKTY ŚRODOWISKA:												
	Ludzie	Różnorodność biologiczną	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Obszary chronione	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Zagospodarowanie placu po spalonym MGOK (skate park, miejsce wypoczynku,..)	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	+
Integracja społeczna mieszkańców ze środowisk marginalizowanych poprzez spotkania integracyjne oraz organizację imprez otwartych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz aktywizacja osób bezrobotnych – Szkolenia i kursy zawodowe pod kątem potrzeb lokalnej przedsiębiorczości – Utworzenie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości w Suszu – Kreowanie postaw proprzedsiębiorczych wśród osób ze środowisk wykluczonych poprzez warsztaty i szkolenia – Szkolenia pod potrzeby rynku pracy (np. pracownicy bazy turystycznej, opiekunki domowe i pracownicy socjalni) oraz z zakresu przedsiębiorczości w Suszu – Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych poprzez szkolenia i doradztwo w Centrum Przedsiębiorczości.	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych na bazie CSiR w Suszu oraz Suskiego Ośrodka Kultury i biblioteki miejskiej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aktywizacja organizacji pozarządowych poprzez warsztaty i spotkania integracyjne	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zorganizowanie Domu Pobytu Dziennego dla osób w wieku geriatrycznym	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Planowane projekty w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA (W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE) NA NASTĘPUJĄCE ZAGADNIENIA I ASPEKTY ŚRODOWISKA:												
	Ludzie	Różnorodność biologiczną	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Obszary chronione	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Zorganizowanie pokoiów tymczasowego pobytu w Środowiskowym Domu Samopomocy dla chorych psychicznie z problemami społecznymi, estetyzacja otoczenia i elewacji	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0

6.1. Budowa ścieżki spacerowo – rowerowej wokół Jeziora Suskiego

W ramach projektu planuje się wykonanie chodnika dla pieszych o szerokości 1,5 m i dwukierunkowej ścieżki rowerowej o szerokości 2,0 m z kostki betonowej typu polbruk. Projekt zakłada również wykonanie oświetlenia na całej trasie ścieżki oraz ustawienie elementów małej architektury (ławki, śmietniki). Nie są przewidziane działania związane z umacnianiem brzegów jeziora, niwelacjami terenu oraz wycinką drzew.

Ludzie

Ścieżka spacerowo – rowerowa będzie stanowiła miejsce do spacerów, odpoczynku oraz spędzania wolnego czasu zarówno dla mieszkańców, jak i turystów odwiedzających Susz. Działania te mogą także w sposób pośredni przyczynić się do promocji komunikacji rowerowej i prowadzenia zdrowego stylu życia.

Rośliny

Planowana budowa traktu pieszo – rowerowego usprawni poruszanie się po wyznaczonych ciągach komunikacyjnych wzdłuż jeziora Suskiego. Ponadto przewiduje się w ramach tego projektu ustawienie śmietników. Działania te w sposób pośredni wpłyną pozytywnie na rośliny w sposób pośredni wpłyną pozytywnie na roślinność na tym terenie poprzez:

- minimalizację zaśmiecania terenu,
- ograniczenie niszczenia zieleni.

Krajobraz

Analizowane zadania wpłyną korzystnie na krajobraz poprzez zagospodarowanie analizowanego terenu.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływać na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne.

6.2. Rewitalizacja i zagospodarowanie nadbrzeża Jeziora Suskiego dla potrzeb MŚP (Małych i Średnich Przedsiębiorstw)

W ramach projektu przewiduje się działania zmierzające do zagospodarowania nadbrzeży Jeziora Suskiego na potrzeby drobnych usług handlowych np. lodziarni, kawiarni itp.

Ludzie

Projekty te mają znaczenie ewidentnie prospołeczne, ich realizacja przyczyni się do stworzenia odpowiednich warunków wypoczynkowych dla mieszkańców i turystów. Zagospodarowanie nadbrzeża jeziora Suskiego przyczyni się do poprawy aktywności gospodarczej mieszkańców miasta. Ponadto rozwój MŚP przyczyni się do tworzenia nowych miejsc pracy.

Różnorodność biologiczna, rośliny

W ramach wykonywanych działań nie przewiduje się wpływu na bioróżnorodność oraz na roślinność występującą na omawianym terenie. Planowane zadania mają na celu zwiększenie atrakcyjności otoczenia jeziora, w związku z powyższym podjęte

działania będą zmierzały do utrzymania bioróżnorodności, oraz poprawy kondycji roślin występujących na aktualnie degradowanym nadbrzeżu jeziora Suskiego.

Woda

Realizacja projektów nie powinna pogorszyć stanu wód zarówno powierzchniowych i podziemnych. Analiza wykazała, że planowane inwestycje powinny przyczynić się do ograniczenia przedostawania się substancji biogenych do wody. Będzie to spowodowane głównie ustawieniem wystarczającej ilości koszy na śmieci, zapleczy socjalnych lub przenośnych toalet typu Toi-Toi. W przypadku większych inwestycji ścieki bytowe będą trafiały do kanalizacji miejskiej lub w przypadku, gdy jest to technicznie niewykonalne do szczelnych zbiorników bezodpływowych.

Krajobraz

Projekt wpłynie pozytywnie na krajobraz, gdyż jego realizacja umożliwi stworzenie ładu przestrzennego poprzez zagospodarowanie nadbrzeży jeziora, jak również wpłynie przede wszystkim na wzrost atrakcyjności dotychczas niezagospodarowanego nabrzeża. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy wizerunku miasta.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania omawianego przedsięwzięcia na zwierzęta, powietrze, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, zabytki oraz dobra materialne.

6.3. Kładka przez Jezioro Suskie

Planuje się budowę kładki przez jezioro Suskie, która będzie brała swój początek na plaży miejskiej i biegła na drugi brzeg jeziora.

Ludzie

Budowa kładki uczyni teren nad jeziorem Suskim bardziej atrakcyjnym pod względem rekreacji i odpoczynku zarówno dla spacerujących mieszkańców Susza, jak i przebywających na jego terenie turystów. Kładka stworzy doskonałe warunki do podziwiania uroków jeziora Suskiego oraz do swobodnego przejścia z jednego brzegu jeziora na drugi.

Zwierzęta

Zagrożeniem, jakie może nieść za sobą realizacja projektu, jest utrudnienie w przemieszczaniu się zwierząt w misie jeziornej. Projektując kładkę należy wziąć pod uwagę by jej konstrukcja nie zakłócała migracji fauny w misie jeziornej. Takie rozwiązanie zminimalizuje jej wpływ na świat zwierząt.

Rośliny

Realizacja projektu będzie miała zarówno pozytywny jak i negatywny wpływ na roślinność. Z jednej strony kładka pozwoli na swobodnie, bez niszczenia roślinności, podziwianie uroków jeziora, z drugiej natomiast, w celu wybudowania kładki, konieczne będzie usunięcie części roślinności nadbrzeżnej.

Woda

Eksploracja kładki nie będzie stanowić zagrożenia dla wód jeziora. Zagrożenie może stanowić etap robót budowlanych, w trakcie których może dojść do zanieczyszczenia wód powierzchniowych. Minimalizacja ilości powstających

odpadów budowlanych oraz składowanie wytworzonych odpadów z dala od misy jeziornej pozwoli uniknąć pogorszeniu stanu wód jeziora Suskiego.

Krajobraz

Budowa kładki przez jezioro Suskie wpłynie pozytywnie na krajobraz, gdyż przyczyni się do wzrostu atrakcyjności terenu rewitalizowanego.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, powietrze, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne.

6.4. Utworzenie ogrodu rodzinnego nad jeziorem Suskim

Ogród rodzinny powstanie na terenie plaży miejskiej i będzie się łączył ze ścieżką spacerowo – rowerową wokół jeziora Suskiego. W ramach projektu przewiduje się organizację placu zabaw dla dzieci wraz z budową dużej altany.

Ludzie

Działania podjęte w ramach tego zadania będą korzystne zarówno dla dzieci jak i ich opiekunów. Dla dzieci będzie to możliwość rozwoju ruchowego i nawiązania kontaktu z rówieśnikami natomiast dla dorosłych przyczyni się do wzmocnienia więzi społecznych.

Krajobraz

Analizowane zadanie wpłynie korzystnie na krajobraz, teren przewidziany pod plac zabaw będzie podlegał stałej konserwacji, a zieleń na tym terenie będzie pielęgnowana (podlewanie, koszenie).

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanego zadania na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne.

6.5. Ścieżka dydaktyczna, ekologiczna nad Jeziorem Suskim

Ścieżka będzie biegła wokół jeziora Suskiego, a na jej szlaku wyznaczone zostaną miejsca ciekawe przyrodniczo.

Ludzie

Tworzenie ścieżek dydaktycznych, ekologicznych będzie korzystne dla ludzi z uwagi na stworzenie możliwości poszerzania wiedzy przyrodniczej o rodzimej faunie i florze. Ponadto przyczyni się to rozwijania wrażliwości na problemy środowiska.

Różnorodność biologiczna, rośliny

Utworzenie ścieżek dydaktycznych będzie w sposób pośredni pozytywnie wpływać na różnorodność biologiczną i rośliny dzięki poprawie stanu świadomości

ekologicznej wśród mieszkańców i turystów. Wydzielenie szlaków do poruszania się zwiedzających ograniczy deptanie i niszczenie flory terenów zielonych.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: zwierzęta, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne.

6.6. Renowacja i zmiana sposobu użytkowania Młyna Suskiego

W punkcie ujęto realizację następujących projektów:

- Adaptacja części budynku młyna na cele turystyczne, kulturalno – społeczne w PPP (Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej),
- Renowacja zabytkowego Młyna Suskiego.

Młyn wpisany jest do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Obecnie obiekt jest nieużytkowany. Projekt zakłada renowację młyna w celu stworzenia Centrum Informacji Turystycznej oraz Centrum Konferencyjnego. Adaptacja będzie polegała na przebudowie wnętrza na cele turystyczne i konferencyjne poprzez remont pomieszczeń oraz ich przystosowanie do pełnienia nowych funkcji użytkowych, a także odnowieniu elewacji.

Ludzie

Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu atrakcyjności życia w Suszu. Dzięki wprowadzeniu nowych funkcji budynek młyna będzie miejscem, gdzie zarówno mieszkańcy jak i turyści będą mogli w ciekawy sposób spędzić swój wolny czas oraz miejscem gdzie zostaną zaspokojone ich kulturalne potrzeby.

Krajobraz

Analizowane zadanie wpłynie korzystnie na krajobraz poprzez znaczne poprawienie estetyki omawianego terenu.

Dobra materialne

Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu wartości materialnej analizowanego budynku poprzez poprawę jego funkcjonalności, estetyki i dostosowanie do pełnienia nowej funkcji.

Zabytki

Młyn został umieszczony w ewidencji zabytków nieruchomości województwa Warmińsko – Mazurskiego. Realizacja zamierzonych działań podniesie estetykę obiektu i poprawi jego walory użytkowe. Ponadto zahamowane zostaną procesy dalszej degradacji budynku. Przed przystąpieniem do prac wszelkie działania powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne.

6.7. Rewaloryzacja terenów zielonych w obrębie Starego Miasta i odtworzenie traktu spacerowego – etap II

Wszelkie działania zawarte w projektach zostały przewidziane w celu zagospodarowania i uporządkowania zdegradowanych i pustych przestrzeni oraz zwiększenia walorów funkcjonalno – użytkowych i wizualnych obszaru Starego Miasta. Przewiduje się nowe nasadzenia roślin oraz uzupełnienie małej architektury (ławki, śmietniki).

Ludzie

Zagospodarowywanie terenów zielonych uczyni miasto przyjaznym i atrakcyjnym pod względem rekreacji i odpoczynku zarówno dla jego mieszkańców, jak i przebywających na jego terenie turystów. Zieleń będzie pełnić funkcję ekologiczną, rekreacyjną i zdrowotną – wpłynie bowiem ona na złagodzenie lub eliminację uciążliwości życia w mieście.

Bioróżnorodność biologiczna

Analizowane przedsięwzięcia wpłyną korzystnie na różnorodność biologiczną, gdyż na terenach obecnie niezagospodarowanych oraz zdegradowanych powstaną tereny, na których zostaną nasadzone rośliny w sposób uporządkowany, zgodnie z wykonanymi projektami. Proponuje się, aby projekty przewidywały dużą różnorodność biologiczną oraz aby unikano monokultur. Należy starać się przywrócić przyrodzie każdą utraconą roślinę, a nie tylko drzewa i trawę. Planując kształtowanie przestrzeni miejskiej należy utrzymać i rozwijać korytarze ekologiczne, które zmniejszą stopień izolacji wysp krajobrazowych i ułatwią w ten sposób przemieszczanie się roślin i zwierząt w obrębie całego krajobrazu.

Zwierzęta

Realizacja projektów wpłynie pozytywnie na zwierzęta. Nasadzenia roślinności spowodują, iż szereg gatunków zwierząt znajdzie nowe siedliska bytowania i żerowania.

Rośliny

Analizowane działania będą miały pozytywny wpływ na rośliny. Część roślinności obecnie występującej na omawianym obszarze może ulec likwidacji (nadmierne zakrzewienia, tereny zachwaszczone) jednak w miejsce tej roślinności zostaną nasadzone inne rośliny, zgodnie z projektem zagospodarowania zieleni.

Ponadto pozytywny dla roślinności występującej na tym terenie będzie fakt, iż tereny te będą objęte stałą pielęgnacją (koszenie, prześwietlanie roślinności, podlewanie), co znacznie poprawi kondycję roślin i będzie sprzyjało ich bujnemu wzrostowi.

Istotne jest, aby wprowadzana zieleń charakteryzowała się odpowiednim doбором i zróżnicowaniem gatunkowym oraz gęstością nasadzeń. Wówczas będzie nie tylko wpływać na wzrost różnorodności biologicznej, ale także podniesie walory krajobrazowe terenu oraz będzie mieć korzystny wpływ dla ogólnego stanu roślinności na terenie miasta.

Powietrze

Omawiane przedsięwzięcie będzie pozytywnie wpływać na powietrze, związane jest to ze wzrostem powierzchni przeznaczanej do nasadzeń roślinności.

Krajobraz

Analizowane zadanie wpłynie korzystnie na krajobraz, gdyż uporządkowanie terenów zielonych znacznie poprawi estetykę obszaru Starego Miasta.

Zabytki

Wszelkie prace ziemne prowadzone na obszarze Starego Miasta winny być poprzedzone badaniami archeologicznymi, na które należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: wodę, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne.

6.8. Odbudowa istniejącego systemu komunikacyjnego na obszarze Starego Miasta w Suszu

Projekt zakłada remont chodników i nawierzchni dróg na terenie Starego Miasta.

Ludzie

Realizacja projektu przyczyni się do usprawnienia ruchu pieszego i samochodowego na terenie miasta, co znacznie poprawi stan bezpieczeństwa na drodze oraz wpłynie na poprawę komfortu życia w mieście.

Powietrze

Dzięki wymianie nawierzchni poprawi się ogólna płynność ruchu samochodowego, co skutkować będzie mniejszą emisją zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza.

Powierzchnia ziemi

Prace związane z wymianą nawierzchni będą powodować niewielkie niwelacje terenu, jednak powierzchnia ziemi nie zostanie stale przekształcona w związku z powyższym można przyjąć, iż podejmowane działanie nie wpłynie w sposób zauważalny na omawiane zagadnienie.

Krajobraz

Realizacja projektu wpłynie na zwiększenie estetyki przestrzeni publicznej i funkcjonalności powiązań komunikacyjnych.

Zabytki

Wszelkie prace ziemne prowadzone na obszarze Starego Miasta winny być poprzedzone badaniami archeologicznymi, na które należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, klimat, zasoby naturalne i dobra materialne .

6.9. Renowacja istniejącej sieci infrastruktury technicznej w obrębie Starego Miasta

Projekt zakłada remont sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie Starego Miasta. W ramach projektu planuje się czyszczenie mechaniczne wnętrza rurociągów, wzmocnienie konstrukcji kanałów, wymianę odcinków sieci kanalizacji deszczowej, sanitarnej i wodociągowej będących w złym stanie technicznym, wykonanie nowej wewnętrznej powłoki izolacyjno – wzmacniającej kanałów, wyposażenie sieci kanalizacji deszczowej w urządzenia podczyszczające.

Ludzie

Realizacja projektu wpłynie na: podwyższenie ciśnienia w sieciach, poprawę parametrów hydraulicznych i wytrzymałościowych rur, likwidację nieszczelności sieci, zmniejszenie sieciowych strat wody, poprawę jakości wody wtórnie zanieczyszczonej osadami z rurociągów, zmniejszenie awarii sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz kosztów ich napraw, zwiększenie niezawodności całego systemu i obniżenie zużywanej w pompowniach energii elektrycznej, a także zwiększenie dostawy wody do odbiorców. Wszystko to przekładać się będzie na znaczne oszczędności finansowe, czego skutki odczuwać mogą też mieszkańcy korzystający z sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej.

Rośliny

Realizacja zadania będzie związana z prowadzeniem robót ziemnych na terenach przeznaczonych pod inwestycje. Na terenach pokrytych roślinnością przewiduje się, iż na etapie prac renowacyjnych roślinność zostanie usunięta, jednak po zakończeniu robót roślinność sukcesywnie powinna wracać na tereny przekształcone przez roboty ziemne.

Wodę

Realizacja omawianego projektu będzie miała pozytywny wpływ na wody gdyż renowacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej ograniczy ewentualne przedostawanie się zanieczyszczeń do środowiska gruntowo – wodnego.

Powierzchnia ziemi

W trakcie robót ziemnych wykonywanych w celu renowacji sieci wodno – kanalizacyjnych konieczne będzie wykonanie wykopów ziemnych, jednak powierzchnia ziemi nie zostanie stale przekształcona w związku z powyższym można przyjąć, iż podejmowane działania nie wpłyną w sposób zauważalny na omawiane zagadnienie.

Zabytki

Wszelkie prace ziemne prowadzone na obszarze Starego miasta, winny być poprzedzone badaniami archeologicznymi, na które należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków, a wszelkie inwestycje związane z infrastrukturą podziemną winny być prowadzone pod nadzorem archeologicznym po uzyskaniu stosownych pozwoleń wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania omawianych projektów na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, powietrze, krajobraz, klimat, zasoby naturalne i dobra materialne.

6.10. Budowa parkingów dla Susza w obrębie Starego Miasta

Ludzie

Budowa nowych miejsc parkingowych ograniczy problemy ze znalezieniem miejsca do parkowania dla mieszkańców jak i dla osób przyjezdnych.

Rośliny

Planowane działania będą miały zarówno pozytywny jak i negatywny wpływ na rośliny. Wynika to z faktu, iż roślinność obecnie występująca na obszarze przewidzianym pod inwestycję ulegnie likwidacji, z drugiej jednak strony rozwiąże to problem miejsc parkingowych i osoby parkujące nie będą niszczyć zieleni parkując np. na pobliskich trawnikach.

Woda

Nie przewiduje się wpływu na wody zarówno powierzchniowe jak i podziemne. Wody deszczowe z projektowanych parkingów będą odprowadzane do miejskiej kanalizacji deszczowej.

Powietrze

Planowane zadania wpłyną korzystnie na powietrze, związane to będzie z ograniczeniem emisji spalin emitowanych przez samochody. Wynika to z faktu, że mieszkańcy nie będą musieli szukać wolnych miejsc parkingowych po całym Starym Mieście.

Powierzchnia ziemi

Prace wykonywane podczas budowy parkingów będą związane z niewielkimi niwelacjami terenu, jednak powierzchnia ziemi nie zostanie stale przekształcona w związku z powyższym można przyjąć, iż podejmowane działania nie wpłyną w sposób zauważalny na omawiane zagadnienie.

Krajobraz

Analizowane zadania wpłyną korzystnie na krajobraz, wynika to głównie z faktu, że samochody będą parkowane na terenach do tego celu przeznaczonych. W związku z tym przewiduje się zmniejszenie niszczenia terenów zielonych, które niekiedy służą za miejsca parkingowe.

Dobra materialne

Budowa parkingów będzie miała pozytywny wpływ na wzrost wartości nieruchomości mieszkaniowych i terenów oraz nieruchomości o przeznaczeniu inwestycyjnym (wykorzystywanych obecnie lub wskazywanych do wykorzystania gospodarczego).

Zabytki

Wszelkie prace ziemne prowadzone na obszarze Starego Miasta, winny być poprzedzone badaniami archeologicznymi, na które należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków w trybie oddzielnych przepisów, a wszelkie inwestycje związane z infrastrukturą podziemną winny być prowadzone pod nadzorem archeologicznym po uzyskaniu stosownych pozwoleń wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na

obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanych inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, klimat i zasoby naturalne.

6.11. Rozbudowa systemu monitoringu

Ludzie

Budowa systemu monitoringu przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa w miejscach publicznych, co będzie miało istotne znaczenie dla mieszkańców miasta, jak też dla osób, które zamierzają tu realizować swoje potrzeby handlowe, usługowe, rozrywkowe i kulturalne.

Rośliny

Wprowadzony monitoring dzielnicy, mimo że nie wpłynie bezpośrednio na jakość roślinności w mieście, to może mieć wpływ pośredni polegający na zmniejszeniu dewastacji terenów zielonych.

Zabytki, dobra materialne

Realizacja inwestycji wpłynie pośrednio na zabytki oraz dobra materialne, głównie poprzez zmniejszenie ilości bezmyślnych aktów wandalizmu w stosunku do zabytkowych zabudowań oraz dóbr materialnych.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat i zasoby naturalne.

6.12. Budowa nowej studni głębinowej i przebudowa instalacji wodnej na Starym Mieście

Projekt zakłada budowę studni głębinowej w celu zaopatrzenia mieszkańców Susza w wodę pitną wraz z przebudową instalacji wodnej w obrębie Starego Miasta.

Ludzi

Budowa studni głębinowej z całą infrastrukturą wraz z przebudową instalacji wodnej spowoduje wysoką niezawodność dostaw wody o dobrej jakości dla mieszkańców Susza.

Rośliny

Realizacja projektu będzie związana z prowadzeniem robót ziemnych na terenach przeznaczonych pod inwestycje. Na terenach pokrytych roślinnością przewiduje się, że na etapie prac ziemnych roślinność zostanie usunięta, jednak po zakończeniu robót roślinność sukcesywnie powinna wracać na tereny przekształcone.

Woda

W przypadku, gdy pobór wody ze studni głębinowej nie przekroczy zasobów dyspozycyjnych eksploatowanego ujęcia analizowane przedsięwzięcie nie powinno znacznie zachwiać stosunkami wodnymi.

Powierzchnia ziemi

Prace związane z budową studni oraz przebudową instalacji wodnej będą powodować niewielkie niwelacje terenu, jednak powierzchnia ziemi nie zostanie stale przekształcona w związku z powyższym można przyjąć, iż podejmowane działanie nie wpłynie w sposób zauważalny na omawiane zagadnienie.

Zabytki

Wszelkie prace ziemne prowadzone na obszarze Starego Miasta, winny być poprzedzone badaniami archeologicznymi, na które należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków w trybie oddzielnych przepisów, a wszelkie inwestycje związane z infrastrukturą podziemną winny być prowadzone pod nadzorem archeologicznym po uzyskaniu stosownych pozwoleń wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Zasoby naturalne

Funkcjonowanie studni związane będzie z poborem wód podziemnych na potrzeby bytowe mieszkańców i wpłynie tym samym na zmniejszenie zasobów tych wód.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, powietrze, krajobraz, klimat i dobra materialne.

6.13. Budowa biogazowni z pozyskiwanego biogazu z oczyszczalni ścieków komunalnych z fermentacji metanowej osadów pościekowych oraz z wysypisk odpadów komunalnych

Sieć ciepłownicza na terenie miasta i gminy Susz jest niewystarczająca. Na terenie miasta istnieją potencjalne możliwości pozyskania biogazu z oczyszczalni ścieków komunalnych z fermentacji metanowej osadów pościekowych oraz z wysypisk odpadów komunalnych.

Ludzie

Realizacja inwestycji będzie miała pozytywny wpływ na ludzi poprzez stworzenie nowych miejsc pracy. Ponadto przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu.

Rośliny

Etap realizacji projektu będzie związany z pracami ziemnymi na terenie przewidzianym pod inwestycję. Przewiduje się, że na etapie prac ziemnych roślinność zostanie usunięta z obszaru pokrytego roślinnością.

Powietrze i klimat

Analizowana inwestycja wpływać będzie korzystnie na ww. elementy poprzez:

- zmniejszenie emisji substancji szkodliwych dla środowiska, w tym SO₂, NO_x i zanieczyszczeń organicznych,
- redukcję emisji CO₂, odpowiedzialnego za efekt cieplarniany.

Powierzchnia ziemi

Prace związane z budową biogazowni będą powodować niewielkie niwelacje terenu, jednak powierzchnia ziemi nie zostanie stale przekształcona w związku z powyższym można przyjąć, iż podejmowane działanie nie wpłynie w sposób zauważalny na omawiane zagadnienie.

Zasoby naturalne

Budowa biogazowni przyczyni się do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania zasobów energetycznych.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, wodę, zabytki i dobra materialne.

6.14. Estetyzacja elewacji i dachów budynków komunalnych

Na terenie Miasta Susz zwłaszcza w obrębie Starego Miasta istnieją budynki komunalne wpisane do ewidencji zabytków. Renowacja budynków komunalnych polegać będzie na poprawie elewacji i modernizacji dachów.

Ludzie

Są to działania o charakterze ewidentnie prospołecznym, poprawiającym warunki zamieszkania w budynkach obecnie wykorzystywanych na cele mieszkaniowe.

Krajobraz

Estetyzacja elewacji i dachów budynków komunalnych wpłynie na poprawę walorów estetycznych omawianych obiektów, a także całego obszaru rewitalizowanego.

Dobra materialne, zabytki

Budynki komunalne zostały wpisane do ewidencji zabytków nieruchomości. Realizacja zamierzonych działań podniesie estetykę obiektów i poprawi ich walory użytkowe. Ponadto zahamowane zostaną procesy dalszej degradacji budynków. Przed przystąpieniem do prac wszelkie działania powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne.

6.15. Budowa Basenu w Suszu

Projekt zakłada budowę basenu wraz z infrastrukturą w sąsiedztwie parku miejskiego.

Ludzie

Budowa basenu będzie dawała mieszkańcom większe możliwości rozwoju ruchowego oraz rozszerzy obecnie dostępną bazę sportową na terenie miasta. Realizacja projektu będzie miała pozytywny wpływ przede wszystkim na młodzież, dla której uprawianie sportu jest dobrym sposobem na zagospodarowanie wolnego czasu, skuteczną alternatywą dla alkoholu, narkotyków i innych miejskich zagrożeń oraz efektywną metodą wyładowania negatywnych emocji. Wszystko to zmniejsza

ryzyko bezmyślnych przypadków wandalizmu, poprawia warunki do zamieszkania i działalności gospodarczej.

Zwierzęta

Inwestycja niekorzystnie wpłynie na zwierzęta zamieszkujące teren, na którym ma powstać basen. Związane jest to z usunięciem roślinności (traw) z omawianego terenu i likwidacją ewentualnych miejsc bytowania zwierząt. Po nasadzeniu nowej roślinności zwierzęta znajdą nowe miejsca do bytowania i żerowania.

Rośliny

Inwestycja będzie wiązała się z usunięciem roślinności (głównie traw) z dużej powierzchni terenu.

W ogólnym ujęciu realizację przedsięwzięcia można uznać jako wpływającą zarówno negatywnie jak i pozytywnie na świat roślin. Część roślinności, obecnie występującej na obszarach przewidzianych do realizacji projektów, może ulec likwidacji jednak w miejsce tej roślinności zostaną nasadzone inne rośliny, zgodnie z projektem zagospodarowania zieleni. Ponadto pozytywny dla roślinności będzie fakt, iż tereny te będą objęte stałą pielęgnacją (koszenie i prześwietlanie roślinności), co znacznie poprawi kondycję rosnących tam roślin.

Powierzchnia ziemi

Prace wykonywane podczas budowy basenu będą związane z niewielkimi niwelacjami terenu, jednak powierzchnia ziemi nie zostanie stale przekształcona w związku z powyższym można przyjąć, iż podejmowane działania nie wpłyną w sposób zauważalny na omawiane zagadnienie.

Krajobraz

Analizowane projekty wpłyną korzystnie na krajobraz. Uporządkowanie oraz zagospodarowanie terenu w kierunku sportowym znacznie poprawi estetykę omawianego terenu.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanych inwestycji na: różnorodność biologiczną, wodę, powietrze, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne.

6.16. Renowacja kościoła pw. Św. Antoniego w Suszu

W ramach projektu zakłada się wymianę i modernizację pokrycia dachowego kościoła.

Ludzie

Remont i wymiana pokrycia dachowego kościoła poprawi jego walory użytkowe oraz wpłynie pozytywnie na wizerunek kulturowy miasta.

Krajobraz

Realizacja projektu wpłynie na wyeksponowanie walorów zabytkowych kościoła oraz poprawi estetykę obszaru rewitalizowanego.

Zabytki

Kościół pw. Św. Antoniego w Suszu został umieszczony w rejestrze zabytków nieruchomych województwa warmińsko – mazurskiego. Realizacja zamierzonych działań podniesie estetykę obiektu, poprawi jego walory użytkowe oraz zabezpieczy

przed jego dalszą degradacją. Przed przystąpieniem do prac wszelkie działania powinny być bezwzględnie uzgadniane z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

Dobra materialne

Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu wartości materialnej zabudowy.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, klimat i zasoby naturalne.

6.17. Zagospodarowanie placu po spalonym MGOK (skate park, miejsce wypoczynku,..)

Ludzie

Realizacja projektu zapewni mieszkańcom Susza oraz turystom dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej. Wiąże się to ze wzbogaceniem obecnie dostępnej oferty o nowe usługi sportowe i turystyczne. Realizacja projektu pozwoli w dłuższym okresie na poprawę sprawności fizycznej oraz zwiększy ofertę dostępnych form aktywnego wypoczynku.

Krajobraz

Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę estetyki przestrzeni obszaru rewitalizowanego.

Dobra materialne

Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu wartości materialnej analizowanego placu poprzez poprawę jego funkcjonalności, estetyki i dostosowanie do pełnienia nowej funkcji.

Obszary chronione

Rodzaj i charakter omówionego przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala jego możliwego oddziaływania wskazują, iż nie będzie ono wpływało na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne i zabytki.

6.18. Integracja społeczna mieszkańców ze środowisk marginalizowanych poprzez spotkania integracyjne oraz organizację imprez otwartych

Ludzie

Korzystnym efektem wprowadzenia powyższego projektu jest zwiększenie możliwości wyjścia z izolacji i przywrócenie do podejmowania ról społecznych, w tym zawodowych, przez osoby długotrwale pozostające na marginesie życia społecznego.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne i obszary chronione.

6.19. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz aktywizacja osób bezrobotnych

W punkcie ujęto realizację następujących projektów:

- Szkolenia i kursy zawodowe pod kątem potrzeb lokalnej przedsiębiorczości,
- Utworzenie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości w Suszu,
- Kreowanie postaw proprzedsiębiorczych wśród osób ze środowisk wykluczonych poprzez warsztaty i szkolenia,
- Szkolenia pod potrzeby rynku pracy (np. pracownicy bazy turystycznej, opiekunki domowe i pracownicy socjalni) oraz z zakresu przedsiębiorczości w Suszu,
- Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych poprzez szkolenia i doradztwo w Centrum Przedsiębiorczości.

Celem ww. projektów jest stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i funkcjonowania lokalnego biznesu oraz aktywizacji zawodowej w mieście.

Ludzie

Działania będą miały pozytywny wpływ na ludzi, gdyż:

- będą wspierać rozwój przedsiębiorczości, co w konsekwencji spowoduje zwiększenie ilości miejsc pracy i spadek bezrobocia na terenie miasta.
- ukierunkowane będą na wzmocnienie kapitału ludzkiego, przede wszystkim poprzez projekty edukacyjne, szkoleniowe, doradcze, kampanie społeczne, realizowane w ramach idei przeciwdziałania wykluczeniom społecznym.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne i obszary chronione.

6.20. Zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych na bazie CSiR (Centrum Sportu i Rekreacji) w Suszu oraz Suskiego Ośrodka Kultury i biblioteki miejskiej

Celem zajęć jest rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci i młodzieży oraz propagowanie alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu.

Ludzie

Organizacja zajęć pozalekcyjnych będzie miała pozytywny wpływ na ludzi m.in. poprzez:

- wspomaganie rodziców w opiece nad dziećmi, w szczególności wsparcie rodziców mających wydłużony czas pracy, jak też mających trudności z realizacją zadań opiekuńczych lub wychowawczych,
- stworzenie warunków do zdobywania nowych doświadczeń, umiejętności i sprawności oraz nawyków kulturalnej, dobrej rozrywki i zabawy oraz organizowania sobie wypoczynku, a także umożliwienie wszechstronnego rozwoju uczniom wykazującym zainteresowania w danej dziedzinie,
- przeciwdziałanie patologiom społecznym.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne i obszary chronione.

6.21. Aktywizacja organizacji pozarządowych poprzez warsztaty i spotkania integracyjne

Ludzie

Celem projektu jest integracja organizacji pozarządowych i działalność na rzecz zwiększenia ich skuteczności funkcjonowania. Organizacje pozarządowe biorące udział w projekcie podniosą swoje umiejętności z zakresu dostrzegania i analizowania potrzeb swoich odbiorców. Członkowie tych organizacji uzyskają większą wiedzę w zakresie dostosowywania swojej oferty działań do faktycznych potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne i obszary chronione.

6.22. Zorganizowanie Domu Pobytu Dziennego dla osób w wieku geriatrycznym

Dom dziennego pobytu oferować będzie stałą i specjalistyczną opiekę nad osobami starszymi.

Ludzie

Działania Dziennego Domu Pobytu skierowane będą na niwelowanie trudności i problemów z jakimi na codzień borykają się osoby w wieku geriatrycznym (tj. poczucie samotności, bezużyteczności, izolacji społecznej i inne).

Korzystanie z usług Domu Dziennego Pobytu da pensjonariuszom różnorodne korzyści: kontakty z innymi ludźmi, możliwość samorealizacji, rozwijania zainteresowań, wzrost poczucia własnej wartości, poczucie przynależności i bezpieczeństwa.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne i obszary chronione.

6.23. Zorganizowanie pokoi tymczasowego pobytu w Środowiskowym Domu Samopomocy dla chorych psychicznie z problemami społecznymi, estetyzacja otoczenia i elewacji

Ludzie

W ramach realizacji zadania będą prowadzone zajęcia terapeutyczne dzięki, którym będą nabywane, rozwijane i podtrzymywane umiejętności niezbędne do w miarę samodzielnego funkcjonowania osób upośledzonych umysłowo, prowadzenie treningów w zakresie umiejętności społecznych, zapewnienie rehabilitacji ruchowej i gimnastyki ogólnorozwojowej, prowadzenie terapii psychologicznej, integracji z lokalną społecznością, odciążenie w opiece i udzielenie wsparcia psychologicznego rodzinom osób niepełnosprawnych.

Krajobraz

Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę estetyki przestrzeni obszaru rewitalizowanego.

Nie przewiduje się oddziaływania analizowanej inwestycji na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne i obszary chronione.

6.24. Oddziaływanie analizowanych projektów w zakresie emisji odpadów

W ramach planowanych projektów będą powstawały odpady w tym również odpady niebezpieczne. Poniżej (tab. 8) podano rodzaje odpadów, które mogą powstać w trakcie realizacji omawianych projektów.

Tabela 8. Odpady możliwe do wytworzenia na terenie rewitalizowanym podczas realizacji projektów

Kod odpadu	Nazwa odpadu
17 01	Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty, ceramika)
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów
17 01 02	Gruz ceglany
17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia
17 01 06*	Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06
17 01 80	Usunięte tynki, tapety, klejony itp.
17 01 81	Odpady z remontów i przebudowy dróg
17 01 82	Inne niewymienione odpady
17 02	Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych
17 02 01	Drewno
17 02 02	Szkło
17 02 03	Tworzywa sztuczne
17 02 04*	Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych zawierające lub zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (podkłady kolejowe)
17 03	Odpady asfaltów, smół i produktów smołowych
17 03 01*	Asfalt zawierający smołę
17 03 02	Asfalt inny niż wymieniony w 17 03 01
17 03 03*	Smola i produkty smołowe
17 03 80	Odpadowa papa
17 04	Odpady i złomy metaliczne oraz stopów metali
17 04 01	Miedź, brąz, mosiądz
17 04 02	Aluminium
17 04 03	Ołów
17 04 04	Cynk
17 04 05	Żelazo i stal
17 04 06	Cyna
17 04 07	Mieszanki metali
17 04 09*	Odpady metali zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi
17 04 10*	Kable zawierające ropę naftową, smołę i inne substancje niebezpieczne
17 04 11	Kable inne niż wymienione w 17 04 10
17 05	Gleba i ziemia (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych oraz urobek z pogłębienia)
17 05 03*	Gleba i ziemia, w tym kamienie, zawierające substancje niebezpieczne (np. PCB)
17 05 04	Gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03
17 05 05*	Urobek z pogłębienia zawierający lub zanieczyszczony substancjami niebezpiecznymi
17 05 06	Urobek z pogłębienia inny niż wymieniony w 17 05 05
17 05 07*	Tłuczeń torowy (kruszywo) zawierający substancje niebezpieczne
17 05 08	Tłuczeń torowy (kruszywo) inny niż wymieniony w 17 05 07
17 06	Materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest
17 06 01*	Materiały izolacyjne zawierające azbest
17 06 03*	Inne materiały izolacyjne zawierające substancje niebezpieczne
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03
17 06 05*	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
17 08	Materiały konstrukcyjne zawierające gips
17 08 01*	Materiały konstrukcyjne zawierające gips zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi
17 08 02	Materiały konstrukcyjne zawierające gips inne niż wymienione w 17 08 01
17 09	Inne odpady z budowy, remontów i demontażu
17 09 01*	Odpady z budowy, remontów i demontażu zawierające rtęć
17 09 02*	Odpady z budowy, remontów i demontażu zawierające PCB (np. substancje i przedmioty zawierające PCB: szczeliwa, wykładziny podłogowe zawierające żywice, szczelne zespoły okienne, kondensatory)
17 09 03*	Inne odpady z budowy, remontów i demontażu (w tym odpady zmieszane) zawierające substancje niebezpieczne
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03

Odpady powstające w trakcie realizacji projektów będą odpadem firmy świadczącej usługę zgodnie z art. 3, ust.3, ppkt. 22 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń do sprzątania, konserwacji i napraw jest podmiot który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej (Dz. U. z 2007 r., Nr 39, poz. 251 z późn. zm.).

6.25. Oddziaływanie analizowanych projektów w zakresie emisji hałasu

Nadmierny hałas jest jednym z głównych czynników oddziałujących w sposób negatywny na otaczające środowisko w tym głównie na ludzi. Na etapie realizacji części projektów, związanych z pracami budowlanymi będą wykorzystywane maszyny i urządzenia powodujące emisję hałasu do środowiska. Poniżej wymieniono maszyny i urządzenia, możliwe do wykorzystania, stanowiące istotne źródło hałasu wraz z podaniem dopuszczalnego poziomu mocy akustycznej, określonego na podstawie załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 roku w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska.

Tabela 9. Wartości dopuszczalne gwarantowanego poziomu mocy akustycznej urządzeń możliwych do wykorzystania na etapie realizacji projektów

Typ urządzenia	Zainstalowana moc netto P (kW). Moc elektryczna Pe1 (1) (kW) Masa urządzenia m (kg) Szerokość cięcia L (cm)	Dopuszczalny poziom mocy akustycznej [dB/1pW]
Maszyny do zagęszczania (walce wibracyjne, płyty wibracyjne, ubijaki wibracyjne).	$P \leq 8$	105
	$8 < P \leq 70$	106
Spycharki gąsienicowe, ładowarki kołowe, koparko- ładowarki kołowe, wywrotki, równiarki.	$P \leq 55$	103
Koparki, dźwigi budowlane do transportu towarów (napędzane silnikiem spalinowym)	$P \leq 15$	93
Agregaty sprężarkowe	$P \leq 15$	97

Źródło: Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 roku w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska.

Należy zaznaczyć, że oddziaływanie to ograniczone będzie do konkretnych prac, które prowadzone będą w określonym przedziale czasowym w ciągu dnia, a używany sprzęt i maszyny powinny spełniać stosowne normy.

6.26. Podsumowanie

Powyższa analiza obejmowała znaczące oddziaływania projektów na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne. Przeanalizowano oddziaływanie projektów na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, obszary chronione, zasoby naturalne, zabytki, oraz dobra materialne.

W wyniku przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Susz na lata 2009 – 2016 przewiduje się realizację projektów, które będą wpływały także negatywnie na środowisko.

Projekty te, to przede wszystkim zadania inwestycyjne, które będą ingerować w środowisko naturalne głównie na etapie ich realizacji, powodując przejściowe uciążliwości. Natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo powinny wpłynąć korzystnie na stan środowiska. Nie planuje się realizacji projektów, które mogłyby powodować degradację środowiska, gdyż działania takie stoją w sprzeczności z zasadniczymi celami Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Zaleca się ograniczenie do minimum wycinki drzew zdrowych, związanych z planowanymi nowymi inwestycjami. Lokalizacja nowych obiektów powinna w jak najmniejszym stopniu odbywać się kosztem istniejącego drzewostanu. W przypadku braku możliwości uniknięcia kolizji w tym zakresie należy przewidzieć wykonanie nasadzeń zamiennych.

W ramach projektów podejmowanych na terenach strefy ochrony konserwatorskiej, strefy ochrony archeologicznej, strefy ochrony zabytków należy postępować zgodnie z wytycznymi i zakazami obowiązującymi w danej strefie.

Ponadto, przed przystąpieniem do realizacji zaplanowanych działań należy przeanalizować inwestycję pod kątem konieczności przeprowadzenia procedury oddziaływania na środowisko i zakwalifikować inwestycję zgodnie z aktualnie obowiązującym prawem. Obecnie procedurę OOS regulują:

- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko

Na obecnym etapie nie jest możliwe zakwalifikowanie planowanych inwestycji do odpowiednich grup przedsięwzięć.

Inwestycje, które będą ubiegać się o środki unijne należy przeanalizować inwestycję dodatkowo pod kątem Dyrektywy Rady 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 r. zmieniająca dyrektywę 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre publiczne i prywatne przedsięwzięcia na środowisko (Dz.U.UE.L.97.73.5).

6.27. Potencjalne możliwości wystąpienia konfliktów społecznych w związku z prowadzonymi inwestycjami

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227) zarówno przed przyjęciem analizowanego projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Dobrego Miasta na lata 2005 – 2008 (z projekcją do roku 2013) jak i przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć, które będą wymagały procedury OOS, właściwy organ musi zapewnić możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu (art. 54 ust 2 oraz art. 79 ust. 1 ww. ustawy).

Zgodnie z art. 29 ww. ustawy każdy ma prawo składania uwag i wniosków w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa.

Uwagi i wnioski społeczeństwa mogą być wnoszone: w formie pisemnej, ustnie do protokołu lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej (art. 34 ww. ustawy).

Organ właściwy prowadzący postępowanie (art. 37) jak też organ opracowujący projekt dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa (art. 42) rozpatruje uwagi i wnioski społeczeństwa oraz podaje w uzasadnieniu decyzji, bądź dołącza do przyjętego dokumentu uzasadnienie zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

7. OKREŚLENIE MOŻLIWEGO TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Z uwagi na położenie geograficzne miasta Susz oraz charakter zadań przewidzianych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji, nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań transgranicznych.

8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM NA OBSZAR NATURA 2000 OGRANICZENIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO ATMOSFERY

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz na lata 2009 – 2016 przewiduje podejmowanie działań, które będą wpływały także negatywnie na środowisko. Działania te to przede wszystkim zadania inwestycyjne, które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich realizacji, powodując przejściowe uciążliwości. Natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo będą wpływać korzystnie na stan środowiska.

Faza budowy

Faza budowy będzie się charakteryzowała oddziaływaniem na stan powietrza. Prace ziemne nie pozostają bez wpływu na zapylenie powietrza, możliwe jest także podwyższenie stężeń niektórych substancji gazowych. Dotyczy to w szczególności substancji emitowanych z silników spalinowych (transport i maszyny robocze) i innych.

Określenie skali oddziaływania i zasięgu występowania określonych stężeń danej substancji na obecnym etapie nie jest możliwe. Z punktu widzenia prawa stosunkowo krótkotrwałe oddziaływanie związane z pracami budowlanymi nie podlega normowaniu (w ramach którego można ustalić wielkość emisji dopuszczalnej), ale przecież nie jest obojętne dla ludzi przebywających w pobliżu, szczególnie mieszkańców okolicznych domów.

Ograniczeniu emisji sprzyja:

- zwilżanie powierzchni terenu i zwilżanie sypkiego materiału składowanego na przyzmacz (piasek); w polskich warunkach klimatycznych zwilżanie to odbywa się za sprawą opadów atmosferycznych, ale w porze bezdeszczowej warto dodatkowo zwilżać źródła pylenia;
- ograniczaniu emisji mogą też służyć sztuczne bariery, jakimi są m. in. parkany okalające plac budowy; zasięg skutecznego działania ochronnego takich parkanów jest niewielki, co nie oznacza, że należy z tego środka zapobiegawczego rezygnować;
- unikanie warunków sprzyjających pyleniu podczas przesypywania sypkiego materiału (np. załadunek ciężarówek za pomocą przenośnika taśmowego – należy minimalizować wysokość, z jakiej materiał spada do skrzyni ładunkowej);

- szybkie zagospodarowanie powierzchni, która została odsłonięta i przez to narażona na emisję wiatrową;
- dla zapobieżenia zanieczyszczeniu powierzchni ulic, na które będą wyjeżdżały samochody z placu budowy, można przewidzieć mechaniczne środki do oczyszczania kół (skuteczne jest jedynie mycie kół), a przede wszystkim zamiatanie na mokro odcinka ulicy, na który wyjeżdżają samochody z budowy.

W fazie tej odczuwalna będzie również emisja hałasu. Przy organizacji placu i planu budowy należy zwrócić więc szczególną uwagę na to by zastosowane urządzenia spełniały przedstawione kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. z 2005 r., Nr 263, poz. 2202 z późn. zm.). Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji uciążliwości hałasowych na terenach otaczających plac budowy, należy jednak pamiętać, że proces budowlany będzie ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustaną.

Dla ograniczenia uciążliwości akustycznych prace budowlane powinny być prowadzone tylko w porze dziennej. Ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji można także osiągnąć poprzez:

- izolowanie głośnych procesów i ograniczanie dostępu do obszarów zagrożonych hałasem,
- ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów i ekranów akustycznych,
- stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku,
- organizację pracy, ograniczającą czas przebywania w obszarach zagrożonych hałasem oraz nie planowanie pracy w porze nocnej,
- planowanie hałaśliwych prac w takim czasie, aby narażona na hałas była jak najmniejsza liczba pracowników,
- stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.

W trakcie budowy istnieje potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu (potencjalne mikrowycieki olejów przekładniowych, silnikowych, paliwa, itp.). Stan i sprawność sprzętu budowlanego i środków transportu powinny być na bieżąco monitorowane. Pozwoli to na szybkie wykrywanie i eliminację nieszczelności, skutkujących wyciekami ropopochodnych. Zminimalizuje to potencjalne zagrożenie dla środowiska gruntowo – wodnego. Ponadto jeśli będzie to możliwe tymczasowe miejsca parkingowe dla maszyn i sprzętu budowlanego należy zorganizować na terenie utwardzonym.

W przypadku wystąpienia kolizji z drzewostanem należy dążyć do zachowania jak największej ilości roślinności. O ile będzie to możliwe kolidujące z budową drzewa należy przesadzać a nie wycinać. W przypadku gdy zaistnieje konieczność usunięcia roślinności, w ramach prac zostaną wykonane nowe, kompensacyjne nasadzenia na terenie gdzie zlokalizowany będzie projekt lub w innym wskazanym miejscu.

Należy też zwrócić uwagę na odpowiednie zabezpieczenie drzew w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych prac budowlanych. Można to osiągnąć poprzez owinięcie pni jutą, mchem lub innym miękkim materiałem, a następnie deskami oraz obwiązanie sznurem lub drutem zabezpieczającym przed odkryciem. Ponieważ ciężki sprzęt budowlany może zniszczyć korzenie drzew w obrębie wykopów, wszelkie roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego powinny być wykonywane ręcznie. Odsłonięte korzenie drzew na czas budowy powinny zostać okryte np. matami ze słomy lub tkanin workowatych.

Źródłem odpadów powstających w trakcie realizacji inwestycji będą nie nadające się do użytku materiały budowlane oraz odpady powstające z rozbiórek. Odpady powstające w trakcie realizacji projektów będą odpadem firmy świadczącej usługę zgodnie z art. 3, ust.3, ppkt. 22 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń do sprzątania, konserwacji i napraw jest podmiot który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej (Dz. U. z 2007 r., Nr 39, poz. 251 z późn. zm.). Przed przystąpieniem do realizacji projektów wszelkie działania powodujące lub mogące powodować powstawanie odpadów, powinny zostać tak zaplanowane, zaprojektowane i przeprowadzone, aby możliwe było zapobieżenie powstawaniu tych odpadów lub ograniczenie ich ilości i negatywnego oddziaływania na środowisko.

Jeśli nie uda się zapobiec powstaniu odpadów, wówczas zostaną one zagospodarowane zgodnie z ustawą o odpadach, która mówi, iż odpady powinny być w pierwszej kolejności poddawane odzyskowi lub unieszkodliwiane w miejscu ich powstawania. Odpady, które nie mogą być poddane odzyskowi lub unieszkodliwiane w miejscu ich powstawania, powinny być przekazywane do najbliższej położonych miejsc, w których mogą być poddane odzyskowi lub unieszkodliwione. Powstałe odpady zbierane będą w sposób selektywny.

Część odpadów z rozbiórek powinna zostać powtórnie wykorzystana (np. kostka granitowa i betonowa przy budowie lub remoncie ciągów pieszych). Rozebrane nawierzchnie z asfaltobetonu można przeznaczyć do recyklingu.

W przypadku gdy ekipa remontująca, podczas wykonywania prac remontowych, natrafi na elementy zawierające azbest, konieczne będzie dostosowanie się do obowiązujących aktów prawnych w tym zakresie. Obowiązki wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, sposoby i warunki bezpiecznego ich usuwania określone zostały w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest z dnia 2 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649).

Rozbiórkę pokrycia dachowego z płyt azbestowo-cementowych należy powierzyć firmie specjalistycznej, posiadającej odpowiednie uprawnienia i odpowiednio przeszkolonych pracowników zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia (Dz. U. z 2005 r., Nr 216, poz. 1824).

Przemieszczanie wyrobów zawierających azbest po ich usunięciu powinno się odbywać na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 r., Nr 192, poz. 1876 z późn. zm.).

Podczas realizacji projektów nie przewiduje się wykonywania prac mogących doprowadzić do zmiany naturalnych stosunków wodnych, zaś prace związane ze zmianami ukształtowania terenu prowadzone będą w sposób umożliwiający zachowanie w jak największym stopniu naturalnego ukształtowania terenu.

Generalnie uciążliwości związane z realizacją zadań zapisanych w LPR będą uciążliwościami przejściowymi, odwracalnymi i wystąpią jedynie w czasie prowadzonych robót.

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie systematycznie monitorowana, co umożliwi zapewnienie zgodności pomiędzy postawionymi celami, a rzeczywistością

realizacją Programu. Szczegółowy opis i przebieg monitoringu przedstawiono w punkcie 11.

W wyniku realizacji proponowanych projektów w Lokalnym Programie Rewitalizacji nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na formy ochrony przyrody wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, w tym również na obszary Natura 2000.

Faza eksploatacji

Realizacja zadań określonych w LPR, przyczyniając się do osiągnięcia celów zakładanych w tym dokumencie, przyczyni się jednocześnie do poprawy warunków środowiskowych na rewitalizowanym terenie.

Realizacja LPR będzie miała pozytywny wpływ na takie zagadnienia ochrony środowiska jak:

- jakość powietrza, ze względu na realizację zadań związanych usprawnieniem układu komunikacyjnego i budową biogazowni,
- jakość wód, ze względu na realizację zadań związanych z porządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej,
- krajobraz, ze względu na realizację zadań związanych z poprawą estetyki przestrzeni publicznej, uwzględniających krajobraz kulturowy miasta,
- porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez modernizację/remonty i adaptacje obiektów: użyteczności publicznej oraz zagospodarowanie rewitalizowanej przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- poprawę poziomu życia mieszkańców Susza.

9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PROGRAMU:

Lokalny Program Rewitalizacji jest bardzo konkretnym opracowaniem, określającym szczegółowo planowane działania zmierzające do zmiany charakteru dzielnic objętych obszarem rewitalizacji.

Biorąc pod uwagę charakter Lokalnego Programu Rewitalizacji, trudno jest wskazywać rozwiązania alternatywne. Program jest starannie wypracowaną koncepcją przebudowy i rewitalizacji społecznej i przestrzennej miasta Susz. Opracowany dokument stanowi spójną jednolitą całość, wszystkie zaproponowane zadania łączą się ze sobą i wzajemnie się przenikają, pozwalając w ten sposób osiągnąć zamierzony cel.

Proponowanie rozwiązań alternatywnych wiązałoby się z zachwianiem lub koniecznością zmiany wizji przebudowy (rozwoju) obszarów przewidzianych do realizacji w Programie i wymagałoby stworzenia zupełnie nowej koncepcji, co w kontekście trafności celów zawartych w Programie byłoby niezwykle trudnym zadaniem.

Rozwiązania alternatywne nie mogą bezpośrednio dotyczyć ogólnej koncepcji rewitalizacji Susza, ale na etapie wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji może się pojawić konieczność wariantowania, uwzględniająca:

- wybór innych od pierwotnie zakładanych funkcji dla poszczególnych obiektów/obszarów;
- zmiana priorytetów (kolejność działań);
- wybór szczegółowych rozwiązań technicznych i architektonicznych, sposobów wdrażania projektów;
- wybór nieco innej koncepcji zagospodarowania/funkcjonowania poszczególnych obiektów/obszarów.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych dlatego przy realizacji inwestycji przewidzianych w programie należy rozważać warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

W wyniku przeprowadzonej analizy w punkcie 6 niniejszej Prognozy można ocenić, iż zadania przewidziane do realizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji mają tylko nieznaczny wpływ na analizowane aspekty środowiska – większość ma charakter neutralny, a spośród tych, które oddziałują na środowisko, obserwuje się przewagę oddziaływań pozytywnych nad negatywnymi.

Oceniając wpływ na różne elementy środowiska należy zwrócić uwagę, że zmiany pozytywne będą trwałe, istotne i zauważalne, podczas gdy prognozowane zmiany negatywne będą raczej niewielkie.

Uwzględniając powyższe, należy więc stwierdzić, że poszukiwanie rozwiązań alternatywnych (istotnych z punktu widzenia ograniczania oddziaływania na środowisko) jest bezcelowe – gdyż zaproponowane działania pozwalają na realizację zakładanych celów przy niewielkich kosztach środowiskowych.

10. WSKAZANIE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY, JAKIE NAPOTKANO, OPRACOWUJĄC PROGNOZĘ

Przy opracowywaniu prognozy oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz nie napotkano na trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

11. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PROGRAMU

Monitorowanie dotyczyć będzie przede wszystkim kontroli realizacji projektów inwestycyjnych oraz osiągania planowanych wskaźników produktów i rezultatów dla poszczególnych inwestycji. Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym.

- Monitoring rzeczowy będzie polegał na kontroli stopnia osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu.
- Monitoring finansowy obejmował będzie wydatkowanie przeznaczonych środków finansowych.

Do monitorowania, oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz osiągane wskaźniki produktów, rezultatów i oddziaływania. Na system okresowej analizy, monitorowania i aktualizacji składają się:

- Zespół koordynacyjny w Urzędzie Miasta w Suszu.
- Partnerzy:
  - partnerzy indywidualni i radni jako reprezentanci ogółu mieszkańców miasta,
  - mieszkańcy miasta,
  - przedsiębiorcy,
  - organizacje pozarządowe,
  - partnerzy instytucjonalni.
- Plan działań dla przebiegu procesu rewitalizacji i informacje o jego realizacji.
- Określony sposób oceny przebiegu realizacji procesu rewitalizacji.

Spotkania zespołu będą odbywały się minimum 1 raz w roku. Sprawozdania z realizacji założeń LPR Miasta Susz będą publikowane na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Susz. W razie potrzeby Uchwałą Rady Miasta i Gminy Susz będą dokonywane zmiany LPR Miasta Susz.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM INFORMACJI ZAWARTYCH W RAPORCIE

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji została sporządzona zgodnie z obowiązującym przepisami prawnymi - ustawą z dnia 03.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W punkcie 1 określono cel, zakres i podstawy formalno – prawne Prognozy oraz metody i materiały wykorzystane przy jej sporządzaniu.

Celem Prognozy była identyfikacja możliwych oddziaływań na środowisko projektów przewidzianych do realizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko został określony w piśmie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie znak RDOŚ-28-WOOS-6613-01-108/09/MT z dnia 29 września 2009 roku oraz w piśmie Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie znak ZNS-4302-87/KM/2009 z dnia 29 września 2009 roku. Zakres opracowania jest zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

Punkt 2 stanowi analiza zawartości projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji stanowi skróconą charakterystykę ustaleń Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ponadto w punkcie tym określono z jakimi dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, wojewódzkim i lokalnym zgodny jest Lokalny Program Rewitalizacji.

Opis istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany w wyniku braku realizacji programu zostały omówione w punkcie 3. Przeprowadzona analiza kładzie główny nacisk na problemy i zagrożenia środowiska przyrodniczego, kulturowego i zdrowia ludzi. Z punktu widzenia zasobów i walorów środowiska na obszarze rewitalizacji cennym obszarem pod względem przyrodniczym jest korytarz ekologiczny o randze międzynarodowej.

W przypadku braku realizacji LPR nastąpi:

- wzrost poziomu bezrobocia,
- dalsza degradacja terenów/budynków zniszczonych,
- dalsze zubożenie społeczeństwa i wzrost zachowań patologicznych (dewastacja terenów zielonych, zaśmiecanie itp.) wynikająca z braku pracy,
- pogorszenie się stanu technicznego budynków zabytkowych,
- pogłębianie się problemów z ruchem kołowym na obszarze rewitalizowanym, związane jest to głównie z brakiem miejsc parkingowych,
- spadek poczucia bezpieczeństwa spowodowany zaniechaniem wdrożenia systemu monitoringu,
- niewykorzystanie alternatywnych źródeł energii,
- dalsza degradacja oraz brak aranżacji i zagospodarowania terenów zielonych,
- pogłębianie się problemów związanych z brakiem miejsc parkingowych i złym stanem nawierzchni ulic,
- niedostateczna infrastruktura turystyczno-rekreacyjna.

W punkcie 4 zostały określone istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

W punkcie 5 zostały ustalone cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym i krajowym oraz cele jakie są realizowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji

Analiza oddziaływania na środowisko poszczególnych projektów przewidzianych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz charakterystyka tych projektów, została przedstawiona w punkcie 6.

Zaplanowane projekty przeanalizowano w celu oceny ich potencjalnego wpływu na następujące aspekty dotyczące: środowiska przyrodniczego, środowiska kulturowego, jakości życia ludności oraz sfery materialnej:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- obszary chronione,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

Powyższa analiza obejmowała znaczące oddziaływania projektów na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne.

Oceny tej dokonano poprzez analizę porównawczą, gdzie dla każdego z projektów dokonano analizy prognozowanych oddziaływań na każdy z powyżej wymienionych elementów oraz w sposób bardzo szczegółowy scharakteryzowano spodziewane oddziaływania i ich efekty. **Przeprowadzona analiza wykazała, że przewidziane zadania, oddziaływać będą bądź pozytywnie, bądź neutralnie na analizowane aspekty. Tylko w pojedynczych przypadkach dostrzega się możliwość wystąpienia skutków negatywnych.**

W punkcie 7 określono brak możliwości oddziaływania transgranicznego, z uwagi na położenie geograficzne miasta Susz, rodzaj i charakter projektów zaplanowanych do realizacji.

Punkt 8 zawiera propozycję rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.

Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji zawiera punkt 9. Nie została wskazana propozycja innych rozwiązań w zakresie rewitalizacji wyznaczonych obszarów, niż przedstawiona w Programie, gdyż jest to spójna koncepcja łącząca elementy poprawy przestrzeni, infrastruktury, z oddziaływaniem na sferę społeczną. Jednakże na etapie realizacji poszczególnych projektów należy rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Autorzy Prognozy nie napotkali na trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy (punkt 10).

Punkt 11 zawiera przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień Lokalnego Programu Rewitalizacji.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Ocena jakości wód rzeki Łyny w 1996 i 2003 roku	24
Rysunek 2. Wycinek z mapy hydrogeologicznej Polski Instytutu Geologicznego Arkusze nr 18 - Iława	26
Rysunek 3. Wycinek z mapy hydrogeologicznej Polski Instytutu Geologicznego Arkusze nr 18 - Iława	27
Rysunek 4. Wycinek z mapy hydrogeologicznej Polski Instytutu Geologicznego Arkusze nr 18 - Iława	28
Rysunek 5. Wykaz terenów zielonych na obszarze miasta Susz	32
Rysunek 6. Lokalizacja wyznaczonego obszaru objętego rewitalizacją względem Obszarów Chronionego Krajobrazu: OChK Rzeki Liwy, OChK Pojezierza Iławskiego – A.....	35
Rysunek 7. Lokalizacja miasta Susz względem istniejącego obszaru Natura 2000 Lasy Iławskie.....	38
Rysunek 8. Lokalizacja miasta Susz względem projektowanych obszarów Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego i Ostoja Iławska.....	42

SPIS TABEL

Tabela 1. Ocena jakości wód rzeki Łyny w 1996 i 2003 roku.....	24
Tabela 2. Wykaz terenów zielonych na obszarze miasta Susz.....	32
Tabela 3. Wykaz istniejących pomników przyrody na terenie miasta Susz.....	43
Tabela 4. Wykaz zabytków na terenie miasta Susz.....	45
Tabela 5. Wykaz zabytków archeologicznych na terenie miasta Susz	46
Tabela 6. Kierunki działań oraz cele średniookresowe według Polityki Ekologicznej Państwa	52
Tabela 7. Analiza zadań pod kątem wpływu na komponenty środowiska.....	57
Tabela 8. Odpady możliwe do wytworzenia na terenie rewitalizowanym podczas realizacji projektów.....	77
Tabela 9. Wartości dopuszczalne gwarantowanego poziomu mocy akustycznej urządzeń możliwych do wykorzystania na etapie realizacji projektów	78

ZAŁĄCZNIKI

1. Postanowienie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie znak RDOŚ-28-WOOS-6613-01-108/09/MT z dnia 29 września 2009 roku.
2. Opinia sanitarna Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie znak ZNS-4302-87/KM/2009 z dnia 29 września 2009 roku.
3. Tło zanieczyszczeń dla miasta Susz.